

राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका निकाय

आ.व. २०७७/०७८ को वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम र
आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
हरिहरभवन, ललितपुर

फोन नं. ०१-५५२२०३१, ५५४२९१४, फॉक्स : ०१-५५४२०१६

E-Mail : info@nlrmpo.gov.np, Website : www.nlrmrpo.gov.np

दुई शब्द

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग अन्तर्गत रहेका साविकका केन्द्रीय गाईभैसी, भेडाबाखा, बंगुर तथा कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यालयहरू र पशु उत्पादन निर्देशनालयले गर्दै आएका कार्यहरू समेत सम्पादन गर्नेगरी संघीयताको मर्म अनुसार २०७५/०३/३१ गतेदेखि लागु भै राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको स्थापना भएको हो । पशुपन्छीपालन व्यवसायलाई व्यवसायीकरण र आधुनिकीकरणका माध्यमबाट गुणस्तरीय पशुपन्छीजन्य उत्पादन र उत्पादकत्वमा सुधार ल्याई खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, खाद्य स्वच्छता, रोजगारीका अवसरहरूको सृजना तथा गरिबी न्यूनिकरणमा सहयोग पुर्याउनु, पशुपन्छी अनुवांशिक स्रोतहरूको दीगोरूपमा संरक्षण, संवर्द्धन र उपयोग एवं पशुपन्छी, पशुपन्छीजन्य पदार्थ र घाँसेवालीको स्रोत मिलान, व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन गर्नु यस कार्यालयको मुख्य उद्देश्य हो । पशुपन्छी आनुवांशिक स्रोत सम्बन्धी राष्ट्रिय सम्पर्क विन्दु (AnGR National Focal Point) तथा आधिकारिक प्राविधिक निकाय (Technical Authority) को स्पमा कार्य गर्ने यस कार्यालयको जिम्मेवारी रहेको छ । यस कार्यालयको प्रतक्ष मातहतमा गाई आनुवांशिक स्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा; बाखा आनुबांशिक स्रोत केन्द्र बुढितोला, कैलाली, भेडा आनुबांशिक स्रोत केन्द्र पानसयखोला, नुवाकोट, याक आनुबांशिक स्रोत केन्द्र स्याङ्गोचे, सोलुखुम्बु र घाँसेवाली आनुबांशिक स्रोत केन्द्र रंजितपुर सर्लाही गरी जम्मा ५ केन्द्रहरू रहेका छन् । प्रतक्ष मातहतमा रहेका आनुवांशिक स्रोत केन्द्रहरूलाई प्राविधिक सहयोग तथा समन्वय गर्ने र यस कार्यालय सँग प्रतक्ष वा अप्रतक्ष सरोकार राख्ने पशु प्रजनन, पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने अन्य कार्यालयहरू संग निकटतम सम्बन्ध राख्नी पशु नश्लसूधार तथा पशु आहारा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि समन्वय तथा सहजिकरण गर्ने निकायको रूपमा समेत यो कार्यालय स्थापना भएको छ । साथै यस कार्यालयले पशुपन्छी विकास तथा पशु आहारासँग सम्बन्धित विषयमा प्रदेश मातहतमा रहेका भेटरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञकेन्द्रहरू र फार्महरू सँग पनि पशुपन्छी स्रोत विकासका लागि निकटतम समन्वयमा रही कार्य गर्ने गर्दछ ।

यस पुस्तिकामा बजेट उपशिर्षक न. ३१२०२१०३ (पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम) अन्तर्गत पर्ने राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र यस कार्यालयको प्रत्यक्ष मातहतमा रहेका आनुवांशिक स्रोत केन्द्रहरूको आ.ब. ०७७/७८ को बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम, कार्य सञ्चालन विधिहरू, कार्यालयहरूको स्विकृत संरचना तथा प्रस्तावित ToR कासाथै यस कार्यालय र मातहतका आनुबांशिक स्रोतकेन्द्रहरू को आ.ब. ०७६/७७ को बार्षिक प्रगती विवरण पनि समेटिएको छ । पुस्तिका तयार गर्ने कार्यमा अथक मेहनत गर्नु हुने यस कार्यालयका पशु विकास अधिकृत डा. पार्वती शर्माका साथै कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग पुर्याउनु हुने सम्पूर्ण कर्मचारीहरूमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु । यस पुस्तिकामा केही कमिकमजोरीहरू पाइएमा विज्ञ पाठकहरूबाट पृष्ठपोषण प्राप्त भएमा आगामी संस्करणमा यसलाई थप स्तरीय बनाईने समेत बचनवद्धता व्यक्त गर्दछु ।

जय पशुधन !

डा. लोक नाथ पौडेल

प्रमुख पशु विकास अधिकृत

विषय सूची

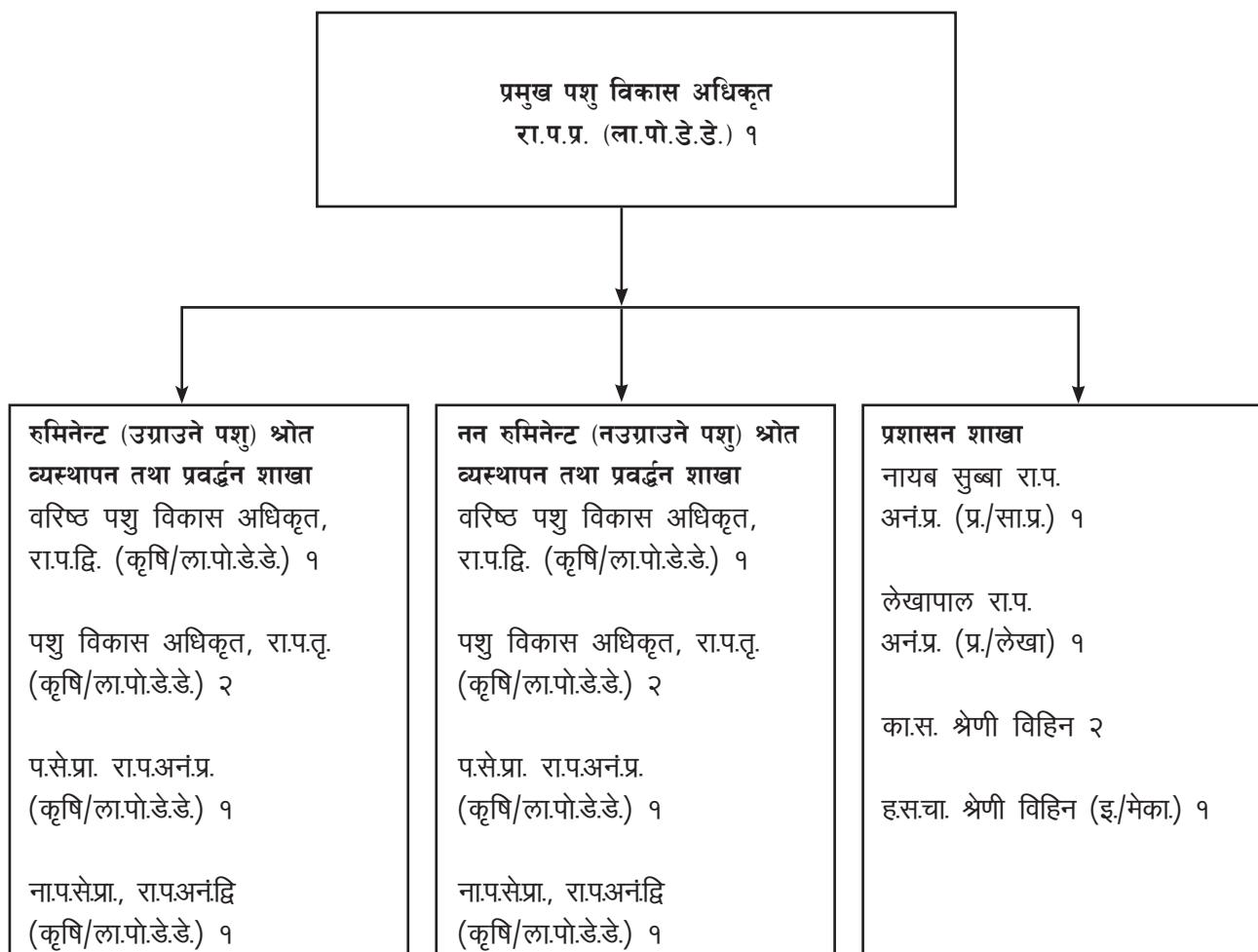
१) राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरूको स्वीकृत संरचना	१
१.१ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरको संगठन संरचना	३
१.२ गाई अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलखाको संगठन संरचना	३
१.३ बाखा अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, बुढीतोला, कैलालीको संगठन संरचना	८
१.४ याक अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, स्याङ्गाबोचे, सोलुखुम्बुको संगठन संरचना	५
१.५ भेडा अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखोला, नुवाकोटको संगठन संरचना	६
१.६ घाँसेवाली अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, रंजितपुर, सर्लाहीको संगठन संरचना	७
२. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरूको प्रस्तावित TOR	८
२.१ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय, हरिभवन, ललितपुर	८
२.२ गाई आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, जिरी, दोलखा	११
२.३ याक अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, स्याङ्गाबोचे, सोलुखुम्बु	१२
२.४ बाखा अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, बुढीतोला, कैलाली	१३
२.५ भेडा अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, पानसयखोला, नुवाकोट	१४
२.६ घाँसेवाली अनुबांशिक स्रोत केन्द्र, रंजितपुर, सर्लाही	१५
३. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरूको आ.व. २०७७/७८ को वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम	१६
३.१ राष्ट्रिय पशुपन्थी श्रोत व्यवस्थापन तथ प्रवर्द्धन कार्यालय, ललितपुर (Summary & NPC)	१६
३.२ गाई अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, दोलखा (Summary & NPC)	२४
३.३ बाखा अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, कैलाली (Summary & NPC)	३२
३.४ याक अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सोलुखुम्बु (Summary & NPC)	४०
३.५ भेडा अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, नुवाकोट (Summary & NPC)	४६
३.६ घाँसे वाली अनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सर्लाही (Summary & NPC)	५३
४. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका आनुबांशिक श्रोतकेन्द्रहरूको आ.व. ०७६/०७७ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन सारांश	५९
४.१ वार्षिक खर्च, भारित प्रगति, वित्तिय प्रगति, राजश्व तथा बेरुजु विवरण समग्र	५९
४.२ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	६०
४.३ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको मुख्य मुख्य प्रगती	६३
४.४ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको मुख्य मुख्य वार्षिक नपुग प्रगती तथा कारण	६४
४.५ आनुबांशिक श्रोतकेन्द्रहरूको वार्षिक भौतिक प्रगति	६५
४.६ आनुबांशिक श्रोतकेन्द्रहरूको वार्षिक उत्पादन वितरण, समस्या, समाधानका उपायहरू	६६
४.७ पशु सेवा विभागको वार्षिक प्रगति समिक्षा गोष्ठीमा यसकार्यालयबाट पेश भएको प्रगति प्रतिवेदन	८०
५. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयबाट हाल संचालित कार्यक्रमहरूको कार्यविधि	८८
५.१ खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७)	८८
५.२ चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७)	९४
५.३ च्यांग्रा स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७)	९८
५.४ बंगुर व्यवशायका लागि स्रोत विकास तथा व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७७	१०३

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका
कार्यालयहरूको स्वीकृत संरचना**

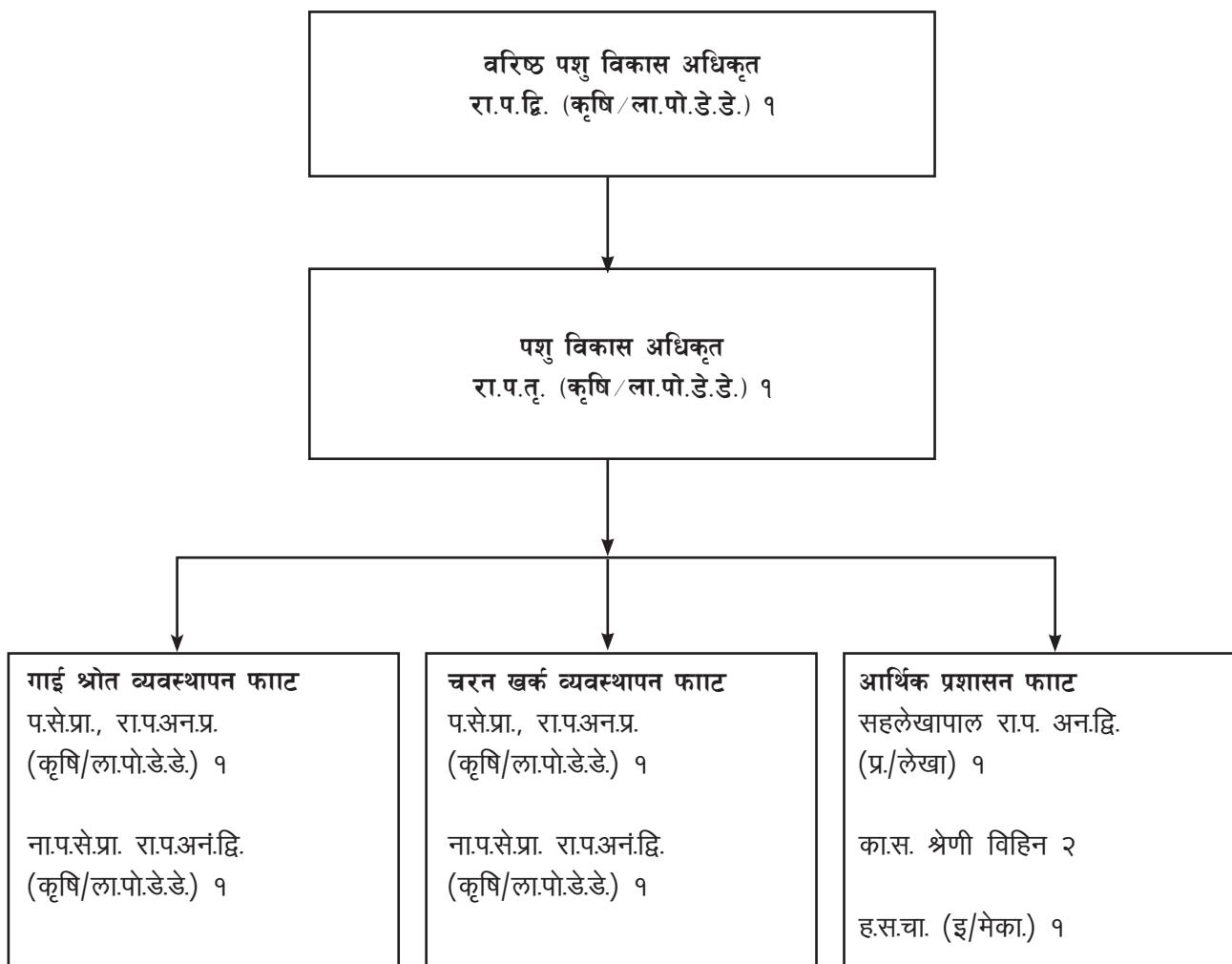
नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरको संगठन संरचना

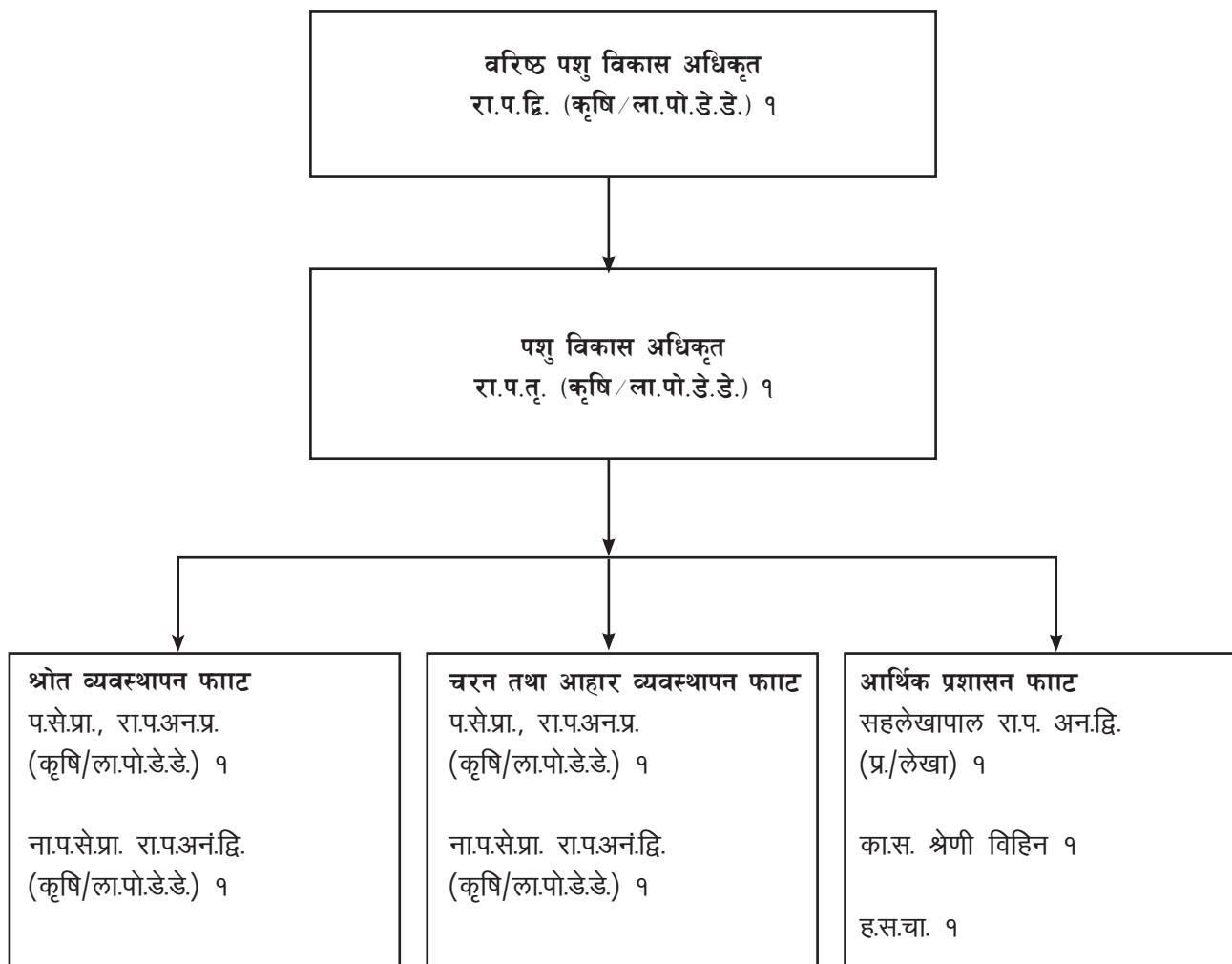
नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
गाई अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलखाको संगठन संरचना**

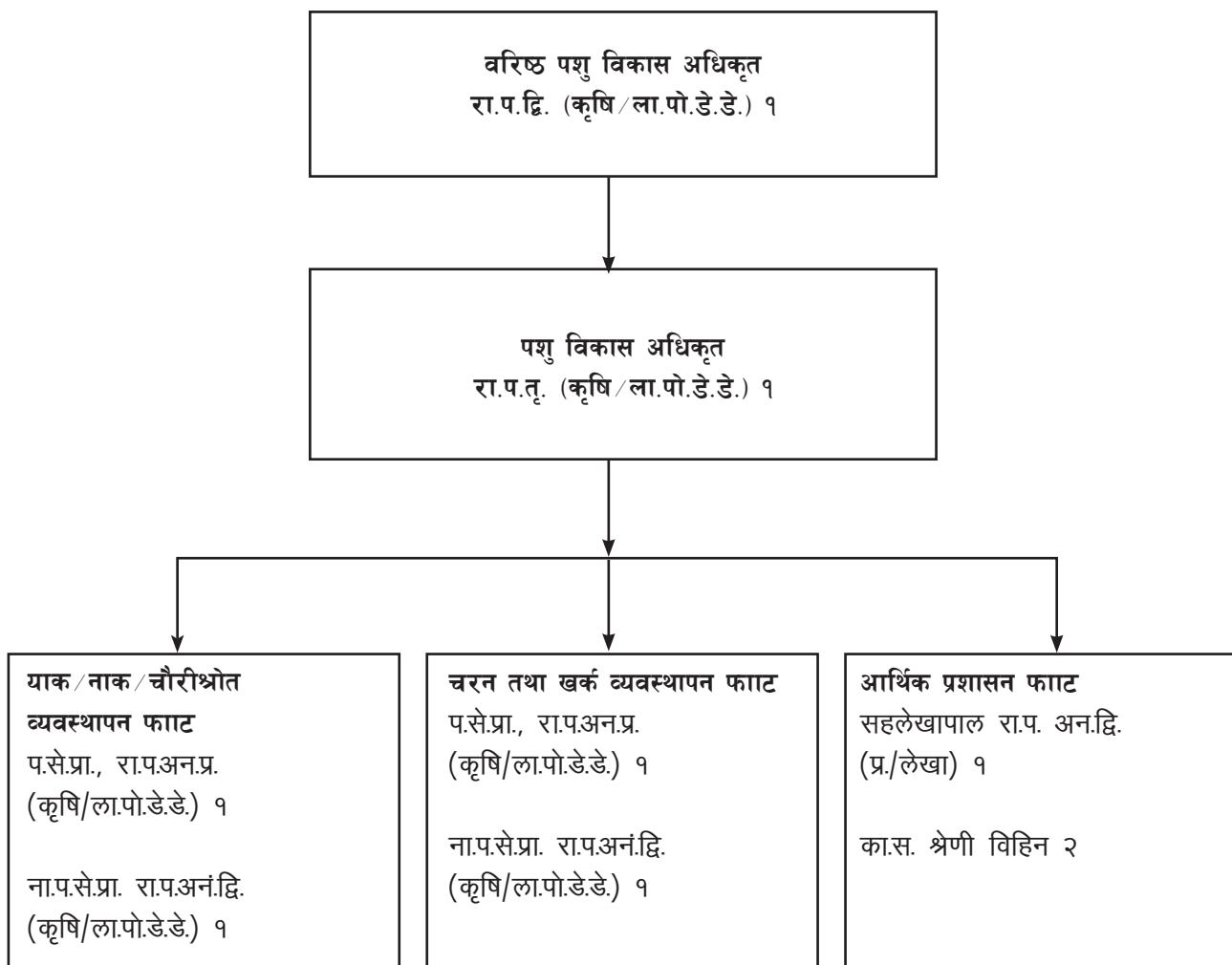
नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
बाख्ना अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, बुटीतोला, कैलालीको संगठन संरचना**

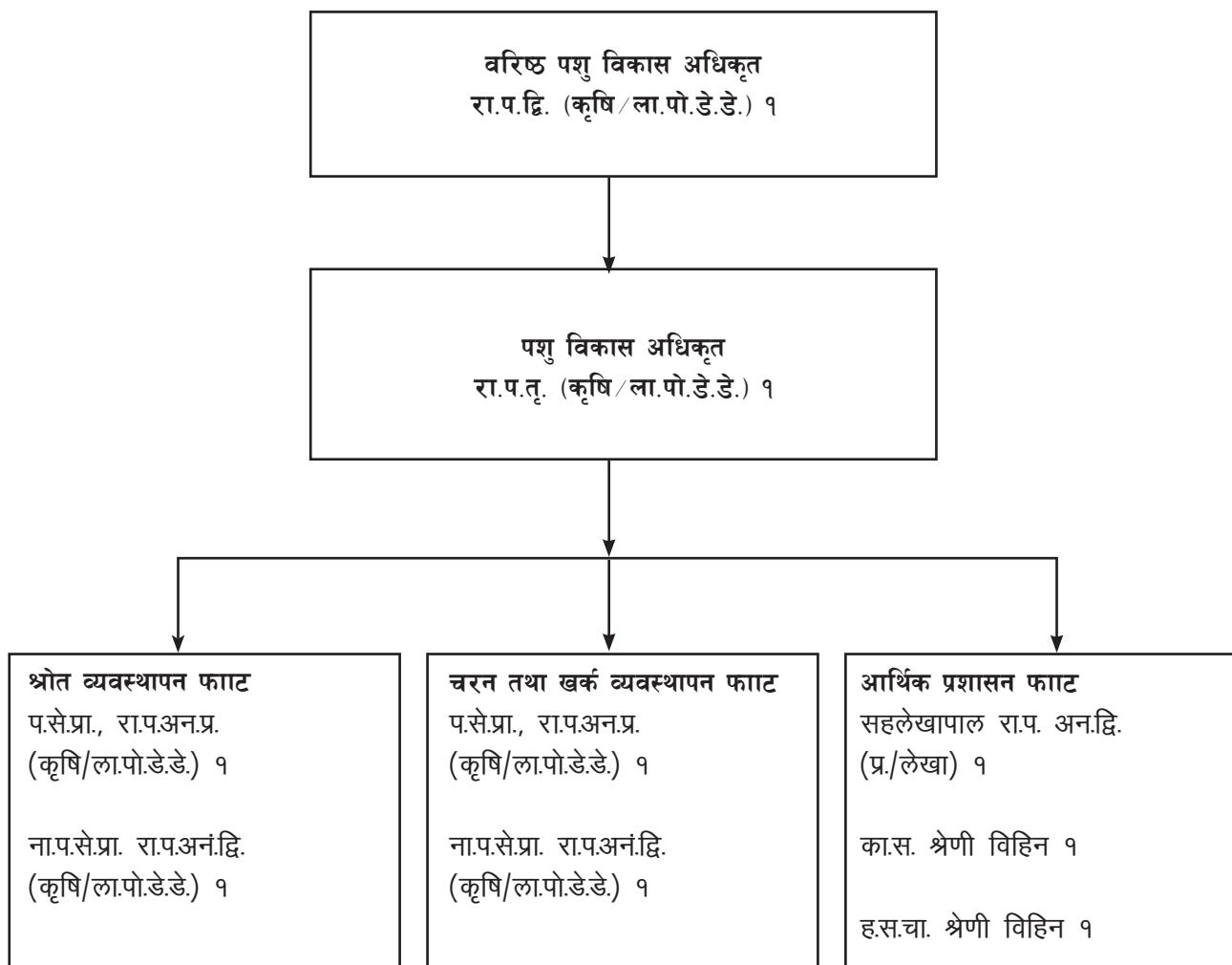
नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
याक अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, स्याङ्गोचे, सोलुखुम्बुको संगठन संरचना**

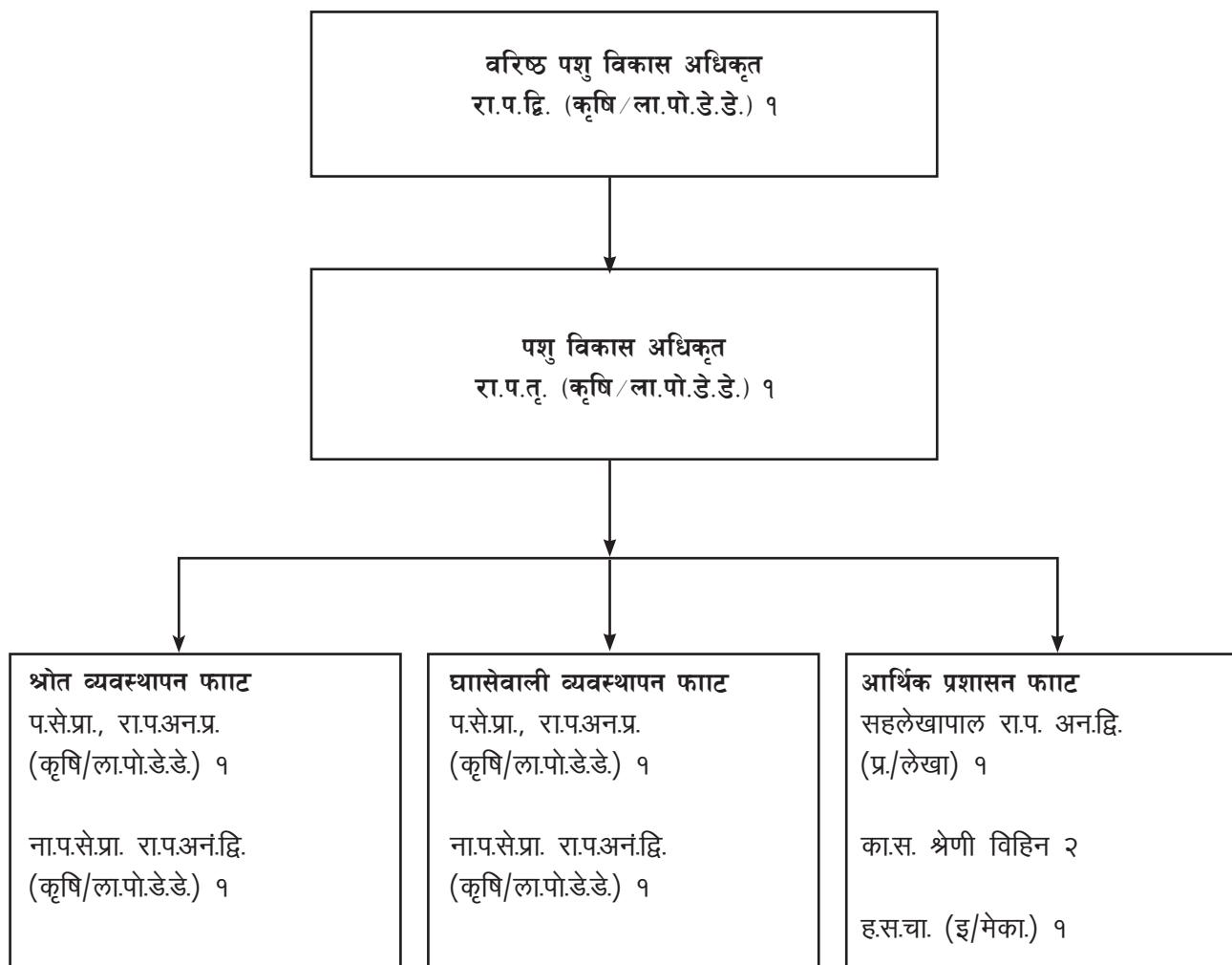
नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
मेडा अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखोला, नुवाकोटको संगठन संरचना**

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

**राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
घासेवाली अनुबांशिक श्रोत केन्द्र, रंजितपुर, सल्लाहीको संगठन संरचना**

२. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरुको प्रस्तावित TOR

२.१ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन केन्द्रको प्रस्तावित TOR

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकारको मिति २०७५।३।३२को निर्णय अनुसार कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग अन्तर्गत साविकका केन्द्रीय गाईभैसी, भेडाबाखा, बंगुर, कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यालयहरु तथा पशु उत्पादन निर्देशनालयले गरिआएका कार्यहरु समेत सम्पादन गर्नेगरी राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको स्थापना भएको हो । यस कार्यालयको प्रमुख उद्देश्य पशुपन्थीपालन व्यवसायलाई व्यवसायीकरण र आधुनिकीकरणका माध्यमबाट गुणस्तरीय पशुजन्य उत्पादन र उत्पादकत्वमा सुधार गरी खाद्य पोषण सुरक्षा, खाद्य स्वच्छता, रोजगारीका अवसरहरूको सृजना तथा गरिबी न्यूनिकरणमा सहयोगप्रयुक्तिनु, पशुपन्थी अनुवाँशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन र उपयोग एवं पशु, पशुपन्थीजन्य पदार्थ र धाँसेवालीको स्रोत मिलान र व्यवस्थापन गर्नु हो । यस कार्यालयमा रूमिनेन्ट, नन् रूमिनेन्ट तथा प्रशासन गरी जम्मा तीनवटा शाखाहरु र मातहतमा पाँचवटा अनुवाँशिक स्रोत केन्द्रहरु रहेका छन् । यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको कार्य विस्तृतिकरण गर्न आवश्यक भएकोले राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- गुणस्तरीय पशुपन्थी तथा पशुपन्थीजन्य पदार्थ (दूध, फुल, मासु, उन, पश्मिना आदि) को उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढ़ाव दिए गरी आयात प्रतिस्थापन एवं निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने ।
- पशुपन्थीपालन व्यवसायलाई व्यवसायीकरण तथा आधुनिकीकरण गरी खाद्य पोषण सुरक्षा, खाद्य स्वच्छता, रोजगारीका अवसरहरूको सृजनाको माध्यमबाट गरिबी न्यूनिकरणमा सहयोग प्रयुक्तिनु ।
- मातहतका पशुपन्थी तथा धाँसेवाली अनुवाँशिक स्रोत केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- पशुपन्थी अनुवाँशिक स्रोत सम्बन्धी राष्ट्रिय सम्पर्क विन्दु (National Focal Point) तथा आधिकारीक प्राविधिक निकाय (Technical Authority) को रूपमा कार्य गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

क) रूमिनेन्ट शाखा

- गाई, भैसी, याक, चौरी, भेडा, बाखा, च्याङ्गा (उग्राउने पशु) को न्यूकिलियसहर्ड/ मल्टिप्लायरहर्ड/ ब्रिडर हर्ड/ व्यवसायिक फार्महरूको न्यूनतम राष्ट्रिय मापदण्ड तयारी र उत्पादित पशुहरूको जातिय गुणस्तर नियमन/ प्रमाणिकरण गर्ने ।
- दूध संकलन तथा चिस्यान केन्द्र र पशु संकलन केन्द्रहरूको मापदण्ड तयारी तथा परिमार्जन गरी सो को नियमन गर्ने ।
- उग्राउने पशु सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, रणनीति, आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्ने ।
- यस कार्यालय रमातहतका अनुवाँशिक स्रोत केन्द्रहरूले सञ्चालन गर्ने वार्षिक कार्यक्रमहरू तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र समिक्षा गर्ने ।
- मध्यपहाडी लोकमार्ग तथा हुलाकी मार्ग लक्षित दुर्घ उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समन्वय र सहजिकरण गर्ने ।
- पशुको स्रोत, पशुजन्य उत्पादन र तिनको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी, तालिम, सेमिनार, वैठक आदिको आयोजना गर्ने र सहभागी हुने ।
- उत्पादन लागत कम गर्ने प्रविधि विकासकालागि सरकारी स्तरमा रहेका अनुवाँशिक स्रोत केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र स्रोत केन्द्रहरूले सञ्चालन गरिएका वाह्य स्रोत विकास कार्यक्रमको नियमन गर्ने ।
- पशुका जात र गुणस्तर अनुसारका स्रोत केन्द्रहरु एवं ती स्रोत केन्द्रबाट प्राप्त हुने पशु, विर्य, भूम्य आदिको मागरआपूर्तिको अवस्था अद्यावधिक गरी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई आवश्यक पर्ने स्रोत मिलान गर्न सहजिकरण गर्ने ।

- पशुपालनसंग सम्बन्धित अनुसन्धान गर्ने निकायसंग समन्वय गरी कार्यमूलक तथा सहभागितात्मक अध्ययन/अनुसन्धान गरी प्रविधि विकास तथा विस्तार गर्ने ।
- यस शाखासंग सम्बन्धित पशुको स्रोत, पशु नश्लरवंश सुधार, पशुजन्य उत्पादन तथा तिनको गुणस्तर सम्बन्धी एकभन्दा बढी प्रदेश समेटिने वस्तु विशेष अभियानमूखी र राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरू तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।
- विभिन्न उग्राउने पशु, घाँसेवाली तथा तिनका Genetic Material sf Technical Specification हरू तयार गर्ने ।
- सरकारी, सामुदायिक तथा निजिस्तरमा रहेका पशु तथा घाँसेबाली स्रोतकेन्द्रहरूको Technical parameter तयारी तथा अद्याबधिक गर्ने ।
- पशुपालन तथा पशुजन्य उद्योग/सहकारी संस्थाएवं सम्बन्धित विभिन्न व्यवसायिक संघ सम्पादन समन्वयर सहकार्य गर्ने ।
- व्यवसायिक फार्महरूको ईन्ड्री तयारी तथा अद्याबधिक गर्ने ।
- रैथाने तथा लोपोन्मुख पशुहरूको संरक्षण, संवर्द्धन, सदुपयोग र अभिलेख राख्ने ।
- सच्छ, गुणस्तरीय दूध तथा मासु उत्पादन सम्बन्धी जनचेतनामूलक सामाग्री तयार गर्ने र प्रचार प्रसार गर्ने ।
- असल पशुपालन अभ्यास (Good Husbandry Practices), असल उत्पादन अभ्यास (Good Manufacturing Practices), व्यवसायिक योजना (Business Plan) निर्माण लगायतका विशिष्टिकृत विषयहरूमा सेवा तथा परामर्श उपलब्ध गराउने ।
- पशु कल्याणका विषयमा विभिन्न कृयाकलापहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- पशुजन्य व्यवसायी तथा र उद्यमीहरूसंगको सहयोग र समन्वयमा वस्तु विशेषका उद्योग प्रवर्द्धन तथा बजारीकरणका कृयाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।
- पशुपालन क्षेत्रलाई पकेट प्याकेजको आधारमा व्यवसायीकरण गर्दै मूल्य शृंखला (Value Chain) का गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने ।
- जलवायू परिवर्तन अनुकूलन पशुपालन प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- कृषि पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गर्ने ।
- विषय विशेषज्ञहरूको राष्ट्रिय स्तरमा रोष्टर तयार गर्ने।

ख) नन् रुमिनेन्ट शाखा

- बंगुर, कुखुरा, खरायो, हाँस, टर्की, बट्टाई, इमो, लौकाट, अष्ट्रिच, घोडा, खच्चर, गधा लगायतका नउग्राउने पशुपन्छीहरूको न्यूकिलियसहर्ड/मलिटप्लाय/हर्डरब्रिड/हर्डर व्यवसायिक फार्महरूको न्यूनतम राष्ट्रिय मापदण्ड तयारी र उत्पादित पशुपन्छीहरूको जातिय गुणस्तर नियमनर प्रमाणिकरण गर्ने ।
- पशुपन्छी, मासु तथा अण्डाको संकलनरचिस्यान केन्द्रहरूको मापदण्ड तयारी तथा परिमार्जन गरी सो को नियमन गर्ने ।
- नउग्राउने पशु सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, रणनीति, आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्ने ।
- यस कार्यालय रमातहतका अनुवांशिक स्रोत केन्द्रहरूले सञ्चालन गर्ने वार्षिक कार्यक्रमहरू तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र समिक्षा गर्ने ।
- पशुपन्छीको स्रोत, पशुजन्य उत्पादन र तिनको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी, तालिम, सेमिनार, वैठक आदिको आयोजना गर्ने र सहभागी हुने ।
- उत्पादन लागत कम गर्ने प्रविधिविकासकालागि सरकारी स्तरमा रहेका अनुवांशिक स्रोत केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र स्रोत केन्द्रहरूबाट सञ्चालन गरिएका वाह्य स्रोत विकास कार्यक्रमको नियमन गर्ने ।
- पशुपन्छीका जात र गुणस्तर अनुसारका स्रोत केन्द्रहरू एवं ती स्रोत केन्द्रबाट प्राप्त हुने पशु, विर्य, चल्ला, ह्याचिङ अण्डा आदिको माग र आपूर्तिको अवस्था अद्यावधिक गरी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई आवश्यक पर्न स्रोत मिलान गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- पशुपालनसंग सम्बन्धित अनुसन्धान गर्ने निकायसंग समन्वय गरी कार्यमूलक तथा सहभागितात्मक अध्ययन/अनुसन्धान गरी प्रविधि विकास तथा विस्तार गर्ने ।
- यस शाखासंग सम्बन्धित पशुपन्छीको स्रोत, पशुपन्छी नश्लरवंश सुधार, पशुपन्छीजन्य उत्पादन तथा तिनको गुणस्तर सम्बन्धी एकभन्दा बढी प्रदेश समेटिने वस्तुविशेष अभियानमूखी र राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरू तर्जुमा तथा

कार्यान्वयन गर्ने ।

- नउग्राउने पशुपन्छी, घाँसेबाली तथा तिनका Genetic Material sf Technical Specification हरू तयार गर्ने ।
- सरकारी, सामुदायिक तथा निजिस्तरमा रहेका पशुपन्छी तथा घाँसेबाली स्रोतकेन्द्रहरूको Technical parameter तयारी तथा अद्याबधिक गर्ने ।
- पशुपन्छीपालन तथा पशुपन्छीजन्य उद्योग/सहकारी संस्थाएवं सम्बन्धित विभिन्न व्यवसायिक संघ/संस्थाहरूसंग समन्वयर सहकार्य गर्ने ।
- व्यवसायिक पशुपन्छी फार्महरूकोईन्भेन्ट्री तयारी तथा अद्याबधिक गर्ने ।
- ऐथाने तथा लोपोन्मुख पशुपन्छीहरूको संरक्षण, संवर्द्धन, सदुपयोग र अभिलेख राख्ने ।
- जलवायू परिवर्तन अनुकूलन पशुपन्छीपालन प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- राष्ट्रिय कुख्यपालन बोर्ड स्थापना गर्न सहयोग गर्ने ।
- स्वीकृत पन्छीपालन नीति कार्यान्वयनको लागि पहल गर्ने ।
- वंगुर प्रजनन् नीतिलाई स्वीकृतगराई सो नीति अनुस्य राष्ट्रिय कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक सहयोग तथा सहजिकरण गर्ने ।
- वंगुर औद्योगिक पार्क लगायत अन्य राष्ट्रिय महत्वका आयोजना सञ्चालनका लागि सहजिकरण गर्ने ।
- शहरी तथा शहर-उन्मुख क्षेत्रमा मासु तथा अण्डा उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू संचालनका लागि समन्वय र सहजिकरण गर्ने ।
- कृषि पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गर्ने ।
- पशुपालन क्षेत्रलाई पकेट प्याकेजको आधारमा व्यवसायीकरण गर्दै मूल्य शृंखला (Value Chain) का गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने ।
- विषय विशेषज्ञहरूको राष्ट्रिय स्तरमा रोष्टर तयार गर्ने।

ग) प्रशासन शाखा

- कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
- कार्यालयको लेखा तथा स्रेस्ता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- लेखा परीक्षण गराउने र बेरूजु फर्झ्योटको कार्य गर्ने ।
- जिन्सी तथा स्टोर व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- अन्य प्रशासनिक कार्यहरू सञ्चालन गर्ने ।

२.२ गाई आनुवांशिक स्रोत केन्द्र

जिरी, दोलखाको ToR

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय मातहत सञ्चालन हुने गरी गाई आनुवांशिक स्रोत केन्द्र जिरी, दोलखाको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य राष्ट्रियस्तरमा गाईको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्नु हो । गाई विकाससंग सम्बन्धित प्रविधिको विकास र विस्तार गरी गाईको उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याई राष्ट्रियस्तरमा व्यवसायिकता अभिवृद्धीमा टेवा पुऱ्याउन गाई आनुवांशिक स्रोत केन्द्रको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- राष्ट्रियस्तरमा गाईको न्यूकिलियस हर्डको विकास, विस्तार र व्यवस्थापन गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण गरी उपयुक्त प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने ।
- लेकाली घाँस तथा चरन विकास सम्बन्धि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।
- गाई आनुवांशिक स्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

- राष्ट्रियस्तरमा गाईहरूको न्यूकिलियस र मल्टीप्लायर हर्डहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- शुद्ध नश्लरउत्कृष्ट गाईको छनौट गरी Bull Mother Farm को स्थमा विकास गर्ने ।
- गाईको विभिन्न जातहरूको जातिय शुद्धता कायम (Pure Line Maintain) गर्ने ।
- गाईको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- भरुण उत्पादन तथा प्रत्यारोपणका माध्यमबाट उच्चस्तरका गाई तथा सँडेहरूको उत्पादन गरी प्रमाणित सँडे (Proven Sire) को माध्यमबाट नश्ल सुधार गर्ने ।
- Progeny testing लगायत पशु प्रजनन् का उच्चतम विधि (Tools) का माध्यमबाट Test तथा Proven Bulls को विकास र विस्तार गर्ने ।
- गाई विकासका नविनतम प्रविधिहरूको उपयोग गरी गाईको वाह्य श्रोत विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- स्थानीय जातका गाईहरूको in-situ तथा ex-situ संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै राष्ट्रियस्तरमा गाई आनुवांशिक जैविक विविधताको व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, विश्व विद्यालय तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँगको सहकार्यमा गाई विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विस्तार गर्ने ।
- गाई विकाससंग सम्बन्धित विषयहरूमा राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको समन्वयमा स्थानीय र प्रादेशिक तहसँग सहकार्य गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा गाईपालनका विधि पक्षहरूमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत व्यवहारिक तालिम, गोष्ठी, सेमीनार लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- केन्द्र तथा वाह्य श्रोत विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका गाईहरूको अभिलेखीकरण, तथ्यांक विश्लेषण तथा प्रकाशनका कार्यहरू गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा पशु आहारा सम्बन्धि नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण र विस्तार गर्ने ।
- शितोष्ण तथा शम-शितोष्ण घाँसका प्रजातिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- स्रोतकेन्द्रमा विद्यमान उन्नत जातका वंगुरको हर्ड व्यवस्थापन नियमित गर्ने ।

२.३ याक अनुवांशिक स्रोत केन्द्र

स्याङ्गवोचे, सोलुखुम्बुको ToR

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय मातहत सञ्चालन हुने गरी याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्र स्याङ्गवोचे, सोलुखुम्बुको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य राष्ट्रियस्तरमा याकको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्नु हो । याक विकाससंग सम्बन्धित प्रविधिको विकास र विस्तार गरी याकको उत्पादकत्वमा वृद्धी ल्याई राष्ट्रियस्तरमा व्यवसायिकता अभिवृद्धीमा टेवा पुन्याउन याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्रको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- राष्ट्रियस्तरमा याक, नाक र चौरीको न्युकिलयस हर्डको विकास, विस्तार र व्यवस्थापन गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण गरी उपयुक्त प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने ।
- लेकाली घाँस तथा चरन विकास सम्बन्धि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।
- याक आनुवांशिक स्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

- राष्ट्रियस्तरमा याकरनाकरचौरीहरूको न्युकिलयस र मल्टीप्लायर हर्डहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- याकको जातिय शुद्धता कायम (Pure Line Maintain) गर्ने ।
- याकरनाकरचौरीको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- याक विकासका नविनतम प्रविधिहरूको उपयोग गरी याकको वाह्य श्रोत विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- याकरनाकरचौरीको in-situ तथा ex-situ संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै राष्ट्रियस्तरमा याकरनाकरचौरी आनुवांशिक जैविक विविधताको व्यवस्थापनमा सहयोग पुन्याउने ।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, विश्व विद्यालय तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँगको सहकार्यमा याकरनाकरचौरी विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विस्तार गर्ने ।
- याकरनाकरचौरी विकाससंग सम्बन्धित विषयहरूमा राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको समन्वयमा स्थानीय र प्रादेशिक तहसँग सहकार्य गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा याकरनाकरचौरीका विविध पक्षहरूमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत व्यवहारिक तालिम, गोष्ठी, सेमीनार लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- केन्द्र तथा वाह्य श्रोत विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका याकरनाकरचौरीको अभिलेखीकरण, तथ्यांक विश्लेषण तथा प्रकाशनका कार्यहरू गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा पशु आहारा सम्बन्धि नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण र विस्तार गर्ने ।
- शितोष्ण घाँसका प्रजातिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।

२.४ बाखा अनुवाँशिक स्रोत केन्द्र बुढीतोला, कैलालीको TOR (Term of References)

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय मातहत सञ्चालन हुने गरी बाखा आनुवाँशिक स्रोत केन्द्र बुढीतोला, कैलालीको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य राष्ट्रियस्तरमा बाखाको आनुवाँशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्नु हो । बाखा विकाससंग सम्बन्धित प्रविधिको विकास र विस्तार गरी बाखाको उत्पादकत्वमा वृद्धी ल्याई राष्ट्रियस्तरमा व्यवसायिकता अभिवृद्धीमा टेवा पुऱ्याउन बाखा अनुवाँशिक स्रोत केन्द्रको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- राष्ट्रियस्तरमा खरि र वोयर बाखाको न्यूकिलयस हर्डको विकास, विस्तार र व्यवस्थापन गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण गरी उपयुक्त प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने ।
- घाँस तथा चरन विकास सम्बन्धि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।
- बाखा आनुवाँशिक स्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

- राष्ट्रियस्तरमा खरि तथा वोयर बाखाहरूको न्युकिलयस र मल्टीप्लायर हर्डहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- बाखाको विभिन्न जातहरूको जातिय शुद्धता कायम (Pure Line Maintain) गर्ने ।
- बाखाको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- बाखा विकासका नविनतम प्रविधिहरूको उपयोग गरी बाखाको वाह्य श्रोत विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- खरि बाखाको in-situ तथा ex-situ संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै राष्ट्रियस्तरमा बाखा आनुवाँशिक जैविक विविधताको व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, विश्व विद्यालय तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँगको सहकार्यमा बाखा विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विस्तार गर्ने ।
- बाखा विकाससंग सम्बन्धित विषयहरूमा राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको समन्वयमा स्थानीय र प्रादेशिक तहसँग सहकार्य गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा बाखापालनका विविध पक्षहरूमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत व्यवहारिक तालिम, गोष्ठी, सेमीनार लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- केन्द्र तथा वाह्य श्रोत विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका बाखाहरूको अभिलेखीकरण, तथ्यांक विश्लेषण तथा प्रकाशनका कार्यहरू गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा पशु आहारा सम्बन्धि नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण र विस्तार गर्ने ।
- घाँसका प्रजातिहरू एवं चरन विकास र विस्तार गर्ने ।

२.५ भेडा अनुवाँशिक स्रोत केन्द्र

पानसयखोला, नुवाकोटको TOR

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय मातहत सञ्चालन हुने गरी भेडा आनुवाँशिक स्रोत केन्द्र पानसयखोला, नुवाकोटको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य राष्ट्रियस्तरमा भेडाको आनुवाँशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्नु हो । भेडा विकाससंग सम्बन्धित प्रविधिको विकास र विस्तार गरी भेडाको उत्पादकत्वमा वृद्धी ल्याई राष्ट्रियस्तरमा व्यवसायिकता अभिवृद्धीमा टेवा पुन्याउन भेडा आनुवाँशिक स्रोत केन्द्रको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- राष्ट्रियस्तरमा भेडाको न्यूकिलयस हर्डको विकास, विस्तार र व्यवस्थापन गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण गरी उपयुक्त प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने ।
- लेकाली घाँस तथा चरन विकास सम्बन्धि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।
- भेडा आनुवाँशिक स्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

- राष्ट्रियस्तरमा बर्खाल, पोलवर्थ र अन्य उन्नत जातका भेडाको न्यूकिलयस र मल्टीप्लायर हर्डहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- भेडाको विभिन्न जातहरूको जातिय शुद्धता कायम (Pure Line Maintain) गर्ने ।
- भेडाको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- भेडा विकासका नविनतम प्रविधिहरूको उपयोग गरी भेडाको वाह्य श्रोत विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- कार्पेट उन उत्पादनका लागि योग्य भेडाका जातहरूको प्रवर्द्धन र विस्तार गर्ने ।
- बर्खाल भेडाको in-situ तथा ex-situ संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै राष्ट्रियस्तरमा भेडा आनुवाँशिक जैविक विविधताको व्यवस्थापनमा सहयोग पुन्याउने ।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, विश्व विद्यालय तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँगको सहकार्यमा भेडा विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विस्तार गर्ने ।
- भेडा विकाससंग सम्बन्धित विषयहरूमा राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको समन्वयमा स्थानीय र प्रादेशिक तहसँग सहकार्य गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा भेडापालनका विविध पक्षहरूमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत व्यवहारिक तालिम, गोष्ठी, सेमीनार लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- केन्द्र तथा वाह्य श्रोत विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका भेडाहरूको अभिलेखीकरण, तथ्यांक विश्लेषण तथा प्रकाशनका कार्यहरू गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा पशु आहारा सम्बन्धि नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण र विस्तार गर्ने ।
- घाँसका प्रजातिहरू तथा चरन खर्कको विकास र विस्तार गर्ने ।

२.६ धाँसेवाली अनुवांशिक स्रोत केन्द्र

रञ्जितपुर, सर्लाहीको Terms of Reference

पृष्ठभूमी:

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय मातहत सञ्चालन हुने गरी धाँसेवाली आनुवांशिक स्रोत केन्द्र रञ्जितपुर, सर्लाहीको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य राष्ट्रियस्तरमा धाँसेवालीको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्नु हो । धाँसेवाली विकाससंग सम्बन्धित प्रविधिको विकास र विस्तार गरी पशुजन्य पदार्थहरूको उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याई राष्ट्रियस्तरमा व्यवसायिकता अभिवृद्धीमा टेवा पुऱ्याउन धाँसेवाली आनुवांशिक स्रोत केन्द्रको कार्य विस्तृतिकरण (Terms of reference) देहाय बमोजिम तयार गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

- राष्ट्रियस्तरमा धाँसेवालीका विभिन्न प्रजातिहरू (हिउँदे, वर्षे, वहवर्षे र डालेधाँस) को विकास, विस्तार र व्यवस्थापन गर्ने ।
- धाँसेवालीमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण गरी उपयुक्त प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने ।
- सम्बद्ध निकायहरूसंगको सहकार्यमा उष्ण, उपोष्ण, शम-शितोष्ण र शितोष्ण धाँसका प्रजाति तथा चरन विकास सम्बन्धि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।
- धाँसेवाली आनुवांशिक स्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।

कार्य विस्तृतिकरण (Term of Reference)

- विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रहरूमा राम्रोसंग फस्टाउने जातका हिउँदे, वर्षे, वहवर्षे र डालेधाँसहरूको मूल विउ उत्पादन गर्ने ।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, विश्व विद्यालय तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसंगको सहकार्यमा धाँसेवाली विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विस्तार गर्ने ।
- धाँसेवाली विकासका नविनतम प्रविधिहरूको उपयोग गरी वाह्य स्रोत व्यवस्थापन तथा धाँसेवाली करार खेती कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- धाँसको in-situ तथा ex-situ संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै राष्ट्रियस्तरमा धाँसेवाली आनुवांशिक जैविक विविधताको व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- धाँसेवाली विकाससंग सम्बन्धित विषयहरूमा राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको समन्वयमा स्थानीय र प्रादेशिक तहसँग सहकार्य गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा धाँसेवालीका विविध पक्षहरूमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत व्यवहारिक तालिम, गोष्ठी, सेमीनार लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- केन्द्र तथा वाह्य श्रोत विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका धाँसेवालीहरूको अभिलेखीकरण, तथ्यांक विश्लेषण तथा प्रकाशनका कार्यहरू गर्ने ।
- राष्ट्रियस्तरमा धाँसेवाली सम्बन्धि नविनतम प्रविधिहरूको अनुसरण र विस्तार गर्ने ।
- धाँसका विभिन्न प्रजातिहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- धाँसेवाली विकासका विभिन्न कृयाकलापहरूको कार्यान्वयनमा राष्ट्रिय पशु आहारा तथा लाईभष्टक गुण व्यवस्थापन प्रयोगशालासँगको समन्वय र सहकार्यमा तदनुस्यका कार्यहरू गर्ने ।
- स्रोतकेन्द्रमा उत्पादित उप-पदार्थहरूको सदुपयोग गर्न र केन्द्र आसपासका पशुहरूमा नश्ल सुधार गर्न प्राकृतिक गर्भाधान सेवाको लागि रँगो, साँढे र वोका पालन गर्ने ।
- पशुहरूमा नश्ल सुधार गर्न कृत्रिम गर्भाधान सेवा निरन्तर गर्ने ।
- दुधमा आत्मनिर्भर कार्यक्रमका लागि तराई जर्सी गाईको न्यूकिलयस हर्ड व्यवस्थापन गर्ने ।
- मासुमा आत्मनिर्भर कार्यक्रमका लागि वोयर बाखाको हर्ड व्यवस्थापन गर्ने ।

३. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरूको आ.व. २०७७/७८ को वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष : २०७७/७८

जिल्ला : ललितपुर

मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय

कार्यालय कोड : ३१२०२३४०६

बजेट उपर्योगिक : ३१२०२१०३ पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम

अन्तर्गत कार्यालय संख्या:

कार्यालय : राष्ट्रिय पशुपन्थी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय ललितपुर, ललितपुर

लैगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ

गरिबी न्यूनीकरण :

तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	८९०९	०	०	८९०९	९,०००	९,०००	७४७८	
२११२१ पोशाक	१६०	०	०	१६०	१६०	१६०	१६०	
२११३२ महिरी भत्ता	३८४	०	०	३८४	३८४	३८४	३८४	
२११३९ अन्य भत्ता	३६	०	०	३६	०	०	४०	
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	७७	०	०	७७	०	०	९३	
२२१११ पानी तथा विजुली	१३१	०	०	१३१	२१०	२१०	२०४	
२२११२ संचार महसुल	२८१	०	०	२८१	०	०	३४२	
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१५४२	०	०	१५४२	०	०	१५३४	
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	७२०	०	०	७२०	७२०	७२०	७२०	
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	२२५	०	०	२२५	०	०	२२५	
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२७०	०	०	२७०	०	०	२७०	
२२३११ मसलन्द तदा कार्यालय सामाजी	८४०	०	०	८४०	०	०	६५०	
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१३४	०	०	१३४	६०	६०	५४	
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	४९९९	०	०	४९९९	०	०	०	
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर सञ्चालन खर्च	२९०	०	०	२९०	०	०	७६	
२२४१३ करार सेवा शुल्क	५०६	०	०	५०६	०	०	०	
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	५००	०	०	५००	०	०	०	
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	४५७४५	०	०	४५७४५	०	०	०	
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२७२३	०	०	२७२३	०	०	०	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला :	
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड :	३१२०२३४०६
बजेट उपर्योगिक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:	
कार्यालय :	राष्ट्रिय पशुपन्ची श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय ललितपुर, ललितपुर	गरिबी न्यूनिकरण :	तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ		

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	दमहिनाको खर्च
२२६१२ भ्रमण खर्च	५३२	०	०	५३२	०	०	४२०	
२२७११ विविध खर्च	३६८	०	०	३६८	०	०	३६०	
जम्मा	६९२८४	०	०	६९२८४	१०५३४	१०५३४	१३०१०	०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

पूँजीगत खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : ललितपुर
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२०२३४०६
बजेट उपरीयक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	राष्ट्रिय पशुपन्ची श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय ललितपुर, ललितपुर	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चारु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	इमहिनाको खर्च
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	१९००	०	०	१९००	०	०	०	०
जम्मा	१९००	०	०	१९००	०	०	०	०
कुल जम्मा :	७११८४	०	०	७११८४	१०५३४	१०५३४	१३०९०	०

बैंगेट तर्जनीसंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम ३०(१) बनोचिसके कारण

बेगेट तर्जमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम ३०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट तर्जामांग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान् नियम २०(१) बमेजिमको फारम वार्षिक बिकास कार्यक्रम

बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब्रेट फारम ने .६.४.१
रायो.आफा.ने .१
पाना ने .१/२

बार्षिक विकास कार्यक्रम
बोर्ड तत्त्वज्ञान सम्बन्धित आधिक प्रशासन नियम २०११) बमोविपक्ति फारम

बोर्ड फारम नं. ६.४.
 रा.प्र.प्राप्ति नं. १
 फारा नं. १/२

क्रमांक/कार्यक्रम	विवरण/प्रयोग	उपलब्ध वर्ष	वार्षिक विकास कार्यक्रम											
			प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	प्रारंभिक	
१	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०११	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३
२	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२
३	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१३	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१
४	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०१९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१३	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०२९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०३१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	आधिकारिक उपलब्ध वर्ष	२०३२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

निश्चित :

निश्चित :

निश्चित :

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : दोलखा
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२०२२३०१
बजेट उपरीर्षक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संभ्या:
कार्यालय :	गाई आनुवाशिक स्रोत केन्द्र दोलखा, दोलखा	
तैरिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रुहजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	४७९५	०	०	४७९५	०	०	१४६२	
२११२१ पोशाक	९०	०	०	९०	०	०	०	
२११३१ स्थानीय भत्ता	१३०	०	०	१३०	०	०	१८०	
२११३२ महंगी भत्ता	२४०	०	०	२४०	०	०	०	
२११३९ अन्य भत्ता	९५	०	०	९५	०	०	८४	
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	४८	०	०	४८	०	०	४८	
२२१११ पानी तथा विजुली	५१८	०	०	५१८	०	०	४९३	
२२११२ संचार महसुल	१८३	०	०	१८३	०	०	१०८	
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	४१४	०	०	४१४	०	०	१४४	
२२२१३ सदारी साधन मर्मत खर्च	४४०	०	०	४४०	०	०	६३०	
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	१९८	०	०	१९८	०	०	१९८	
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	१२४	०	०	१२४	०	०	०	
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	६००	०	०	६००	०	०	०	
२२३११ मसलन तथा कार्यालय सामाची	१८०	०	०	१८०	०	०	१४४	
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१५४	०	०	१५४	०	०	१३६	
२२३१५ पत्रपत्रिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१००	०	०	१००	०	०	५०	
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	५२८	०	०	५२८	०	०	०	
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर सञ्चालन खर्च	३०	०	०	३०	०	०	२४	
२२४१३ करार सेवा शुल्क	२९६	०	०	२९६	०	०	२५१	
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना	३७०	०	०	३७०	०	०	३२०	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष : २०७७/७८
 मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय
 बजेट उपरीर्षक : ३१२०२१०३ पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम
 कार्यालय : गाई अनुवारिक स्रोत केन्द्र दोलखा, दोलखा
 लैंगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ
 जिल्ला :
 कार्यालय कोड : ३१२०२२३०९
 अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
 गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारसा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६महिनाको खर्च
तातिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च								
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	१४९५०	०	०	१४९५०	०	०	२८८०	
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	४०७५	०	०	४०७५	०	०	१७९७	
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	३६०	०	०	३६०	०	०	३००	
२२६१२ भ्रमण खर्च	२७०	०	०	२७०	०	०	९९	
२२७११ विविध खर्च	१५०	०	०	१५०	०	०	१५०	
२७२१३ ओपधी खरिद खर्च	४००	०	०	४००	०	०	०	
जम्मा	२९६५८	०	०	२९६५८	०	०	९४९८	०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

पूँजीगत खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : दोलखा
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२०२२३०९
बजेट उपरीषक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	गाई आनुवारीक स्रोत केन्द्र दोलखा, दोलखा	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	दमहिनाको खर्च
३१११२ गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	२०२००	०	०	२०२००	०	०	०	०
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	७५०	०	०	७५०	०	०	०	०
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	१००	०	०	१००	०	०	०	०
३११३१ पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	९००	०	०	९००	०	०	०	०
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	५००	०	०	५००	०	०	०	०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	१०००	०	०	१०००	०	०	०	०
३११७१ पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	५५०	०	०	५५०	०	०	०	०
	जम्मा	२४०००	०	२४०००	०	०	०	०
कुल जम्मा :	५३६५८	०	०	५३६५८	०	०	९४९८	०

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बोरेट तर्फुमसंग सम्बन्धित आशिक प्राप्ति नियम २०(१) बोरेजिमको फारम

लाला

का:

१६ अप्रैल २०२४

का:

१२

का:

१०

का:

११

का:

१२

का:

१३

का:

१४

का:

१५

का:

१६

का:

१७

का:

१८

का:

१९

का:

२०

का:

१५

का:

१६

का:

१७

का:

१८

का:

१९

का:

२०

का:

२१

का:

२२

का:

२३

का:

२४

का:

२५

का:

२६

का:

२७

का:

२८

का:

२९

का:

३०

का:

३१

का:

३२

का:

३३

का:

३४

का:

३५

का:

३६

का:

३७

का:

३८

का:

३९

का:

४०

का:

४१

का:

४२

का:

४३

का:

४४

का:

४५

का:

४६

का:

४७

का:

४८

का:

४९

का:

५०

का:

५१

का:

५२

का:

५३

का:

५४

का:

५५

का:

५६

का:

५७

का:

५८

का:

५९

का:

६०

का:

६१

का:

६२

का:

६३

का:

६४

का:

६५

का:

६६

का:

६७

का:

६८

का:

६९

का:

७०

का:

७१

का:

७२

का:

७३

का:

७४

का:

७५

का:

७६

का:

७७

का:

७८

का:

७९

का:

८०

का:

८१

का:

८२

का:

८३

का:

८४

का:

८५

का:

८६

का:

८७

का:

८८

का:

८९

का:

९०

का:

९१

का:

९२

का:

९३

का:

९४

का:

९५

का:

९६

का:

९७

का:

९८

का:

९९

का:

१००

का:

१०१

का:

१०२

का:

१०३

का:

१०४

का:

१०५

का:

१०६

का:

१०७

का:

१०८

का:

१०९

का:

११०

का:

१११

का:

११२

का:

११३

का:

११४

का:

११५

का:

११६

का:

११७

का:

११८

का:

११९

का:

१२०

का:

१२१

का:

१२२

का:

१२३

का:

१२४

का:

१२५

का:

१२६

का:

१२७

का:

१२८

का:

१२९

का:

१३०

का:

१३१

का:

१३२

का:

१३३

का:

१३४

का:

१३५

का:

१३६

का:

१३७

का:

१३८

का:

१३९

का:

१४०

का:

१४१

का:

बजेट तरीकांसंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बेंजेट तजुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान्वयन नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट तर्जनासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान् नियम ३०(१) बमोलिमको फरारी

वाणिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जुमांसा सम्बन्धित शार्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमेजिमको फाराम

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष : २०७७/७८

जिल्ला : कैलाली

मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

कार्यालय कोड : ३१२४१७७०१

बजेट उपर्युक्त : ३१२०२१०३ पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम

अन्तर्गत कार्यालय संख्या:

कार्यालय : बाला आनुवासिक स्रोत केन्द्र कैलाली

लैंगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ

गरिमी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	४००६	०	०	४००६	०	०	१५३५	
२११२१ पोशाक	९०	०	०	९०	०	०	९०	
२११३२ महिला भत्ता	२१६	०	०	२१६	०	०	०	
२११३९ अन्य भत्ता	९०	०	०	९०	०	०	४५	
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	४३	०	०	४३	०	०	४३	
२२१११ पानी तथा विजुली	२८०	०	०	२८०	०	०	११५	
२२११२ संचार महसुल	५३	०	०	५३	०	०	२४	
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३१४	०	०	३१४	०	०	११०	
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	३२५	०	०	३२५	०	०	२२०	
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	५०	०	०	५०	०	०	०	
२२२२१ मेशेनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	६०	०	०	६०	०	०	०	
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	५००	०	०	५००	०	०	५०	
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	३५०	०	०	३५०	०	०	०	
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१८	०	०	१८	०	०	०	
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	८०	०	०	८०	०	०	०	
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	७०१	०	०	७०१	०	०	०	
२२४१३ करार सेवा शुल्क	२८६	०	०	२८६	०	०	०	
२२५१२ सीप विकास तथा जनजेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	३६०	०	०	३६०	०	०	०	
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	५६३५	०	०	५६३५	०	०	०	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्दी विकास मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष : २०७७/७८
 मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्दी विकास मन्त्रालय
 बजेट उपरीक्षक : ३१२०२९०३ पशुपन्दी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम
 कार्यालय : बाच्चा आनुवांशिक स्रोत केन्द्र कैलाली, कैलाली
 लैंगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ

जिल्ला :
 कार्यालय कोड : ३१२४७७७०९
 अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
 गरिवी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६महिनाको खर्च
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	२६०६	०	०	२६०६	१	०	०	०	०	०
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५९८	०	०	५९८	०	०	०	०	०	०
२२६१२ भ्रमण खर्च	३२०	०	०	३२०	०	०	०	०	०	०
२२७११ विविध खर्च	१५०	०	०	१५०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१७१३१	०	०	१७१३१	१	०	२२३२	०		

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

पूँजीगत खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	विल्ला : कैलाली
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२४९७७०९
बजेट उपरीक्षक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	बाला आनुवांशिक स्रोत केन्द्र कैलाली, कैलाली	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	बैदेशिक अनुदान	बैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
३१११२ गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	१४५०	०	०	१४५०	०	०	०	०
३११२२ भेशितरी तथा औजार	१००	०	०	१००	०	०	०	०
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	२५०	०	०	२५०	०	०	०	०
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	२६५५	०	०	२६५५	०	०	०	०
जम्मा	५२५५	०	०	५२५५	०	०	०	०
कुल जम्मा :	२२३८६	०	०	२२३८६	१	०	२२३२	०

बजेट तर्जामांग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट तर्जुमांग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान् नियम २०(१) बमोजिमको फारम वाणिक विकास कार्यक्रम

बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

५८

39

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्दी विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष : २०७६/७८

जिल्ला : सोलुखुम्बु

मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्दी विकास मन्त्रालय

कार्यालय कोड : ३१२४१०९०९

बजेट उपरीक : ३१२०२१०३ पशुपन्दी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबढ्दन कार्यक्रम

अन्तर्गत कार्यालय संख्या:

कार्यालय : याक अनुबादिक श्रोत केन्द्र सोलुखुम्बु, सोलुखुम्बु

लैंगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ

गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	बैदेशिक अनुदान	बैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	३४३०	०	०	३४३०	०	०	२१४३	
२११२१ पोशाक	९०	०	०	९०	०	०	१३५	
२११३१ स्थानीय भत्ता	६७०	०	०	६७०	०	०	७२०	
२११३२ महेंगी भत्ता	२१६	०	०	२१६	०	०	०	
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	१००	०	०	१००	०	०	०	
२११३९ अन्य भत्ता	४२	०	०	४२	०	०	०	
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	४३	०	०	४३	०	०	४८	
२२१११ पानी तथा विजुली	३००	०	०	३००	०	०	०	
२२११२ संचार महसुल	८४	०	०	८४	०	०	३६	
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१४४	०	०	१४४	०	०	०	
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	१९६	०	०	१९६	०	०	२२५	
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	१३५	०	०	१३५	०	०	११०	
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२५०	०	०	२५०	०	०	०	
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२५०	०	०	२५०	०	०	२००	
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	२५०	०	०	२५०	०	०	२३५	
२२३१५ पत्रपत्रिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	५५	०	०	५५	०	०	०	
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	१४४	०	०	१४४	०	०	०	
२२४१३ करार सेवा शुल्क	७०९	०	०	७०९	०	०	५१०	
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१००	०	०	१००	०	०	०	

नेपाल सरकार

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्हा :
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२४१०९०९
ट उपसीर्क :	३१२०२१०३	अन्तर्रात कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	याक अनुबादिक शोत केन्द्र सोलुखुम्बु, सोलुखुम्बु	
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६महिनाको खर्च
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	११४००	०	०	११४००	०	०	०	०
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	५५०	०	०	५५०	०	०	०	०
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	४३९	०	०	४३९	०	०	०	०
२२६१२ भ्रमण खर्च	३७६	०	०	३७६	०	०	०	०
२२७११ विविध खर्च	७२	०	०	७२	०	०	०	०
जम्मा	२००४५	०	०	२००४५	०	०	४३६२	०

नेपाल सरकार

ਪੱਜੀਗਤ ਖਰ੍ਚ ਅਨੁਮਾਨਕੋ ਸਾਰਾਂਸ਼

आर्थिक वर्ष :	२०७६/७८	जिल्ला :	सोलुखुम्बु
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड :	३१२४९०९०९
बजेट उपरीर्थिक :	३१२०२१०३	पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	गन्तव्य कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	याक अनुवांशिक श्रोत केन्द्र सोलुखुम्बु, सोलुखुम्बु		
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	गरिबी न्यूनिकरण :	तटस्थ

(रुहजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६ महिनाको खर्च
३११२२ मेशिनरी तथा ऑजार	२१६५	०	०	२१६५	०	०	०	०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	१७४०	०	०	१७४०	०	०	०	०
३११६१ निर्भित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१०९५	०	०	१०९५	०	०	०	०
जम्मा	५०००	०	०	५०००	०	०	०	०
कुल जम्मा :	२५०४५	०	०	२५०४५	०	०	४३६२	०

बारिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जुमांसा सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

(अ) अपेक्षित विनाशकारी गतिशीलता के लिए उपयोग करना।
 (ब) अपेक्षित विनाशकारी गतिशीलता के लिए उपयोग करना।
 (संघर्ष के दृष्टिकोण से)
 (द) अपेक्षित विनाशकारी गतिशीलता के लिए उपयोग करना।
 (संघर्ष के दृष्टिकोण से)

<p>स्वामी</p> <p>प्रियंका</p>	<p>०</p>	<p>नी नी तथा रमेश करते :</p> <p>प्रसरण :</p>
-------------------------------	----------	--

बजेट तर्जमांग सम्बन्धित आर्थिक प्राप्तान नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बाधिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जुमांसंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

पुस्तक नं. १/३

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आधिक वर्ष : २०७७/७८

जिल्ला : नुवाकोट

मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

कार्यालय कोड : ३१२४१२९०९

बजेट उपर्योगिक : ३१२०२१०३ पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धत कार्यक्रम

अन्तर्गत कार्यालय संख्या:

कार्यालय : भेडा आनुबंधिक स्रोत केन्द्र पानसयखोला नुवाकोट, नुवाकोट

लैंगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ

गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक बनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	३६१५	०	०	३६१५	०	०	०	०	३७९९	
२११२१ पोशाक	९०	०	०	९०	०	०	०	०	९०	
२११३२ महिंगी भत्ता	२१६	०	०	२१६	०	०	०	०	०	
२११३९ अन्य भत्ता	७२	०	०	७२	०	०	०	०	१५	
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	४३	०	०	४३	०	०	०	०	४३	
२२१११ पानी तथा विजुली	७४	०	०	७४	०	०	०	०	७७	
२२११२ संचार महसुल	७४	०	०	७४	०	०	०	०	१०	
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१८७	०	०	१८७	०	०	०	०	१३४	
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	३८०	०	०	३८०	०	०	०	०	२७०	
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	५४	०	०	५४	०	०	०	०	०	
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	४३०	०	०	४३०	०	०	०	०	३०	
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२१०	०	०	२१०	०	०	०	०	१०	
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	५०	०	०	५०	०	०	०	०	३०	
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	५१०	०	०	५१०	०	०	०	०	०	
२२४१३ करार सेवा शुल्क	५५९	०	०	५५९	०	०	०	०	२५१	
२२५१२ सीप विकास तथा जनवेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	८१०	०	०	८१०	०	०	०	०	०	
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	४५४९	०	०	४५४९	०	०	०	०	०	
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	३३६५	०	०	३३६५	०	०	०	०	०	
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५१२	०	०	५१२	०	०	०	०	०	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला :
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड :
बजेट उपरीषेक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	भेडा आनुबंधिक स्रोत केन्द्र यानसयखोला नुवाकोट, नुवाकोट	गरिबी न्यूनिकरण :
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	बैंदरिक अनुदान	बैंदरिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
२२६१२ भ्रमण खर्च	२९१	०	०	२९१	०	०	०	०
२२७११ विविध खर्च	१२०	०	०	१२०	०	०	०	०
२८१४२ घर भाडा	२००	०	०	२००	०	०	०	०
जम्मा	१६४११	०	०	१६४११	०	०	४८३९	०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

पूँजीगत खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : नुवाकोट
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२४१२९०९
बजेट उपशीर्षक :	३१२०२१०३ पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	भेडा आनुबंधिक स्रोत केन्द्र पानसयखोला नुवाकोट, नुवाकोट	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
३१११२ गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	३३००	०	०	३३००	०	०	०	०
३११२२ भैशिनी तथा औजार	४५०	०	०	४५०	०	०	०	०
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	१५०	०	०	१५०	०	०	०	०
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	५००	०	०	५००	०	०	०	०
३११७१ पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	८००	०	०	८००	०	०	०	०
	जम्मा	५२००	०	५२००	०	०	०	०
कुल जम्मा :	२१६११	०	०	२१६११	०	०	४८३९	०

बोर्ड तर्जनिसंग सम्बन्धित आधिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

અને એવી વિધાની પરિસ્થિતિમાં કોઈ વિશેષ વિનાયક નથી :
 અને એવી વિધાની પરિસ્થિતિમાં કોઈ વિશેષ વિનાયક નથી :

संशोधिता

बजेट तर्जनासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान लियम ३०(१) बोमाजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जीमांसग सार्वनिधि आर्थिक प्रशासन नियम २०/१०। ब्रॉडबिलो फारम

पता : ६/८
 वर्तमान तिथि : ९
 ग्राम पंचायत : ने ६४४

क्रमांक	विवरण	वार्षिक विकास कार्यक्रम		विवरण	वार्षिक विकास कार्यक्रम	विवरण	वार्षिक विकास कार्यक्रम
		वर्ष	वर्ष		वर्ष	वर्ष	वर्ष
१	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
२	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
३	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
४	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
५	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
६	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
७	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
८	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
९	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१०	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
११	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१२	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१३	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१४	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१५	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१६	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१७	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१८	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
१९	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
२०	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
२१	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष
२२	विवरण	वर्ष	वर्ष	विवरण	वर्ष	विवरण	वर्ष

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

चालु खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : सल्लाही
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२४११९०३
बजेट उपरीक्षिक :	३१२०२१०३ पशुपन्धी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	घोसे बाली अनुबांधिक स्रोत केन्द्र सल्लाही, सल्लाही	गरिबी न्यूनिकरण :
लैगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	४८७८	०	०	४८७८	०	०	०	७१३
२११२१ पोशाक	१००	०	०	१००	०	०	०	०
२११३२ महिनी भत्ता	२४०	०	०	२४०	०	०	०	०
२११३९ अन्य भत्ता	३६	०	०	३६	०	०	०	०
२१२१३ योगदानमा आधारित वीमा कोष खर्च	४८	०	०	४८	०	०	०	४८
२२१११ यानी तथा विजुली	२८८	०	०	२८८	०	०	०	१५६
२२११२ संचार महसुल	१११	०	०	१११	०	०	०	५४
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३३६	०	०	३३६	०	०	०	४८
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	४६४	०	०	४६४	०	०	०	०
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	२००	०	०	२००	०	०	०	१००
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	३९६	०	०	३९६	०	०	०	०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	३६	०	०	३६	०	०	०	०
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१००	०	०	१००	०	०	०	०
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	४५९	०	०	४५९	०	०	०	०
२२४१३ करार सेवा शुल्क	३२५	०	०	३२५	०	०	०	०
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	६०	०	०	६०	०	०	०	०
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	६८००	०	०	६८००	०	०	०	०
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	१७२०	०	०	१७२०	०	०	०	०
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	४२०	०	०	४२०	०	०	०	०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष : २०७७/७८
 मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय
 बजेट उपशीर्षक : ३१२०२९०३ पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यक्रम
 कार्यालय : घौसे बाली अनुवाशिक स्रोत केन्द्र सलाही, सलाही
 लैगिक संकेत : अप्रत्यक्ष लाभ
 जिल्ला : कार्यालय कोड : ३१२४११९०३
 अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
 गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६ महिनाको खर्च
२२६१२ भ्रमण खर्च	२९०	०	०	२९०	०	०	०	०
२२७११ विविध खर्च	१८०	०	०	१८०	०	०	०	०
जम्मा	१७४०७	०	०	१७४०७	०	०	१११९	०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय

पूँजीगत खर्च अनुमानको सारांश

आर्थिक वर्ष :	२०७७/७८	जिल्ला : सल्लाही
मन्त्रालय :	कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय	कार्यालय कोड : ३१२४११९०३
बजेट उपभीषक :	३१२०२१०३ पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	अन्तर्गत कार्यालय संख्या:
कार्यालय :	घासे बाली अनुवांशिक स्रोत केन्द्र सल्लाही, सल्लाही	गरिबी न्यूनिकरण : तटस्थ
लैंगिक संकेत :	अप्रत्यक्ष लाभ	

(रु.हजारमा)

खर्च शीर्षक	पहिलो वर्ष				दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चालु आ वर्षको	
	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	जम्मा			विनियोजन	६महिनाको खर्च
३१११२ गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	८०००	०	०	८०००	०	०	०	०
३११२२ भेष्यनरी तथा औंजार	१६००	०	०	१६००	०	०	०	०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	४००	०	०	४००	०	०	०	०
जम्मा	१००००	०	०	१००००	०	०	०	०
कुल जम्मा :	२७४०७	०	०	२७४०७	०	०	१११९	०

बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नान् नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रश्नसंग नियम २०(१) बमोजिमको फारम वार्षिक विकास कार्यक्रम

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बंडेट तर्जनियां सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०१९ बोगजिमको फारम

४. राष्ट्रिय पशुपन्थी सोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयहरूको आ.व. ०७६/०७७ को गारिक गणि प्रतिवेदन सारांश

४.१ गारिक खर्च, भारित प्रगति, वित्तिय प्रगति, राजशब्द तथा बेरुजु विवरण समग्र (५ हजारमा)

वर्जेट उपशिरिक: ३१२०२१०३-३/४

क्र. स.	कार्यालयको नाम	बारिक विनियोजित वर्जेट			बारिक बर्ब			बर्ब प्रतिशत			भारित प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति	वित्तिय प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति प्रगति	राजशब्द हालसम्म विवरण	
		चालु	पुऱ्यात	कुल	चालु	पुऱ्यात	कुल	चालु	पुऱ्यात	समग्र				
१	राष्ट्रिय पशुपन्थी श्रोत व्यावस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	७६४६५.००	१८८००.००	१०८४५.००	२५८८५.००	०.००	२५८८५.००	३३.८५	०.००	२५.४९	३०.०९४	२५.४९	४२.४७४	५३०१२.२६६
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलखा ।	२७२७४.००	४०२५.००	३१२९०.००	२५८०६.००	३७०९.००	२९५०७.००	१४.६१	१११.९५	१४.२७	१६.७६	१६.७६	१७६९.७५९	१३७७६.१४२
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राङ्गामाला ।	१४८०१.००	१५५०.००	१६३५९.००	१५१११.००	१५४६.००	१६६५७.००	१०२.०९	१११.७४	१०१.८७	१११.००	१०.५८	३५००.६३२	१२००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्थाङ्कोचे, सोलुखुम्बु ।	१६४५३.००	२७४५.००	१९४९८.००	१७०६९.००	१७४४.००	१९८०५.००	१०१.८४	१११.९६	१०१.५७	१११.५०	१११.००	३२१.५०	४६४.९०
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयाखोला नुवाकोट ।	११४०९.००	४४२५.००	१५८३४.००	७३५०.००	४४०९.००	११६५०.००	६३.५५	१११.४६	१११.५८	१११.५०	१३५.५८	७६.३०४	०
६	बाखा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला कैलाली ।	१२२८२.००	३६१०.००	१५८१२.००	१२८३८.००	३५१९.००	१६४२५.००	१०४.५३	१११.४७	१०३.३८	१०३.३९	१७.२६	१२७७.२५४	४७.३११
७	कुल जम्मा	१५८९८.००	३०७५५.००	१८९७३.००	१०३९५७.००	१५९८८३.००	११९९३४.००	६५.३८	५१.९७	६३.२१	६३.६२	६१.३५	१२९४७.९२४	६८५८१.२७७

४.२ रस्त्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालयको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

बजेट फारम नं. ६४१

आ.ब.२०७६/७७

बजेट उपशीर्षक नं. :३१२०२१०३

मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय

विभागरसस्था: पशु शेवा विभाग

कार्यक्रमर आयोजनाको नाम: पशुपन्थी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय

स्थान: (क) जिल्ला : राष्ट्रिय पशुपन्थी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय ललितपुर

आयोजना शुरू भयको मिति :

आयोजना पुरा भयको मिती:

आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम:

शुरुको संस्थेधित

रा.यो.आ.फा.नं.१

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकालाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य		प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक	
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२	३	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
अ)	पूँजिगत खर्च अन्तरगतका कार्यक्रमहरू	३११७	पटक	१	०.९४	१०	०	०	१७
११५.२२.११८	मुस्ताङमा स्थापित व्याडग्रा स्रोत केन्द्रमा फार्म यान्त्रिकरण (microscope weighing mechijne portable dipping tank burdizzo castitor stainless steel pashmina shearing comb hoof cutter fridge dreaching gun) अन्य सार्वजनिक	३११७	पटक	१	०.९४	१०	०	०	१८
११५.२२.१२९	मुस्ताङमा स्थापित व्याडग्रा स्रोत केन्द्र कार्यालयमा फर्निसिड (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११७	पटक	१	०.०९	१	०	०	०.०९
११५.२२.१२७	मुस्ताङमा स्थापित व्याडग्रा स्रोत केन्द्रमा खोर सुधार गर्न (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११७	प ट क / संख्या	१	०.७५	८	१	०.७५	८
क)	पूँजिगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा :				१.७८	१९	०.७८	१८	१९
							१.०३	११	१०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासीक			दोस्रो चौमासीक			तेस्रो चौमासीक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२		३	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
आ)	चालु खर्च अन्तरातका कार्यक्रमहरु														
१.१.१.२५	ह.स.चा.पाचो स्तर (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	१	०.२८	२.९४	१	०.११	१.१३	१	०.०८	१.१३	१	०.०९	०.११
१.१.१.८६	कार्यालय सहयोगी (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	२	०.६१	६.५७	२	०.२४	२.५३	२	०.१९	२.०२	२	०.१९	२.०२
१.१.१.९०	रा.प.अनं.प्र.(प्र) (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	२	०.७८	८.३८	२	०.३	३.२३	२	०.२४	२.५८	२	०.२४	२.५७
१.१.१.९१	रा.प.अनं.प्र.(प्र) (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	१	०.३८	४.०५	१	०.१५	१.५६	१	०.१२	१.२५	१	०.१२	१.२४
१.१.१.९३	रा.प .अनं.द्वितिया (प्रा) (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	२	०.७	७.४३	२	०.२७	२.८६	२	०.२१	२.८६	२	०.२१	२.८६
१.१.१.९६	रा.प. प्रथम(प्रा) स्थायी कर्मचारी	२१११११	जना	१	०.६२	६.६	१	०.२४	२.५४	१	०.१९	२.०३	१	०.१९	२.०३
१.१.१.१००	रा.प. द्वितिय प्रा (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	२	१.१५	१२.२७	२	०.४४	४.७२	२	०.३५	३.७८	२	०.३५	३.७७
१.१.१.१०१	रा.ज .द्वितीय प्रा (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	४	१.९४	२०.७३	४	०.७५	७.९८	४	०.६	६.३८	४	०.६	६.३७
१.१.१.१०२	लेखापाल (स्थायी कर्मचारी)	२१११११	जना	१	०.३९	४.१९	१	०.१५	१.६१	१	०.१२	१.२९	१	०.१२	१.२९
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महङ्गी भता (महङ्गी भता)	२११३३२	जना	१६	०.३६	३.८	१६	०.१२	१.२८	१६	०.१२	१.२८	१६	०.१२	१.२८
१.२.४.१४२	पोलिट्रि निर्देशक समीकीको बैठक निर्देशक समीकीको बैठक बैठक भता	२११३३४	पटक	३	०.२	२.१६	१	०.०७	०.७५	१	०.०७	०.७५	१	०.०६	०.६६
१.२.८.१	प्रसुती स्थाहार भता (शीशु स्थाहार भता)	२११३३९	जना	२	०.०१	०.१	०	०	०	०	०.०१	०.१	०	०	०
१.२.८.३	चाडपर्ट तथा पालोपहरा भता (शिशु स्थाहार भता)	२११३३९	महिना	२	०.०३	०.३	०	०	०	२	०.०३	०.३	०	०	०
१.२.९.२२	खरिद समीति लगायत बैठक भता (अतिरिक्त समय भता)	२११३३९	पटक	३	०.०४	०.४५	१	०.०१	०.१५	१	०.०१	०.१५	१	०.०१	०.१५
१.२.९.२३	Technical specification तथारीका लागी तथा मुल्याङ्कन समीति उपसमीति लाई बैठक भता (अतिरिक्त समय भता)	२११३३९	पटक	६	०.१३	१.३९	२	०.०३	०.३	२	०.०३	०.३	२	०.०३	०.३
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरुको पोसाक खर्च (कर्मचारी पोसाक)	२११२२१	जना	१६	०.१५	१.६	०	०	०	०	०	०	१६	०.१५	१६

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासीक			दोस्रो चौमासीक			तेस्रो चौमासीक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२			१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च (कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च)	२१२१३	जना	१६	०.०९	०.१३	१६	०.०२	०.२६	१६	०.०२	०.२६	१६	०.०४	०.४१
२.६.३.३	द्वाज़ाज्ञ धाराको महसुल (धाराको महसुल)	२११११	पटक	१४	०.०५	०.५	४	०.०१	०.१५	४	०.०१	०.१५	४	०.०२	०.२
२.१.१.१	वीद्युत महसुल (बीजुलि महसुल)	२११११	पटक	५०	०.०९	०.९६	४	०.०३	०.३२	४	०.०३	०.३२	४	०.०३	०.३२
२.१.३.१	जारको पीउने पानी (पीउने पानी)	२११११	जार	१२०	०.०५	०.५८	५६०	०.०२	०.२	५६०	०.०२	०.२	५६०	०.०२	०.१८
२.१.६.३	सुचना अधिकारिलाई मासीक टेलीफोन खर्च (टेलीफोन महसुल)	२१११२	रु	१	०.०१	०.८६	१	०	०.०२	१	०	०.०२	१	०	०.०२
२.१.६.६	सहस्रिय संचार सुविदा (टेलीफोन महसुल)	२१११२	महिना	१	०.०१	०.१२	१	०	०.०४	१	०	०.०४	१	०	०.०४
२.१.६.८	इन्टरनेट महसुल (टेलीफोन महसुल)	२१११२	महिना	१	०.१७	१८	४	०.०६	०.६	४	०.०६	०.६	४	०.०६	०.६
२.१.६.१५	टेलीफोनर फ्रायाक्स (टेलीफोन महसुल)	२१११२	महिना	४	०.१३	१४	४	०.०४	०.४८	४	०.०४	०.४८	४	०.०४	०.४८
२.२.१.१	मोटरसाइकलको लागी पेट्रोल (ईच्छन कार्यालय प्रयोजन)	२१११२	लीटर	१४४०	०.१५	१.५८	४८०	०.०४	०.५२	४८०	०.०४	०.५२	४८०	०.०४	०.५२
२.२.२.३३	गाडीमोटर साइकलका लागी मोवील, गीयरआयल, ब्रेक आयल आदी (ईच्छन कार्यालय प्रयोजन)	२१११२	लीटर	६३	०.०४	०.४४	११	०.०१	०.१४	११	०.०१	०.१४	११	०.०१	०.१६
२.२.२.३६	चारपाँड्ये सवारी साधनको लागी डीजेल (ईच्छन कार्यालय प्रयोजन)	२१११२	लीटर	२५२०	०.२४	२.५२	८४०	०.०२	०.२४	८४०	०.०२	०.२४	८४०	०.०२	०.२४
२.२.२.९०	कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमन कार्यकोलागी ईच्छन कार्यालय प्रयोजन)	२१११२	लीटर	१०५०	१.०१	१०.८	३६००	०.३४	३.६	३६००	०.३४	३.६	३६००	०.३४	३.६
२.२.३.२	यास(ईच्छन अन्य प्रयोजन)	२२३१४	संख्या	३६	०.०४	०.५४	१२	०.०२	०.१८	१२	०.०२	०.१८	१२	०.०२	०.१८
२.२.३.७	सोलार ब्याट्री (ईच्छन -अन्य प्रयोजन)	२२३१४	प ट क / संख्या	२	०.०७	०.८	०	०	०	२	०.०७	०.८	०	०	०
२.३.१.३	दुइपाँड्ये सवारी साधन मर्मत (खर्च सवारी साधन खर्च)	२२३१३	वटा	१२	०.११	१.२	१२	०.१४	१.४	१२	०.१४	१.४	१२	०.१४	१.४

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाल	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२	३	१०	११	१२	१३	१४
२.३.१.११	चारपाड्गे सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन मर्मत)	२२३१३	वटा	३	०.५६	६	०.९९
२.३.२.४	पम्प लगाएका अन्य मेसीनरी औजार मर्मत मेसनरी तथा औजार (मर्मत सभार तथा सन्चालन खर्च)	२२२७१	पटक	४	०.११	१.२	०.१९
२.३.२.७१	कम्प्युर फोटोकपी प्रीटर रक्खानर पूर्वावस लगाएत मेसीनरी मर्मत (मेसीनरी तथा औजार मर्मत सभार तथा सन्चालन खर्च)	२२२७१	पटक	१५	०.१४	१.५	०.४५
२.४.१.४	कार्यालयका लागी स्टेसनरी टीनर तथा अन्य मालसमान (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	२२३११	पटक / संख्या	३	०.३	३.२५	१
२.४.१.५	कार्यालय सम्बन्धी छपाइ(कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	२२३११	पटक / संख्या	३	०.३	३.२५	१
२.५.४.७	वेब साईट अपडेट (नविकरण खर्च)	२२४१२	पटक	१	०.०७	०.७६	०
२.५.७.५	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोसाच खर्च (व्यक्ती करार)	२२४१३	संख्या	३	०.०३	०.३	०
२.५.७.१३	कम्प्युटर अपरेटर करारमा लिने (व्यक्ति करार)	२२४१३	संख्या	१	०.२६	२.८८	४
२.५.७.७८	कार्यालय तथा बौचा सरसफाई का लागी सेवा करारमा लिने (व्यक्ति करार)	२२४१३	महिना	१	०.१२	१.३	१
२.५.७.९२	हल्का सवारी चालक (व्यक्ति करार)	२२४१३	महिना	२	०.४१	४.४	२
२.५.८.९	इन्टरनेट लगाएत इलेक्ट्रिकल सामान (कम्प्युटर फ्लावस फोटोकपी प्रीन्टर) को स्थाहर सभार र व्यवस्थापन (सेवा करार) (सेवा करार)	२२४१३	जना	१	०.११	१.२	०.४

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२	३	१०	११	१२	१३	१४
२.५.८.४०	च्याडग्रा हेरचाहको लागि करारमा व्यवस्थापक एक र गोठाला चार जना को नियुति (मुख्ताङ्गमा स्थापित च्याडग्रा खोत केंद्र संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम च्याडग्रा संख्या ३००) (सेवा करार)	२२४९३	पटक	५	१.२२	१३	५
२.८.८.२७	कार्यालय र कार्यक्रम संचालनका लागि भ्रमण खर्च (आन्तरिक भ्रमण)	२२४९६	पटक	२०	०.३९	४.२	५
२.९.१.३	विमा सवारी साधन (विमा सार्वजनिक सम्पत्ति)	२२२१४	संख्या	१५	०.२१	२.२५	०
२.९.६.४	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च तथा अन्य भेपरी आउने विविधखर्च (चियापान खर्च)	२२७१	महिना	१२	०.३४	३.६	४
२.५.३१९०	खसी बोका आस निर्मार कार्यक्रमका लागि आधारभूत समर्थक र प्रतीवेदन गर्न सेवा करारमा लिने(अन्य)	२२८११	पटक	२	०.९४	१०	२
२.५.३.१९१	आनुवंशिक श्रोत केन्द्रहरूको छुट्टा छुट्टे स्तुच तयारी (Business plan land plan (अन्य))	२२४९१	पटक	८	५.२५	५६.०७	८
२.६.४.३६६	डोल्पा च्याडग्रा, म्याग्नदी चौरी, १० जिल्ला खसीबोका आत्मनिर्भर कार्यक्रम सम्बन्धी कृषकहरूलाई तिन दीने तालिम (उद्यमशिलता रोजगारिमुलक रसशास्तीकरण र सीप विकास तथा क्षमता अभियुदी तालिम)	२२५१२	पटक	१२	१.५६	१६.६९	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाल	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासीक			दोस्रो चौमासीक			तेस्रो चौमासीक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२			१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
२.६.४३६८	आनुवंशिक श्रोत केन्द्रका व्यवस्थापक तथा प्राविधिकलाई सप्टेम्बरमा फाम तथ्याङ्क अद्यावधि तथा विश्लेषण गर्ने सम्बन्धी तिन दिने तालिम (उद्यमशिला, रोजगारीमुलक रसशक्तिकरण रसीप्रिकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम)	२२५१२	पटक	१	०.१९	२	१	०.१९	२	०	०	०	०	०	०
२.६.६.३००	श्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम डोल्पा र मेन्दी ज्ञाप जिल्ला खसीर बोका आत्मनिर्भर कार्यक्रमको लागी अभियानीकरण (गोर्खी तथा कार्यशाला)	२२५१२	पटक	१२	०.३४	३.६	१२	०.३४	३.६	०	०	०	०	०	०
२.७.५३६९	बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तिका (प्रचार प्रसार तथा सामागी उत्पादन तथा प्रकासन र वितरण)	२२५२२	संख्या	१००	०.०९	१	१	०.०९	१	०	०	०	०	०	०
२.७.९८.१८०	विश्व पशुपन्थि दिवस दुध दिवस र पोलिट्र दिवस जनयेतना अभियूदी गर्ने कार्यक्रम संचालन गरी मनाउने (पशुपन्थि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	३	०.८४	९	१	०.८५	९	१	०.८५	३	१	०.८५	३
२.७.१८.१८२	नेपालमा हुने Asian Regional conference on goatdf सहभागीता तथा सहयोग (पशुपन्थि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	१	०.४७	५	१	०.४७	५	१	०.४७	५	१	०.४७	५
२.७.१८.५९२	श्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम डोल्पा र मेन्दी १० जिल्ला खसीर बोका आत्मनिर्भर कार्यक्रमको लागी पकेट क्षेत्र पहिचान समिति निर्माण (पशुपन्थि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	प ट क / संख्या	१२	०.०६	०.६	१२	०.०६	०.६	१२	०.०६	०.६	१२	०.०६	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२		३	१०	११	१२	१३
२.८.१.२०१	आनुवंशिक श्रोत केंद्रहरूबाट संचालित कार्यक्रमहरूको नियमित अ त्रुमन मूल्यांकन तथा पृष्ठपोषण (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वय भ्रमण खर्च)	२२५११	पटक	२०	०.२६	२.८	५
२.८.१.२०२	निजितथा सामुदायिक स्तरमा संचालित पशुपन्थि श्रोत केन्द्र र फार्म हरूको (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वय भ्रमण खर्च)	२२६११	पटक	५०	०.६५	७	१०
२.८.१.२५०	आत्मनिर्भरताको लागी खरी बोका उत्पादन तथा बजारीकरण कार्यक्रमको (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वय भ्रमण खर्च)	२२६११	पटक	४४	०.४६	४.९३	५
२.८.१.३२५	डोल्पा मा च्याङ्गा श्रोत केन्द्र कार्यक्रमको अनुगमन रिपोर्ट (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वय भ्रमण खर्च)	२२६११	पटक	३	०.२	२.१	१
२.८.१.३२६	च्याङ्गीमा चोरी श्रोत केन्द्र कार्यक्रमको अनुगमन रिपोर्ट (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वय भ्रमण खर्च)	२२६११	पटक	३	०.१	१.०५	१
४.१.११.२५०	डोल्पामा च्याङ्गा श्रोत संरक्षण तथा प्रवद्धन कार्यक्रम	२६४१३	प ट क / सख्ता	२४	१.३८	१४.८	१
५.१.११.२५०.१	प्राविधिक परिचालक द्वारा समुह समिति परिचालन र आधारभूत तथ्याङ्क तथा मासिक प्रगति संकलन कम्पाइलेसन र प्रेषण गर्ने		जना	१	०.२२	२.४	१

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार वज्रेट	परिमाण	भार वज्रेट	परिमाण	भार वज्रेट
१	२	३	१०	१३	१४	१५	१६
५.१.११.२५०.२	बोका वितरण	२०	०.७५	८	०	२०	०.७५
५.१.११.२५०.३	घुस्ति गोठ तथा चरन खर्च सुधार (टेन्ट सोलार काठे पुल घासको विउ) आदि	१	०.१९	२	०	०	०.१९
५.१.११.२५०.४	पशुस्वस्थ को (खोप परजिवि नियन्त्रण फिड समिलमेन्ट आदि) २००० व्याडग्राहको लागि	पटक	१	०.०४	०.४	०	०.०२
५.१.११.२५०.५	च्याङ्गान्त्रय उत्पादन बजारिकरणका लागी यान्त्रिकरण (संकलन केन्द्र पसीना कोर्न काइयो आदि) मा सहयोग	पटक	१	०.१९	२	०	०
५.१.११.२५५.१	स्पर्दीमा चौरी श्रोत संरक्षण तथा प्रवद्धन कार्यक्रम घ वर्षे आयोजना (अन्य)	२६४९३	प ट क / संख्या	१३.३	१३.९	१	०.०७ ०.८ ६.८५ ३
५.१.११.२५५.१	प्रविधिक सामाजिक परिचालक क्षारा समुह समिति परिचालन र आधारभूत तथ्याङ्क तथा मासिक प्रगति संकलन कम्पाइलेसन र प्रेषण गर्ने	जना	१	०.२२	२.४	१	०.०७ ०.८ ०.०७ ०.८
५.१.११.२५५.२	याक खरिद तथा वितरण	३	०.३४	३.६	०	०	०.३४ ३.६ ० ०
५.१.११.२५५.३	घुस्ति गोठ तथा चरन खर्च सुधार (टेन्ट सोलार काठे पुल घासको विउ) आदि	पटक	१	०.१९	२	०	०.१९ २ ० ०
५.१.११.२५७.४	पशु स्वास्थ्य (खोप ,परजिवि नियन्त्रण, फिड समिलमेन्ट आदि) ३०० चौरि को लागि	२	०.०८	०.९	०	०	०.०४ १ ०.०४ १

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासीक			दोस्रो चौमासीक			तेस्रो चौमासीक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२		३	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
५.१.११.२५१.५	चौरीजन्य उत्पादन बजारीकरणका लागी यान्त्रिकण (चिज छुपी बनाउने सामान खुलु कोर्न काईयो आदि) मा सहयोग	पटक	१	०.४७	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०.४७	५
५.१.११.२५२	आत्मनिर्भरताको लागी खसी बोका उत्पादन तथा बजारीकरण कार्यक्रम (धर्वर्ष आयोजना -अन्य)	२६४९३	संख्या	१६०	१८४	१९५	२०	१.२२	१३	४०	१.७३	१८०	१८०	१५.३	१६३.५
५.१.११.२५२.१	प्राविधिक सामाजिक परिवालक द्वारा समुह समिति परिचालन ,प्रविधिक सहयोग, तथ्यांक तथा मासिक प्रगति संकलन कम्पाईलेशन र प्रेषण गर्ने	जना	१०	२.२५	२४	१०	०.७५	८	१०	०.७५	८	१०	०.७५	८	
५.१.११.२५२.२	सरोकारवालहरूसंगको सहभागीतामा घ वर्च कार्ययोजना निर्माण बजार सेवा समिति निर्माण र परिचालन	पटक	१०	०.४७	५	१०	०.४७	५	१०	०.४७	५	०	०	०	
५.१.११.२५२.३	बजार सेवा समितिको कार्यालय र सुचना प्रणाली व्यावस्थापन	पटक	१०	०.०६	१	०	०	०	१०	०.०५	०.५	१०	०.०५	०.५	
५.१.११.२५२.४	बोयर बोका वितरण (१००वटा	संख्या	१००	४.६६	५०	०	०	०	०	०	०	१००	४.६६	५०	
५.१.११.२५२.५	डालेघास नर्सरी स्थापना	पटक	१०	०.४७	५	०	०	०	१०	०.४७	५	०	०	०	
५.१.११.२५२.६	पशुस्वस्थ धरजिवि नियन्त्रण र खोप सेवा	पटक	१०	०.९४	१०	०	०	१०	०.४७	५	१०	०.४७	५		
५.१.११.२५२.८	समितिरव्याप्ति संगको साफेदारिमा पशुकल्याड मैत्रि खसी बोका दुवानी साधन बनाउन रूपान्त्रणका लागी अनुदान	संख्या	१०	१.३५	१००	०	०	०	१०	१.३५	१००				
५	रुमिनेट पशुपर्वद्वन कार्यक्रम													७.१३	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाल	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार बजेट	परिमाण	भार बजेट	परिमाण	भार बजेट
१	२	३	१०	११	१२	१३	१४
२.७.१८.४२६९	राष्ट्रिय स्तरमा सरोकारवाला व्यवसायि तथा सघ संस्थाहरुसँग समन्वय बैठक (पशुपति विकास कार्यक्रम)	२२५२२ पटक	६	०.१७ १.८	२	०.०६ ०.६	२
२.७.१८.४२६९.१	बाखा व्यवसायि संघर संस्थाहरुसँग समन्वय बैठक	पटक	३	०.०८ ०.९	१	०.०३ ०.३	१
२.७.१८.४२६९.५	गाइरेसीपालक व्यवसायी रसध/संस्थाहरुसँग समन्वय बैठक	पटक	३	०.०८ ०.९	१	०.०३ ०.३	१
२.७.१८.४२६९.८	गाइरेसीपालन प्रविधि पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण (पशुपति विकास कार्यक्रम)	२२५२२ संख्या	२०००	०.२८ ३	२०००	०.२८ ३	०
२.७.१८.४२७०	मेडारबाधापालन प्रविधि पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण भेडा (५०० र बाखा १५०) (पशुपति विकास कार्यक्रम)	२२५२२ संख्या	२०००	०.२८ ३	२०००	०.२८ ३	०
२.७.१८.४२७१	मुस्ताङमा स्थापित च्याड्गा खोत केन्द्र सचालन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम च्याड्गा संख्या घणा (पशुपति विकास कार्यक्रम)	२२५२२ प.ट.क / संख्या	३६	१.६५ १०	०.५२ ५.५३	११	०.६१ ६.५३
२.७.१८.४२७२	चाड्ग्रालाई खोप परजिवि नियन्त्रण फिडसप्लिमेन्ट र उपचार गर्ने खर्च	संख्या	३	०.२८ ३	१	०.०९ १	१
२.७.१८.४२७३	फामअभिलेख व्यवस्थापन र स्टेसनरि	पटक	१२	०.०६ ०.६	४	०.०२ ०.२	४
२.७.१८.४२७४	च्याड्ग्राको लागी दाना तथा आहारा व्यवस्थापन (हेरदाना आदि)	महिना	१२	०.१४ १०	४	०.३१ ३.३३	४
२.७.१८.४२७५	चरन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	पटक	३	०.२८ ३	१	०.०९ १	१

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य	प्रथम चौमासीक	दोस्रो चौमासीक	तेस्रो चौमासीक
		परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२	३	७०	१२	१३	१४	१५
२.७.१८.४२८.६	प्रभावित क्षेत्रका च्याडग्रा पालन कृषकलाई तिन दिने स्थलात च्याडग्रा पालन तालिकम	पटक	१	०.०९	१	०	०
३	७ नन् रामेन्ट पशुपतवर्द्धन कार्यक्रम			५१६.२	४		५०३.४
२.६.४.३६७	बंगुर पालन न्जउ समचित्ति तिन दिने स्थलात तालिम (उद्यमसिलता रोजगारियुलक रसायनिकरणरसिप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम)	२२५१२	पटक	१	०.०८	०.९	०.०८
२.७.१८.२८८	राष्ट्रिय स्तरमा सरोकारवाला व्यवसायि तथा सघ संस्थाहरूसंग समन्वय बैठक (पशुपक्षि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	२	०.०९	१	०
२.७.१८.२८८.१	बंगुर व्यवसायी						
२.७.१८.२८८.२	पोलिट्र व्यवसायी						
२.७.१८.४३२	बंगुर पालन संवच्छि प्रविधि प्रसिद्धिका प्रकासन र वितरण गर्ने (पशुपक्षिविकास कार्यक्रम)	२२५२२	संख्या	१५००	०.२८	३	१५००
२.७.१८.४३६	मोडलको रूपमा व्यासाधिक तथा विडर बंगुर फार्ममा न्जउ मापदन्ड लागु गर्ने(पशुपक्षि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	२०	०.८	८.५	१०
२.७.१८.४३६.१	स्थान छोनोट र कार्ययोजनाको तयारी						
२.७.१८.४३६.२	छोनोट भएको स्थानका फार्म रसस्था रउद्यमीर व्यवसायीलाई जीविक सुरक्षा लगाएत अधारभूत सामाजीमा सहयोग						
२.७.१८.४३८	कार्यक्रमा निर्माणित बंगुर औद्योगिक पार्को अधुरो कार्य पुरा गर्ने (पशुपक्षि विकास कार्यक्रम)	२२५२२	प ट क / संख्या	२	४.४६	५२	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रयाकलाब	खर्च शिर्षक	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासीक			दोस्रो चौमासीक			तेस्रो चौमासीक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१	२		३	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
२.७.१८.४३८.७	GMP/GHP/GVP स्थलगत तालिम तिनदिने	पटक	१	०.१९	२	०	०	०	०	०	०	०	०.९९	२	०
२.७.१८.४३८.११	PPIP संचालक समितिका पदाधिकारि/ कृषक तथा कर्मचारि सम्मेलित स्वच्छ तथा सफा बंगुरको मासु उत्तालन प्रसोधन सम्बन्धि बैदेशिक अध्यन अपलोकन भ्रमण (अध्यन अपलोकन भ्रमण)	पटक	१	४.६६	५०	०	०	०	१	४.६६	५०	०	०	०	०
२.७.१८.४७४	पोर्क महत्त्वमा सहयोग तथा सहभागिता (पशुपन्थि विकास कार्यक्रम)	पटक	१	०.१९	२	०	०	०	१	०.१९	२	०	०	०	०
२.७.१८.५१५	विजङ्हलको सहभागितामा सरकारि आनुवांशिक श्रोत केन्द्रहालका Technical Adult गर्ने (पशुपन्थि विकास कार्यक्रम)	पटक	५	०.६१	६.५	०	०	०	०	०	५	०	०.६१	६.५	०
५.१.८.३८	कास्किमा निर्माणालिन वंगुर औद्योगिक पार्क को अधुरो कार्य पुरा गर्ने (देवि प्रकोप वा अन्य कारणले संस्थालाई दिईने अनुदान)	पटक	५	४७.३८	४४२.३	०	०	५	४७.३८	४४२.३	०	०	४७.३८	४४२	०
५.१.८.३८.१	अधुरो खोर निर्माण	फटक	१	२८.०९	३००.३	०	०	१	२८.०६	३००	०	०	२८.०३	३००	०
५.१.८.३८.२	पार्कमित्रको आवतजावत गर्ने बाटो कालो पत्रे गर्ने	पटक	१	४.६६	५०	०	०	१	४.६६	५०	०	०	४.६६	५०	०
५.१.८.३८.४	जैविक सुरक्षा बारबढेज waste management and Recycle system	पटक	१	१.४	१५	०	०	१	१.४	१५	०	०	१.४	१५	०
५.१.८.३८.५	Manure collection pit निर्माण गर्ने	पटक	१	२.९९	३२	०	०	१	२.९९	३२	०	०	२.९९	३२	०
५.१.८.३८.६	वायो घास	पटक	१	२.८१	३०	०	०	१	२.८१	३०	०	०	२.८१	३०	०
५.१.८.३८.७	प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम			६.५१			५.०५			५.०५			५.०४		०.४२

४.३ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको मुख्य मुख्य प्रगति

१. खसिबोकामा आत्मनिर्भरताका लागि उत्पादन तथा बजारिकरण कार्यक्रम

- आधारभूत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको
- सामाजिक परिचालक नियुक्ती सम्पन्न भएको
- दश जिल्लाहरू (बैतडी, अछाम, दैलेख, पश्चिम रुकुम, बागलुङ्ग, तनहुँ, धादिङ, सिन्धुली र तेह्रथुम, पाचथर) मा समुह/समिति गठन भएको
- जम्मा २००० कृषक कार्यक्रममा आबद्ध भएको

आत्मनिर्भरताको लागि खसीबोका उत्पादन तथा बजारीकरण कार्यक्रम				
बाखा तथा खसीबोका तथ्याङ्क विवरण				
जिल्ला : बैतडी, अछाम, दैलेख, रुकुम (पश्चिम), तनहुँ, बागलुङ्ग, धादीङ, सिन्धुली, तेह्रथुम र पाचथर				
बाखा तथा खसीबोका तथ्याङ्क विवरण				
माउ बाखा संख्या (गोटा)	खसी संख्या (गोटा)	बोका संख्या (गोटा)	पाठापाठी संख्या (गोटा)	कूल जम्मा
१६१३२	४२०२	३००२	६८२१	३०९५७

२. चौरी विकास तथा संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम

- म्यागदीमा चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनार्थ१५ सदस्यिय चौरी पालन श्रोत केन्द्र समिति गठन भई अभियुक्तिकरण गरिएको ।
- समितिमा आबद्ध कृषकहरूलाई चौरिपालन तालिम सम्पन्न गरिएको ।
- चौरी पालक कृषकका समस्या हरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण गरी एक कार्य योजना तयार भएको
- स्थान: अन्नपूर्ण गाउपालिका पाउद्वार, म्यागदी
- चौरी संख्या: उक्त स्रोतकेन्द्रमा मौद्जात जम्मा ३५८

३. च्याङ्गा विकास तथा संरक्षण कार्यक्रम

- डोल्पामा च्याङ्गा संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनार्थ
- समिति गठन तथा अभियुक्तिकरण सम्पन्न गरिएको ।
- समितिमा आबद्ध कृषकहरूलाई च्याङ्गापालन तालिम सम्पन्न गरिएको ।
- च्याङ्गा पालक कृषकका समस्या हरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण गरी एक कार्य योजना तयार भएको
- स्थान: छार्काताङ्सोड गा.पा डोल्पा
- च्याङ्गा संख्या: समुह भित्र जङ्गद्वय र वाहिर द्वय गरी उक्त गा.पा मा जम्मा घण्टज्ञाछण

४. फार्म सफेटवेयर संचालन सम्बन्धी ३ दिने तालिम सम्पन्न: सम्बन्धित फार्मका प्राविधिकहरूलाई सफेटवेयरमा तथ्याङ्क अद्याबधिक सम्बन्धी ३ दिने तालिम हिमालयन आईटी नया बानेश्वरमा सम्पन्न भएको ।

५. प्राविधिक पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण: गाई पालन असल अभ्यास भैसी पालन असल अभ्यास बाखापालन असल अभ्यास भेडापालन असल अभ्यास बंगुरपालन असल अभ्यास कुखुरापालन असल अभ्यास लगायत विभिन्न प्राविधिक पुस्तिकाहरू तयारी प्रकाशन तथा वितरण गरिएको ।

६. मुस्ताङ चराङ्गमा स्थापित च्याङ्गा स्रोतकेन्द्रमा फार्म व्यवस्थापक तथा गोठालाहरूको तलब वितरण, पशु स्वास्थ्य: परजिवि नियन्त्रण, दाना खरिद तथा हस्तान्तरण, हे खरिद तथा हस्तान्तरण, चरन व्यवस्थापन लगाएत फार्म व्यवस्थापन गरिएको ।

च्याङ्गा स्टक विवरण

च्याङ्गा प्रकार	आ.ब. ७४/७५	आ.ब. ७५/७६	आ.ब. ७६/७७
माउ	२५२	२३७	२६४
वोका	४२	१३	७
खसी	०	२२	२७
पाठा पाठी	०	३५	१११
जम्मा	२९४	३०७	४०९

४.४ राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयको मुख्य मुख्य बार्षिक नपुग प्रगती तथा कारण

क्र. स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगती	कारण
१	मुस्ताङ्गमा स्थापित च्याङ्गा स्रोत केन्द्रमा खोर सुधार गर्ने	१ संख्या	०	डिजाईन स्टिमेट तथा लागत अनुमानको कार्य भएपश्चात मौसम तथा विश्वब्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
२	सुनसरिमा नया बंगुर औधोगिक पार्क स्थापना कार्यक्रम	१ पटक	०	सुचना प्रकाशन तथा प्रस्ताव संकलन भैसकेपश्चात विश्वब्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
३	खसी बोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम, चौरी संरक्षण र च्याङ्गा प्रवर्द्धन (जिल्ला कार्यक्रम) मा पकेट प्याकेज कार्यक्रम	१ २०		अनुदान कार्यक्रमको कार्यविधिको अभाबमा कार्यक्रम सम्पन्न हुन नसकेको
४	मुस्ताङ्गमा स्थापित च्याङ्गा स्रोत केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन	३ पटक	१	मौसम तथा विश्वब्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
५	चैनपुर नगरपालिकाको छण ५ लागत साफेदारिमा बोयर बाख्रा स्रोत केन्द्र विकास कार्यक्रम	१ पटक	०	सम्बन्धित स्थानिय तहबाट जग्गा प्राप्ती पश्चात छण प्रतिशत लागत साफेदारी सहितको प्रस्तावना नआएको साथै विश्वब्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
६	आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रहरूको छुट्टाछुट्टै म्हेच तयारी	८ सत्या	०	TOR तयारी सुचना प्रकाशन प्रस्ताव संकलन तथा मुल्याङ्कन भई आषयको सुचना प्रकाशन समेत भएपश्चात विश्वब्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएकोले स्थलगत अध्ययन गरी म्हेच तयार गर्न असम्भव भएको ।
७	विज्ञहरूको सहभागितामा सरकारी अनुवांशिक स्रोत केन्द्रहरूको Technical Audit गर्ने	५ सत्या	०	COVID-19 का कारण बन्दावन्दी भएको

४.५ आनुवांशिक श्रोतकेन्द्रहरूको बारिक भौतिक प्रगति
घरेट उपशिरिक: ३१२०२१०३

क्र. स.	फार्मको नाम	बारिता / बारिती उत्पादन	बारिता पाठा / पाठी उत्पादन	बाजा पाठा / पाठी उत्पादन	भेडाको पाठा / पाठी उत्पादन	भेडाको पाठा / पाठी उत्पादन	बांगरको पाठा / पाठी उत्पादन	बांगरको पाठा / पाठी उत्पादन	घासको स्लिप / सेट्स उत्पादन	घासको स्लिप / सेट्स उत्पादन	याक / नाक उत्पादन	याक / नाक उत्पादन	कैफियत	
१	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलखा	४८							२५२६४	२४५७३८५	२४५८८५	२४५८८५		
२	घासेवाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, रजितपुर सल्हाही													
३	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्थाडवोचे, सोलुखुम्बु													
४	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयाखेला नुवाकोट													
५	बाजा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली													
	कुल जम्मा	४८	०	१६७	८२	८६	८२	८४	१६९	२४४५४	२४५७३८५	२४५८८५	४९	२०

४.६ आनुबांशिक ओतकेन्द्रहरूको वार्षिक उत्पादन वितरण, समस्या, समाधानका उपायहरू

१. गाई आनुबांशिक स्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा

वार्षिक उत्पादन विवरण

- दुध उत्पादन : १ लाख ४ हजार लीटर
- कृ. ग. संख्या: १४३,
- प्रा. ग. संख्या : १२८
- बाच्छा बाच्छी उत्पादन संख्या : ४५
- बंगुरको पाठापाठी उत्पादन संख्या : २०२
- बंगुरको पाठापाठी विक्री संख्या: १६९
- घाँसको वीउ केजी: १९० (राईघाँस ४०, पास्पालम १५०)

उपलब्धी

- दुध उत्पादनमा बृद्धि गत वर्षको तुलनामा १३.८९५ (११.३९ बाट १०४.०८ हजार ली.)
- गाईको उत्पादकत्व बृद्धि गत वर्षको तुलनामा १८.६६५ (६.५४ बाट ७.७६ ली. दुध रगाईरदिन)
- पुराना ड्रेनेजहरूको सफाई
- हे घर मर्मत
- खोर तथा गोठहरूमा सिसि क्यामेरा जडान

समस्या तथा समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरू

- जग्गा अतिक्रमण (संरक्षणको लागि वजेकोको लागि पहल तथा फार्म सुधार समितिलाई सक्रीय बनाउने प्रयास भईरहेको: फार्म सुधार समितिको वैधानिकता
- भुकम्पको कारणले क्षति भएका पुर्वाधारहरू निर्माण: गाई गोठ र वंगुर खोर निर्माणका लागि यस आ. व २०७७।७८ मा वजेट विनियोजन भएको
- चरनमा भुमिगत नालीको अवस्था जीर्ण रहेको: केही नालाहरूको सरसफाई भएको ।
- कार्यालय प्रमुख देखि गोठालाहरू वस्ने आवासको नभएको ।
- फार्म सुधार समिति: सक्रिय बनाउन प्रयास भएको
- विगत ६ वर्ष देखि भाडामा रहेको माछा पोखरी सम्फौता अवधि सकिए पश्चात पनि नछोडेको
- वहर व्यवस्थापन: स्थानिय निकायहरूको सहकार्यमा वहर वितरण कार्यक्रम रहेको भएता पनि यस वर्ष गर्न नसकिएको
- खिम्ति फार्मको व्यववरथन: प्रदेश दूध विकास वोर्ड, वागमती प्रदेशबाट यस आ. व २०७७।७८ मा गाई प्रजनन केन्द्र खिम्तिका लागि रु १ करोड वजेट विनियोजन भएको ।

२. भेडा आनुबांशिक स्रोत केन्द्र पानसयखोला, नुवाकोट

- वार्षिक उत्पादन विवरण
- पाठापाठी उत्पादन: ८६
- थुमा वितरण: ५
- उन उत्पादन: १२० केजी

उपलब्धी

- पाठापाठीको मृत्यु दर घटेको ८६ जन्मेकोमा हालसम्म १४ को मृत्यु (Kid mortality 16%) विगत वर्षहरूमा २० देखि ४० प्रतिशत सम्म मृत्यु हुने गरेको ।
- करिब २०० भेडा अट्ने नया भेडाको गोठ निर्माण कार्य सम्पन्न ।
- यस आ.व.मा जन्मिएका पाठापाठी बाट २०७७।७८ मा ४० प्रजननयोग्य थुमा तयार हुने ।

समस्या

१. स्विकृत दरवन्दि बमोजिम पदपूर्ती नहुनु (हाल ६ जना रिक्त)
२. सिमित बजेटको कारण कार्यक्रम विस्तार गर्न नसक्नु
३. कम उत्पादनशिल भेडाहरू (पुरानो बथान)
४. उपलब्ध जग्गाको समुचित उपयोग हुन नसकेको
५. हिउदमा सिचाइ नहुदा घासको कमी
६. २० बर्ष पुरानो पिकअप गाडी
७. भौतिक पुर्वाधारको अभाव (जनयुद्ध र भुकम्पबाट ६ भवन नष्ट)
८. तारवार नहुदा वाह्य अतिक्रमणको समस्या

३. घासेबाली आनुवांशिक स्रोत केन्द्र रंजितपुर, सर्लाही

उपलब्धी

- यस फार्ममा पालिएका रांगो बाट १००८ भैंसी ,२५१ गाई र बोकाबाट १०३ बाखा गरी जम्मा २१६२ पशुहरूमा प्राकृतिक गर्भाधान र ९६ भैंसी ,४८६ गाईमा गरी जम्मा ५८२ कृग .सेवा पुरयाई नश्ल सुधारमा योगदान पुरयाएको ।
- यस फार्मवाट उत्पादित विभिन्न जातको घाँसको विउ विक्री, जरिवाना, प्राकृतिक गर्भाधान, वेर्ना विक्री जै ,दुध विक्री,गाई विमा समेत गरी जम्मा रकम रु ३५००६३२.५ राजश्व आम्दानी भएको ।
- फार्म भित्र खोला किनारमा खेर गइरहेको जमिनमा डोजर द्वारा भाडी,बुट्यान फाँडी गिनी ,मुलाटो,नेपियर जस्ता बहु बर्षिय घाँस लगाएको ।
- २२५३७.५ लि. दुध उत्पादन तथा विक्री वितरण गरेको

समस्या

सि. नं.	समस्या	समस्याका कारण	असर	समाधानका लागि भएका प्रयास	सुझाव
१	पर्खाल	केन्द्रको वरिपरी सम्पूर्ण भागमा पर्खाल नभएको	चोरी निकासी बढ्ने	काठको पोल गाडी तारबार लगाएको	पर्खाल निर्माणको लागि बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने
२	पुल	बाढीबाट यस फार्ममा रहेको गोठघर र प्लटहरूमा जाने पुल बाढीले बगाएको	आवत जावत जोताई र फार्मको दैनिक कार्यमा बाधा परेको	अस्थाई कल्भर्ट बनाई कार्य सुचारू गरेको	पुल निर्माणको लागि बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने
३	सिंचाई	यस कार्यालयमा सिंचाईको लागि डिप बोरिडको अभाव रहेको	समयमा सिंचाई गर्न नपाएकोले घाँसको विउ उत्पादनमा कमि आएको	प्लास्टिक पाइप को प्रयोग गरि कम गर्दै आएको	बिउ उत्पादन प्लट हरूमा अन्डर ग्राउण्ड सहितको डीप बोरिङ को व्यवस्था हुनुपर्ने
४	बेतिनी दहरखोला	बेतिनी दह रखोला	बाह्य व्यक्तिहरूले दहको माटो उठाई अन्यन्त्र लान खोजेकोरखोला किनारा को छेउ छेउ वाट चोरी निकासा बढेको	स्थानीय सरकार र कार्यलय संग छलफल गरि समस्या सुलभाईएकोर खोला किनारमा काठको पोल गाडी काढङ्गे तार लगाई समाधानको प्रयास गरेको	खोलाको दुवै तर्फ गेटभल्ब बनाई दह तथा खोलाको दुवै किनारमा तार जाली लगाई दहको संरक्षण र दाया बाया खेति योग्य जमिन बनाउन सकिने

सि. नं.	समस्या	समस्याका कारण	असर	समाधानका लागि भएका प्रयास	सुझाव
५.	विउ उत्पादन प्लट हरू	जमिन सम्म नभएकाले सिंचाइ गर्न अप्द्यारो परेको	सिंचाई गर्न अप्द्यारो भएकोले घाँसको विउ उत्पादनमा कमि आएको	अस्थायी रूपमा ड् यॉड बनाई कार्य संचालन गरेको	जमिनको लेबल मिलाउन लेबलिङ्ग को व्यवस्था हुनुपर्ने
६	मेशिनरीऔजार	कार्यालयसंग पर्याप्त नरहेको	उत्पादन लागत बढेको	आवश्यकता अनुसार भाडामा लिई काम चलाएको	मेशिनरी औजार खरिद गर्न बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने
७	जिर्ण भौतिक संरचना	कार्यालय, क्वाटर भवनहरू जिर्ण अवस्थामा रहेको	असुरक्षित	सामान्य मर्मत	भवन बनाउनु पर्ने
८	अपर्याप्त बजेट	माग अनुसार बजेट प्राप्त नभएको	उत्पादन कम भएको	पटक पटक बजेट माग गरेको	बजेट बिनियोजन हुनुपर्ने
९	विउ उत्पादन प्लट हरू	जमिन सम्म नभएकाले सिंचाइ गर्न अप्द्यारो परेको	सिंचाई गर्न अप्द्यारो भएकोले घाँसको विउ उत्पादनमा कमि आएको	अस्थायी रूपमा ड् यॉड बनाई कार्य संचालन गरेको	जमिनको लेबल मिलाउन लेबलिङ्ग को व्यवस्था हुनुपर्ने

४. बाखा आनुबांशिक स्रोत केन्द्र बुढितोला, कैलाली
बार्षिक पाठापाठी उत्पादन: १६७

समस्या तथा समाधानका उपायहरू

क्र.स.	समस्या	समाधानका प्रयास
१	जैविक सुरक्षा घेरबार	यस आव मा १ किमी लम्हाईमा तारबार लगाउन बजेट बिनियोजन भएको ।
२	कार्यालय भवन जिर्ण भएको	नयाँ कार्यालय भवन बनाउन बजेट बिनियोजन हुनु पर्ने ।
३	तालिम भवनको आवश्यकता	तालिम भवन बनाउन माग गरिएको
४	Dispensary and Isolation shed को आवश्यकता	यस आव मा म्कुउभलकबचथ निर्माणको लागि बजेट बिनियोजन भएको ।
५	बाखाको खोरको अभाव	लेक्ष्णे को सहयोगमा १ खोर निर्माण अन्तिम चरणमा ।
६	केन्द्रको वरपर र पानीको मुहान आसपास वढ्दो वस्ती विस्तारले खानेपानीको पाईप लाइनमा पटक पटक अवरोध	NLSIP बाट वोरिङ्ग जडानको लागि बजेट बिनियोजन भएको ।

वोयर जातको बाखामा देखिएका समस्या

क्र.स.	समस्या	समाधानका प्रयास
१	पेडिग्री रेकर्ड नभएको ।	पेडीग्री रेकर्ड राख्न शुरू गरीएको ।

क्र.सं.	समस्या	सामाधानका प्रयास
२	लामो समय वोका नलाग्ने	oestrus stimulation को लागि दानाको मात्रा बढाईएको Tonoricin, Ecarse, Vitacept, Mineral mixture, Prajna लगायतका औषाधिहरू प्रयोग गरीए पनि सन्तोष जनक नतिजा प्राप्त नभएको ।
३	अधिकाश वाख्चाहरूमा Abscess formation को प्रकोप ।	रोगीहरूलाई उपचार गर्ने गरीएको ।

५. याक आनुबांशिक स्रोत केन्द्र स्थाइबोचे, सोलुखुम्बु

मुख्य मुख्य उपलब्धीहरू

- ४१ वटा याक नाक उत्पादन भएको ।
- २० वटा याक नाक वितरण भएको ।
- दुध उत्पादन ९०८ लि. भएको।
- गोबर मल ५५५० के जी बिक्रि भएको ।
- हे घास उत्पादन ३१ मे टन भएको ।
- घासको बीउ २५ के जी वितरण भएको ।

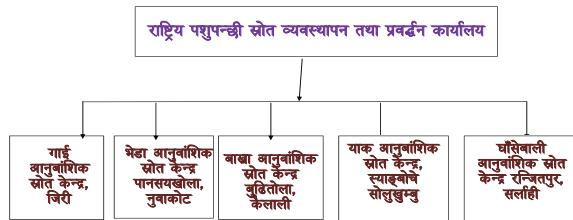
याक नाक पालन व्यवसायका समस्याहरू

- कष्टकर पेशा
- होटल व्यवसायबाट तुलनात्मक रूपमा बढि लाभ
- पर्यटन व्यवसाय
- युवाहरू अन्य व्यवसाय प्रर्ति आकर्षित हुनु
- पशु पालन प्रर्ति ईच्छा नहुनु
- वैदेशिक रोजगार
- जंगली जनावर
- घास र आलु महङ्गो हुनु
- कामदारको आभाव तथा ज्याला महङ्गो हुनु
- नावा प्रथा
- जलवायु परिवर्तन
- मेहनत अनुसार प्रतिफल नआउनु

४.७ पशुसेवा विभागको वार्षिक प्रगति समिक्षा गोष्ठीमा यसकार्यालयबाट पेश भएको प्रगति प्रतिवेदन

राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरू

राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय अन्तर्गत हाल सञ्चालनमा रहेका स्रोतकेन्द्रहरू

राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय तथा मातहतको कूल दरबन्दी र पदपूर्तिका विवरण

क्र.सं	पद	ओणी	कूल दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	प्रमुख पशु विकास	रा.प्र.प्रयम	१	०	१	
२	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प्र.दिविय	७	७	०	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प. त्रितीय	९	८	१	पानसयखोला
४	नायव सुवा	रा.प. अन्न. प्रयम	१	१	०	
५	लेखाखाल	रा.प. अन्न. प्रयम	१	१	०	
६	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अन. प्रयम	१२	९	३	पानसयखोला २ र राज्यतपुर १
७	नायव पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अन.द्वितीय	१२	९	३	पानसयखोला २ र स्याङ्जाबाट १
८	सहलेखापाल	रा.प. अन. द्वितीय	५	५	०	
९	हलुका सवारी चालक	ओणी विहिन	५	३	२	जिरी र रेजियरपुर
१०	कार्यालय सहयोगी	ओणी विहिन	१०	८	२	स्याङ्जाबाट
जम्मा			६३	५१	१२	

राष्ट्रिय पशुपन्ची स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालयका प्रमुख कार्यहरू

- राष्ट्रियस्तरमा विभिन्न पशुपन्ची तथा घोसेवाली स्रोतकेन्द्रहरूको स्थापना, व्यवस्थापन तथा प्रबद्धनका लागी आधिकारिक प्राविधिक निकायको रूपमा कार्य गर्ने।
- पशु, पश्जनन्य पदार्थ र घोसेवाली वित्रुको राष्ट्रियस्तरमा तथा अन्तर्राष्ट्रीय स्रोत मिलान व्यवस्थापन गर्दै पशु तथा पश्जनन्य स्रोत र घोसेवालीका मुल वित्रुको सहज उपलब्धताको सुनिश्चिताका लागी सहजिकरण गर्ने।
- पशुपन्चीहरूको आनुवांशिक श्रोत, संरक्षण सम्बद्धन तथा उपयोगका लागी फाँकल प्लाइन्टको रूपमा कार्य गर्ने।
- मातहतमा रहेका ५ आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रहरूमा न्युक्लियस हर्ड र मूल वित्रुकेन्द्र स्थापना तथा केन्द्रहरूको स्वतान्त्रीका लागी आवश्यक प्राविधिक सहयोग समन्वय तथा निर्देशन, अनुगमन पूर्णपूर्ण गर्ने।
- निजि क्षेत्रको सहभागिता तथा सहकार्यमा पशुपन्ची तथा घोसेवाली स्रोतकेन्द्रहरूको विकासमा सहजिकरण गर्ने।

बार्षिक विनियोजित बजेट

क्र. स.	कार्यालय	बजेट रु हजारमा		
		चालु	पुजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्ची श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	१५१६८.००	२५००.००	१७६६८.००
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलाला ।	१०३६८.००	२५०.००	१०६१८.००
३	घोसेवाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राज्यतपुर, सल्लाही	५९०९.००	०.००	५९०९.००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्याङ्जाबाट, सोलुखुम्बु ।	५९७८.००	१७५.००	६१५३.००
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, यानसखाला, नुचाकोट ।	३१७६.००	०.००	३१७६.००
६	बाढा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	३७४८.००	०.००	३७४८.००
७	कुल जम्मा	५१०७८.००	२९२५.००	६२००३.००

तृतीय चौमासिक खर्च

क्र. स.	कार्यालय	बजेट रु हजारमा		
		चालु	पुजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्ची श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	७६२९.००	०.००	७६२९.००
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, जिरी, दोलाला ।	१०७९१.००	३३०५.००	१४०९६.००
३	घोसेवाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राज्यतपुर, सल्लाही	५५९५.००	५४८.००	६१४३.००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्याङ्जाबाट, सोलुखुम्बु ।	३९०७.००	७५०.००	४६५७.००
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, यानसखाला, नुचाकोट ।	२४६२.००	३६६९.००	६१३१.००
६	बाढा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	३७९१.००	१४९०.००	५२८१.००
७	कुल जम्मा	३४१७५.००	९७६२.००	४३९३७.००

विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशतःतृचौ

क्र. स.	कार्यालय	खर्च प्रतिशत		
		चालु	पुंजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	५०.३०	०.००	४३.१८
७	समग्र	५७.८५	१००	७०.८६

तृतीय चौमासिक प्रगती प्रतिशत

क्र. स.	भारित	भारित र वित्तिय प्रगती प्रतिशत	
		भारित	वित्तिय
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	४०.७४	४३.१८
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	९८.९६	१००.००
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	७५.००	१००.००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	८७.५०	८२.२७
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	८६.००	१००.००
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	८९.९०	९५.००
७	कुल जम्मा	५३.२५	५६.६९

बार्षिक विनियोजित बजेट

क्र. स.	कार्यालय	बजेट रु हजारमा		
		चालु	पुंजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	७६४६५.००	१४८००.००	९०८६५.००
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	२७२७४.००	४०२५.००	३१२९९.००
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	१४०१.००	१५५०.००	१६३५१.००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	१६७५३.००	२७४५.००	१९४९६.००
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	११४०९.००	४४२५.००	१५८३४.००
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	१२२८२.००	३६१०.००	१५८९२.००
७	कुल जम्मा	१५८९८.००	३०७५५.००	१९८७३९.००

बार्षिक खर्च

क्र. स.	कार्यालय	बजेट रु हजारमा		
		चालु	पुंजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	२५८८५.००	०.००	२५८८५.००
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	२५८०६.००	३७०१.००	२९५०७.००
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	१५१११.००	१५४६.००	१६६५७.००
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	१७०६१.००	२७४४.००	१९८०५.००
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	७२५०.००	४४०१.००	११६५१.००
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	१२८३८.००	३५९१.००	१६४२९.००
७	कुल जम्मा	१०३९५१.००	१५९३३.००	११९९३४.००

विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत

क्र. स.	कार्यालय	खर्च प्रतिशत		
		चालु	पुंजिगत	कुल
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	३३.८५	०.००	२८.४९
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	९८.६२	११.१५	९८.२७
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	१०२.०९	१९.७५	१०१.८७
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	१०१.८४	१९.९६	१०१.५७
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	६३.५५	१९.४६	७३.५८
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	१०४.५३	१९.४७	१०३.३८
७	कुल जम्मा	६५.३८	५१.९७	६३.२१

बार्षिक भारित र वित्तिय प्रगती प्रतिशत

क्र. स.	भारित	भारित र वित्तिय प्रगती प्रतिशत	
		भारित	वित्तिय
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	३०.०९४	२८.४९
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	९६.७६	९४.२७
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	९१.००	९०.५८
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	९८.५०	९८.००
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	८५.५०	८३.५८
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	९७.३९	९७.२६
७	कुल जम्मा	६३.६२	६१.३५

राजश्व संकलन रु हजारमा

क्र. स.	कार्यालय	तृतीय चौमासिक	बार्षिक	
			चालु	पुंजिगत
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	०	४२.४७४	
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	३१०५	७७२९.७५९	
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	१६९८	३५००.६३२	
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	९.६	३२१.५०	
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	९.८	७६.३०५	
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	८३१	१२७७.२५४	
७	कुल जम्मा	५६५३	१२९४७.९१९	

राष्ट्रिय पशुपन्दी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय तथा मातहतको बेरुजु विवरण (रु. हजारमा)

सि. नं.	कार्यालय	बेरुजु रकम	यस बाबतमा फॉर्माई भएको	बौकी बेरुजु	कैफियत
१	राष्ट्रिय पशुपन्दी श्रोत व्यवस्थापन तथा प्रबद्धन कार्यालय	५३०९२.८६	०	५३०९२.८६	रु ४ करोड २० लाख ३६ हजार बेरुजु संपर्ककालीन लागि पेश भएको
२	गाई आनुवांशिक श्रोत केन्द्र जिरी, दोलखा ।	१३७६६.१४२	०	१३७६६.१४२	रु १३७०६९५.१४२ प्रति लाखी पेश भएको
३	घासेबाली आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, राजितपुर सल्लाही	१२००	०	१२००	
४	याक आनुवांशिक श्रोत केन्द्र स्पाइकर, सोलुखुम्बु ।	४६४.९०४	०	४६४.९०४	
५	भेडा आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, पानसयखाला नुवाकोट ।	०	०	०	
६	बाला आनुवांशिक श्रोत केन्द्र, बुढितोला केलाली ।	९०.१०७	४२.४९६	४७.३११	
	कुल जम्मा	६७४२८.०९३	४२.४९६	६८५८.२	

बार्षिक सम्पन्न कार्यक्रम तथा उपलब्धिहरु

विश्व पशुपन्छी दिवस, २०७६

- प्रत्येक अवटोवर ४ मा मनाउने यो दिवस २०७६। ६। ०८-१४ सम्म सासाहब्यापी कार्यक्रम गरी १४ गते मा. मन्त्रीज्युको प्रमुख आतिथ्यतामा प्रभातफरी सहित मनाइएको ।
- सो कार्यक्रममा पशु कल्याण अभिवृद्धीका लाग्न विद्यार्थी, शिक्षक, सुरक्षाकर्मी तथा आमसंचारका माध्यम मार्फत सचेतना गरिएको ।

चौरी विकास तथा संरक्षण सम्बन्धि कार्यक्रमः म्यागदी

- म्यागदीमा चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनार्थी
- १५ सदसिय चौरी पालन श्रोत केन्द्र समिति गठन अभिमुखिकरण सम्पन्न ।
- समितिमा आबद्ध कृषकहरूलाई चौरीपालन तालिम सम्पन्न
- चौरी पालक कृषकका समस्या हरूको पहिचान र प्रायोगिककरण गरी एक कार्य योजना तयार भएको
- स्थान: अन्नपूर्ण गाउँपालिका पाडडार म्यागदी
- चौरी सङ्ख्या: उक्त सातकेन्द्रमा मौजूदात जम्मा ३५८

चौरी श्रोत केन्द्रमा स्टक विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या
१	याक	४८
२	नाक	२१५
३	बाढ्या	४८
४	बाढ्यी	४७
५	मरेको	१३
६	विक्री गरेको	६
७	हाल मौजूदात	३५८

पाडडार मा.वि. म्यागदीका कक्षा ९ र १०का विद्यार्थीहरु तथा शिक्षकहरूलाई चौरीपालन स्कुल शिक्षा पछि

च्याङ्गा प्रवर्द्धन सम्बन्धि कार्यक्रमः डोल्पा

- डोल्पामा च्याङ्गा संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनार्थी
- समिति गठन तथा अभिमुखिकरण सम्पन्न ।
- समितिमा आबद्ध कृषकहरूलाई च्याङ्गापालन तालिम सम्पन्न
- च्याङ्गा पालक कृषकका समस्या हरूको पहिचान र प्रायोगिककरण गरी एक कार्य योजना तयार भएको
- स्थान: छार्काताङ्गसोड गा.पा डोल्पा
- च्याङ्गा सङ्ख्या: समुह भित्र ११४०० र बाहिर २३७५० गरी उक्त गा.पा मा जम्मा ३५१५०

खसीबोकामा आत्मनिर्भरताका लागि उत्पादन तथा बजारिकरण कार्यक्रम

- आधारभूत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको
- सामाजिक परिचालक नियुक्ती सम्पन्न भएको
- दश जिल्लाहरु (वैतडी, अछाम, दैलेख, पश्चिम रुक्म, बागलुङ, तनहु, धादिङ, सिन्धुली र तेह्रथुम, पाच्यथर) मा समुह/समिति गठन
- जम्मा २००० कृषक कार्यक्रममा आबद्ध भएको

समितिमा आबद्ध कृषकहरूको बाखाको तथ्याङ्क

आत्मनिर्भरताको लागि खसीबोका उत्पादन तथा बजारिकरण कार्यक्रम					कैफियत
बाखा तथा खसीबोका तथ्याङ्क विवरण					
बाखा तथा खसीबोका तथ्याङ्क विवरण				कूल जम्मा	कैफियत
माऊ बाखा संख्या (गोटा)	खसी संख्या (गोटा)	बोका संख्या (गोटा)	पाठापाटी संख्या (गोटा)		
१६१३२	४२०२	३००२	६८२१	३०९५७	
१६१३२	४२०२	३००२	६८२१	३०९५७	

खसीबोकामा आत्मनिर्भरताका लागि उत्पादन तथा बजारिकरण कार्यक्रम

फार्म सफ्टवेयर संचालन सम्बन्धी ३ दिने तालिम सम्पन्न

- सम्बन्धित फार्मका प्राविधिकहरूलाई सफ्टवेयमा तथाङ्कु अद्यावधिक सम्बन्धि ३ दिने तालिम हिमालयन आईटी नया बानेश्वरमा सम्पन्न भएको ।

आनुबांशिक स्रोतकेन्द्र तथा फार्मको DPR तयारी: ८ फार्म

- सुचना प्रकाशन , TOR तयारी , प्रस्ताव आह्वान तथा मूल्याङ्कन कार्य सम्पन्न भए पश्चात संस्था छनौट का लागि ऑसयपत्रको सुचना प्रकाशन समेत भएको ।
- तत्पश्चात Lockdown का कारण सम्झौता तथा स्थलगत अध्ययनका आधारमा DPR तयारी हुन नसकेको ।

समन्वय बैठक: १० पटक

- बंगुर व्यवसाय समन्वय समितिको बैठक: ३
- बाखा व्यवसाय समन्वय समितिको बैठक: २
- गाई भैसी व्यवसाय समन्वय समितिको बैठक: २
- पोल्ट्री निर्देशक समितिको बैठक: ३ पटक

कास्किमा निर्माणाधिन बंगुर औद्योगिक पार्कको अधुरो कार्य पुरा गर्ने

- नियमित अनुगमन पृष्ठपोषण भईरहेको ।
- लागत स्टेमेट तयार गरी सुचना प्रकाशन भई प्रस्ताव छनौट भएको ।
- अनुदान कार्यक्रमको मोडालिटि तथा कार्यविधिको अभावमा कार्यक्रम संचालन हुन नसकेको
- आ.ब को अन्त्यमा उक्त कार्यक्रम बजेट कटौती भएको ।

सुनसरिमा नया बंगुर औद्योगिक पार्क स्थापना कार्यक्रम

- सुचना प्रकाशन भई प्रस्ताव संकलन भएको ।
- प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा छनौट कार्य संचालनकै क्रममा कौभिड १९ को कारण बन्दाबन्दी भएको ।

कार्यक्रम संचालन विधि स्वीकृत

- खसीबोकामा आत्मनिर्भरताका लागि उत्पादन तथा बजारिकरण कार्यक्रम, स्पारदीमा च्यारी सुरक्षण कायूक्रम र डाल्पामा च्याइग्रा प्रवद्धन गरी ३ कायूक्रम संचालनका लागि दुइवटा कायूक्रम संचालन विधि स्वीकृत भएका ।
- मोडलको रूपमा बंगुरमा GHP लाग गर्नका लागि फार्म छनौट मापदण्डे पशु सेवा विभोगबाट स्वीकृत गरिएका ।
- बाखा ब्रिडर फार्म/समुहको मापदण्ड स्वीकृत ।

Asian Regional Conference on goat सहभागिता तथा सहकार्य

- कृषी तथा वन विश्वविद्यालयको आयोजना तथा पशु सेवा विभागको सहआयोजनामा चितवनमा सम्पन्न Asian Regional Conference on goat सहकार्य तथा सहभागिता भएको ।
- उक्त सम्मेलनको आयोजनाबाट नेपालको बाखापालन व्यवसायमा थप अनुसन्धान विकास तथा विस्तारमा सहयोग पुगेको ।

Asian Regional Conference on goat सहभागिता तथा सहकार्य

International Poultry Expo मा सहभागिता

एक्स्पो का मुख्य विशेषताहरू :

- राष्ट्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय कृषि उद्योगीहरू र सरोकारवालाहरू संगको छानफल
- कृषि समन्वय र सहकार्यको बातावरण
- भौगोलिक विविधता सहाउद्दो प्रविधिहरू यान्त्रिकरण र आधुनिकीकरणको अवलोकन
- औजार तथा उपकरण सम्बन्धी नवीनतम प्रविधिहरू

राष्ट्रीय पोल्ट्री दिवसमा सहयोग तथा सहभागिता

- स्थान: बुटवल
- सहभागी: २५५ जना
- अस्पतालमा विरामिहरूलाई अण्डा वितरण
- प्रभातफेरी, प्रविधिक सत्र लगाएत जनचेतनामुलक कार्यक्रम सम्पन्न
- बजेट: रु ३ लाख सहयोग भएको

विश्व दुध दिवस २०७७

राष्ट्रीय दुग्ध विकास बोर्ड तथा यस कार्यसिद्धीको संयुक्त आयोजनामा संचालन गरिएको

बंगुरमा GHP सम्बन्धी ३ दिने तालिम • पोखरामा १० जना कृषकहरूको सहभागितामा सम्पन्न भएको ।

मुस्ताङमा स्थापित च्याङ्गा स्रोतकेन्द्र

स्थान: मुस्ताङ, चराङ स्थापना: २०७४/०७५

च्याङ्गा प्रकार	आ. ब ७४/७५	आ. ब ७५/७६	आ.ब ७६/७७
माज	२५२	२३७	२६४
बोका	४२	१३	७
खसी	०	२२	२७
पाठा पाठी	०	३५	१११
जम्मा	२९४	३०७	४०९

मुस्ताङमा स्थापित च्याङ्गा स्रोतकेन्द्र

- फार्म व्यवस्थापक तथा गोठालाहरूको तलब वितरण
- पशु स्वास्थ्य: परजिवि नियन्त्रण: १ पटक
- दाना खरिद तथा हस्तान्तरण: १ पटक
- हें खरिद तथा हस्तान्तरण: १ पटक
- चरन व्यवस्थापन: १ पटक

मुस्ताङमा स्थापित च्याङ्गा स्रोतकेन्द्र

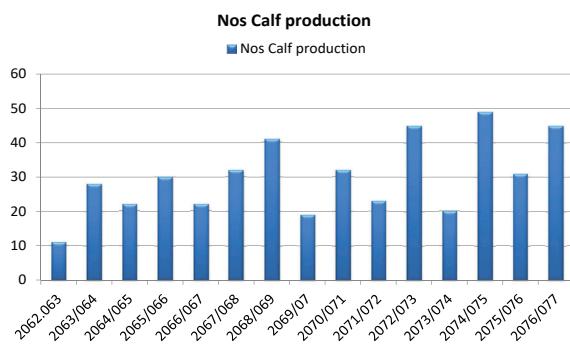

प्राविधिक पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण

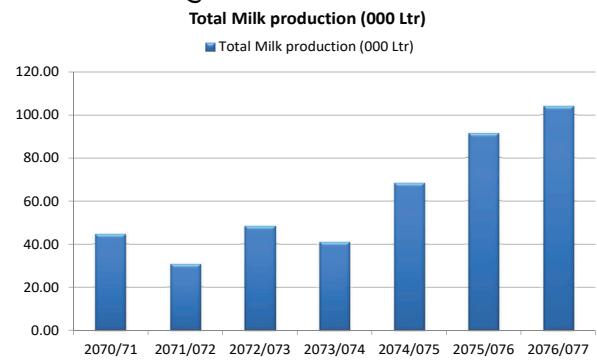

आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रहरूको तुलनात्मक विवरण

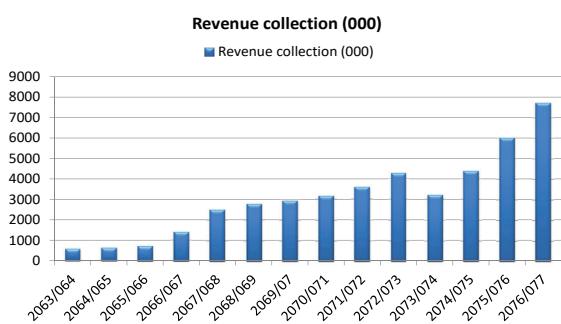
गाई आनुवांशिक स्रोतकेन्द्र, जिरी

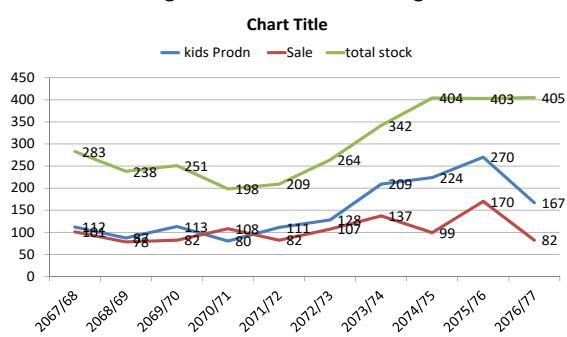
गाई आनुवांशिक स्रोतकेन्द्र, जिरी

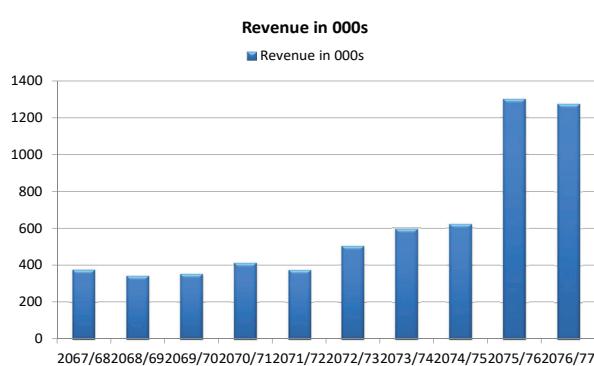
गाई आनुवांशिक स्रोतकेन्द्र, जिरी

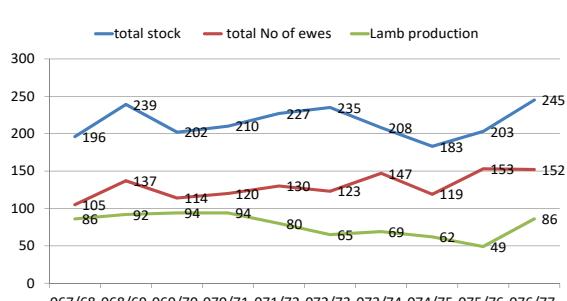
बाखा आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, बुढितोला

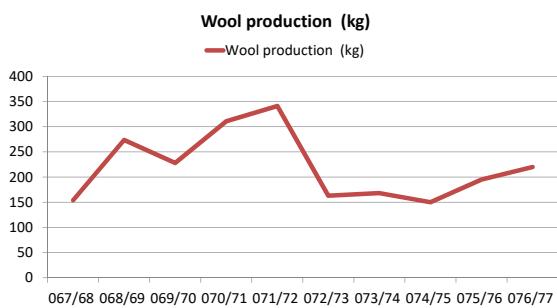
बाखा आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, बुढितोला

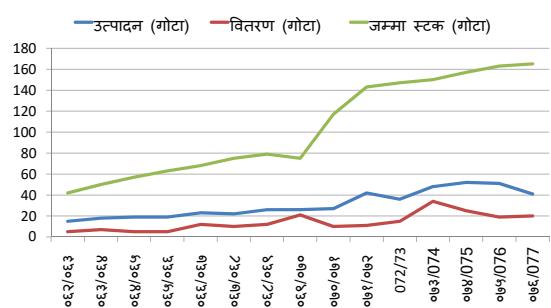
भेडा आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, पानसयखेला

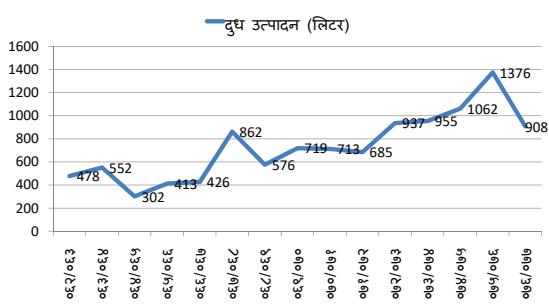
भेडा आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, पानसयखोला

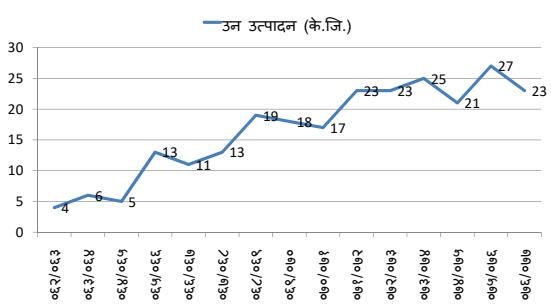
याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सोलुखुम्बु

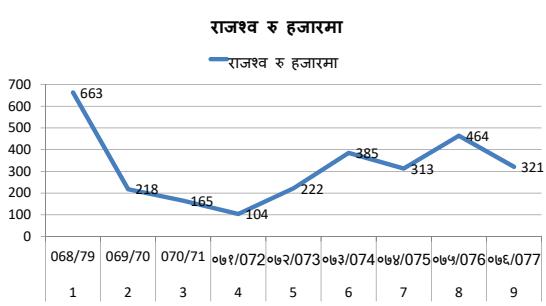
याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सोलुखुम्बु

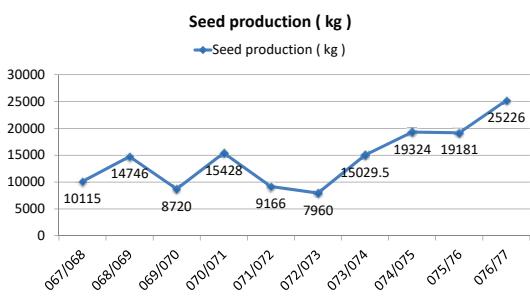
याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सोलुखुम्बु

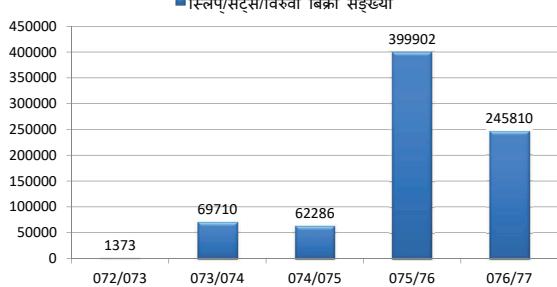
याक आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सोलुखुम्बु

घासेबाली आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सलर्हाही

स्लिप/सेट्स/विरुवा बिक्री संख्या

घासेबाली आनुवांशिक स्रोत केन्द्र, सलर्हाही

ब्यवसायिक वंगुर औद्योगिक पार्कको अनुगमन

निजि स्रोत केन्द्रहरूको अनुगमन: धादिङ, चितवन

फार्म अनुगमन: रंजितपुर

Vetch grass plot

Amritdhara oat plot

प्रगति कम हुनाका कारणहरू

क्र. सं	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगती	कारण
१	मुस्ताड्हा स्थापित च्याइड्ग्रा स्रोत केन्द्रमा खोर सुधार गर्ने	१ सङ्करण	०	डिजाइन स्टिरेट तथा लागत अनुमानको कार्य भएपछी मौसम तथा विद्युत्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
२	सुनसरिमा नया वंगुर औद्योगिक पार्क स्थापना कार्यक्रम	१ पटक	०	सुचना प्रकाशन तथा प्रस्ताव संकलन भैसेकोपश्चात विद्युत्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
३	खरी बोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम, खरी संचालन र च्याइड्ग्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम मा पैकेट प्याकेज कार्यक्रम	१२ जिल्ला	०	अनुदान कार्यक्रमको कार्यविधि अभावमा कार्यक्रम सम्पन्न हुन नसकेको
४	मुस्ताड्हा स्थापित च्याइड्ग्रा स्रोत केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन	३ पटक	१	मौसम तथा विद्युत्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको

प्रगति कम हुनाका कारणहरू

क्र. सं	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगती	कारण
५	चैप्पुर नारपालिकाको ५० % लागत साझेदारीमा बोयर बाच्चा स्रोत केन्द्र विकास कार्यक्रम	१ पटक	०	सम्बन्धित स्थानिय तहबाट जग्गा प्राप्ति पश्चात ५० प्रतिशत लागत साझेदारी सहितको प्रस्तावना नआएको साथै विद्युत्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएको
६	आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रहरूको छुट्टाउने DPR तयारी	८ सङ्करण	०	DPR तयारी सुनान प्रकाशन प्रस्ताव संकलन तथा मुल्याङ्कन भई आपयको सुनान प्रकाशन समेत भएपछी विद्युत्यापी महामारि COVID19 का कारण बन्दावन्दी भएकोले स्वतंत्रता अद्ययन गरी DPR तयार गर्न असमर्प भएको ।
७	विनियोगको सहायतामा सरकारी अनुबंधिक स्रोतकेन्द्रहरूको Technical Audit गर्ने	५ सङ्करण	०	COVID-19 का कारण बन्दावन्दी भएको

शुसासनको विवरण

- खरिद ईकाई गठन भएको
- मुल्याङ्कन समिती गठन भएको
- कर्मचारी कार्यविभाजन भएको
- कार्यसम्पादन सम्झौता नियमित भएको
- उजुरी पेटिकाको व्यवस्था
- सुचना अधिकारी तोकिएको आदी

समस्याहरू

- कार्यविधिको अभावमा अनुदानको कार्यक्रम सम्पन्न गर्न नसकिएको
- मस्ताड्हको चराडमा स्थापित च्याइड्ग्रा स्रोत केन्द्रको कार्यक्रम संचालनमा कठिनाई ।
- आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रको भौतिक पुर्वाधारहरू कमजोर भएको साथै आबश्यकता अनुसार प्रयास वजेट र पदपुर्ति नभएको ।
- आनुवांशिक स्रोतकेन्द्रहरूको भ-स्वामित्व कायम पुर्ण हुन नसकेको । (जिरी र रंजितपुर)

खिम्ती: समस्या

जग्गागत अतिक्रमण

जग्गागत अतिक्रमण
साडे १ रागा १
कोरली १४

५. राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयबाट हाल संचालित कार्यक्रमहरूको कार्यविधि

५.१ खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन २०७७)

प्रस्तावना :

नेपालमा व्यवशायिक बाखापालन तर्फ कृषकहरूको बढ्दो आकर्षणका साथै पिछलिएका वर्ग, महिला तथा विपन्न वर्गको आयआर्जन, रोजगारी सृजना र गरिवी न्यूनिकरणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूबाट बाखा वितरणका कार्यक्रम भैरहेकोमा उक्त कार्यको लागि उच्च उत्पादन क्षमता भएका बाखाको नश्ल अपर्याप्त भएको सन्दर्भमा नश्ल सुधार गरि उत्पादकत्व वृद्धि गर्न, जातिय संरक्षण गर्न र यसको व्यवशायिकरण तथा बजारिकरण को लागि आवश्यक संख्यामा दिगो रूपमा खसीबोकाको उपलब्धता सहज गराउन खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रमको आवश्यकतालाई महशुस गरि कृषि तथा पशुपन्थीजन्य प्रमुख खाद्यवस्तुहरूको उत्पादनमा तीव्र वृद्धि गर्दै मुलुकलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रमको आवश्यकतालाई महशुस गरी सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन २०६४ को दफा १४ बमोजिम यो खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि पशु सेवा विभागबाट जारी गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) यो कार्य सञ्चालन विधिको नाम "खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन २०७७)" रहेको छ ।

(ख) यो कार्य सञ्चालन विधि नेपाल सरकार, पशु सेवा विभागबाट स्वीकृत भएपछि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्य सञ्चालन विधिमा,

(क) "कार्य सञ्चालन विधि" भन्नाले खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन २०७७) सम्फन्तु पर्छ ।

(ख) "मन्त्रालय" भन्नाले कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय सम्फन्तु पर्छ ।

(ग) "विभाग" भन्नाले पशु सेवा विभाग सम्फन्तु पर्छ ।

(घ) "नमुना शहर" भन्नाले अनुसुची १ मा उल्लेखित शहर सम्फन्तु पर्छ ।

(ङ) "समिति" भन्नाले यस कार्यक्रममा आवद्ध कृषक समिति सम्फन्तु पर्छ ।

(च) "कृषक" भन्नाले कार्यक्रममा आवद्ध बाखापालक कृषक सम्फन्तु पर्छ ।

(छ) "पकेट क्षेत्र" भन्नाले बाखापालनको पकेट क्षेत्रलाई सम्फन्तु पर्छ ।

(ज) "कार्यालय" भन्नाले राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय सम्फन्तु पर्छ ।

(झ) "पशु सेवाका निकाय" भन्नाले भेटेरीनरि अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र सम्फन्तु पर्छ ।

(ञ) "कार्यक्रम" भन्नाले खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम सम्फन्तु पर्छ ।

३. उद्देश्यहरू

- नेपालको भौगोलिक क्षेत्र तथा हावापानी सुहाउंदो स्थानीय तथा वर्णशंकर बाखाको नश्ल सुधार गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने,
- कृषक समुदायमा दिगो र सहभागितामुलक बाखा पालन प्रणाली स्थापित गर्दै खसीबोकाको सहज आपूर्तिमा टेवा पुर्याउंदै क्रमिक रूपमा आयात प्रतिस्थापन गर्ने,
- बाखापालन व्यवसायको मूल्य श्रृंखलामा उत्पादकदेखि बितरकसम्म दिगो सम्बन्ध बनाई आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसर बृद्धि गर्ने ।

४. कार्यनीति : दफा ३ को उद्देश्य प्राप्तिका लागि देहायको कार्यनीति अपनाइनेछ ।

(क) निजी बाखापालक फार्म, कृषक समुह, समिति र सहकारी संस्था मार्फत खसीबोका उत्पादनको रूपमा बाखापालनलाई व्यवशायिकरण गर्दै लिनेछ ।

(ख) बाखाको उत्पादन मापदण्डको अभिलेखिकरण, विश्लेषण र छनौट प्रकृयाको अवलम्बनबाट नश्ल सुधार गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गरिनेछ ।

- (ग) व्यवशायिक बाखापालनका लागि चाहिने व्यवस्थित खोर, नश्ल सुधार, आहारा, स्वास्थ्य, बजार व्यवस्थापन एवं कृषकको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरूको प्याकेज क्रमिक रूपले उपलब्ध गराई नमुना बाखापालनको रूपमा क्षेत्र विकास गरिनेछ ।
- (घ) संचालित कार्यक्रमको अवधि समाप्ति पछि पनि सम्बन्धित साभेदारले यसलाई निरन्तरता दिई दिगो बनाउनेछ ।
- (ङ) निजी, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू र सहकारी संस्थाको सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने छ ।

५. कार्यक्रमको अवधि: यस कार्यक्रमको अवधि ५ वर्षको हुनेछ । कार्यक्रमको सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा कार्यक्रमलाई थप निरन्तरता दिईनेछ ।

६. कार्यक्रम संचालन हुने जिल्ला तथा स्थान :

- पहिलो वर्ष : १० नमुना शहर केन्द्रित स्थानहरूमा
- फिदिम : पांचथर
- बसन्तपुर : तेह्रथुम
- खुर्काट : सिन्धुली
- बैरेनी गल्छी : धादिङ
- डुम्रे भन्सार : तनहुँ
- बुर्तिबाड : बागलुङ्ग
- चौरजहारी : पश्चिम रुकुम
- राकम : दैलेख
- साफेबगर : अछाम
- पाटन : बैतडी

दोस्रो वर्ष : पहिलो वर्ष सञ्चालन गरिएका १० नमुना शहर केन्द्रित स्थानहरूलाई निरन्तरता दिइने छ ।

तेस्रो वर्ष : नमुना शहर केन्द्रित जिल्ला संग जोडिएका अन्य १० जिल्लाहरू : भोजपुर, धनकुटा, रामेछाप, नुवाकोट, लम्जुङ्ग, पर्वत, सल्यान, सुखेत, बाजुरा, डडेलधुरा ।

चौथो वर्ष : नमुना शहर केन्द्रित जिल्ला संग जोडिएका अन्य थप १० जिल्लाहरू : ताप्लेजुङ्ग, संखुवासभा, दोलखा, गोरखा, पाल्पा, म्यागदी, जाजरकोट, कालिकोट, बझाड, डोटी ।

पाँचौ वर्ष : चौथो वर्ष कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका जिल्लाहरूमा फलोअप कार्यक्रम

७. कार्यक्रम संचालनका लागि क्षेत्र छनौट का आधारहरू :

- व्यवस्थित तथा दिगो रूपमा व्यवशायिक बाखा विकासको लागि कृषकको सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था अनुकूल रहेका बाखा पकेट क्षेत्र,
- घासको विकास भएको वा विकास गर्न सकिने भू वनोट तथा हावापानी भएको क्षेत्र,
- बाखापालन विस्तारको पर्याप्त संभावना भएको, बजार तथा बजारिकरणको सम्भावना भएको,
- आधारभुत तथ्यांक सर्वेक्षणको प्रतिवेदनले औल्याएका क्षेत्रहरू ।

८. कार्यक्रम संचालनको लागि साभेदार संचालक छनौटका आधारहरू :

- नमुना शहरको बजारलाई लक्षित गरि व्यवशायिक बाखापालन गरिरहेको,
- निजी व्यवशायिको हकमा कम्तिमा २० प्रजनन् योग्य माउ बाखा पालन गरिरहेको समुह,
- समिति वा सहकारीको हकमा १० जनाको एक समुह र समुहका प्रत्येक सदस्यले कम्तिमा ५ प्रजनन् योग्य माउ बाखा पालन गरिरहेको,
- समुह वा सहकारीका सदस्यहरू एक अर्काको नजिकको क्षेत्रमा रहेको,
- घास खेतीमा आधारित (प्रति ३ बाखा २ रोपनी क्षेत्रफलमा घास खेती गरेको वा गर्नका लागि आफ्नो स्वामित्वको जग्गा भएको वा सोहि प्रयोजनका लागि कम्तीमा ५ वर्षको जग्गा करारनामा भएको) पशुपालन गरेको,

- नेपाल सरकारको पशु बीमा कार्यक्रममा सहभागि भएको,

९. सेवा संचालन प्रकृया

क. कृषक छनौट विधि

यस कार्यक्रममा संलग्न हुने कृषक छनौटको लागि यस कार्यालयबाट संस्था मार्फत सम्पन्न गरिएको आधारभूत सर्वेक्षण प्रतिवेदनमा संलग्न कृषकहरू र प्राविधिक सामाजिक परिचालकद्वारा संकलन गरिएको तथ्यांकको आधारमा सम्बन्धित गाउँपालिका अध्यक्ष तथा नगरपालिका प्रमुखको अध्यक्षतामा कार्यक्रम सञ्चालन हुने वडा तथा कृषकहरू छनौट गरिने छ ।

ख) मूल समिति गठन, अभिमुखिकरण र कार्ययोजना तयारी

- प्रत्येक जिल्लामा छनौट भएका साखेदार संचालकका कृषकहरू वा समुहलाई प्रतिनिधित्व गराई प्रत्येक १० जनाको एक समुह बाट १ जनाको प्रतिनिधित्व हुने गरि १० सदस्यिय मूल समिति गठन गरिनेछ । उक्त मूल समितिको सचिवको जिम्मेवारी यस कार्यालयबाट यस कार्यक्रम सञ्चालनार्थ छनौट गरिएको प्राविधिक सामाजिक परिचालक हुने छ । कार्यक्रमको प्रभावकारिताका आधारमा तथा स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार थप समुह गठन गरिनेछ ।
- कार्यक्रमबारे अभिमुखिकरण गरि, सरोकारवाला पशु सेवाका निकायहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा ५ वर्षे व्यवशायिक बाखापालन प्रवर्द्धन तथा बजारिकरण कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ ।

ग) प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू

- छनौट भएका साखेदार संचालकका लागि बाखापालन कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्न आहारा व्यवस्थापनका लागि डालेघांस तथा भुई घास उत्पादन तथा प्रवर्द्धन, नश्ल सुधारका लागि उन्नत नश्लको बोका वितरण (एक समुह १ बोका) तथा पशु स्वास्थ्य प्याकेज कार्यक्रम अन्तरगत संक्रामक रोग विरुद्ध खोप र परजीवि नियन्त्रणका कार्यक्रम, स्थलगत तालीमरगोष्ठी, गोठर खोर निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम, संकलन केन्द्र निर्माण लगायतका क्रियाकलापहरू यस कार्यालयसंग सम्झौता गरि पशु सेवाका निकायहरू संगको प्रत्यक्ष समन्वयमा संचालन गरिनेछ ।
- सो कार्यका लागि आवश्यक पर्ने बजेट चालु अनुदान अन्तरगत ५० प्रतिशत अनुदानको रूपमा साखेदार संचालकले आफ्नो तर्फको कार्य सम्पादन गरेको प्रमाण पेश गरेपछि सो को अनुगमन, मुल्यांकन गरि निजको बैंक खातामा जम्मा गरिनेछ ।
- प्रजनन् बोकाको मापदण्ड पशु सेवा विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- कार्यक्रम सञ्चालन क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण बाखाहरूको बीमा अनिवार्य गर्नु पर्नेछ ।

घ) बजार तथा बजारिकरण

- उत्पादित खसिबोकाको बजारिकरण एवं ढुवानीका लागि आवश्यक पर्ने सवारी साधन खरिद तथा रिमोडलिङ (पशु कल्याण मैत्री) का लागि प्रत्येक नमुना शहर का लागि एक साधनको उपलब्धताका का लागि प्रतिस्पर्धात्मक अनुदान का आधारमा ५० प्रतिशत अनुदान वा विनियोजित बजेट (जुन कम हुन आउँछ) सहयोग यस कार्यालय बाट गरिनेछ । यस्तो सहकार्य गर्दा लाभग्राहि ले सो क्षेत्रका खसिबोका ढुवानी गर्ने कार्य पहिलो प्राथमिकता भएको प्रतिवद्धता पत्र जाहेर गर्नुपर्नेछ ।
- ढुवानी साधनको रिमोडलिङ को सुचना तथा मापदण्ड अनुसुची ५ बमोजिम हुनेछ ।
- पशु सेवाका निकायहरूको प्रत्यक्ष समन्वयमा संकलन केन्द्रको पहिचान तथा बजार सेवा समितिको गठन एवं संचालन गरिनेछ ।
- बधस्थल र मासु पसल सुधार गर्दा व्याबसायीहरूको स्वामित्वमा अधिकतम ५० प्रतिशत सम्म साखेदारी गरिने छ ।
- उत्पादकदेखि उपभोक्तासम्मका सबै सरोकारवालाहरूलाई बजार मुल्य श्रृंखलामा आवद्ध गराइनेछ ।

ड) सामाजिक परिचालकको व्यवस्था

- प्राविधिक कार्यहरूका लागि एक मूल समिति एक प्राविधिक सामाजिक परिचालक (पशु विज्ञानमा कम्तिमा जेटिए उर्तिण) को व्यवस्था प्रतिस्पर्धात्मक छनौट प्रणाली बमोजिम यस कार्यालयले गर्ने छ । सो कार्यका लागि सूचना प्रकाशन निवेदन संकलन तथा अन्तरवार्ताको माध्यमबाट सामाजिक परिचालक छनौट कार्य यस कार्यालयले गर्ने छ । कार्यक्रम अवधि भर निजको पारिश्रमिक यस कार्यालयले साखेदारको खातामा जम्मा गर्नेछ ।

- सामाजिक परिचालक नियुक्त गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानिय लाई प्रोत्साहन गर्नुपर्नेछ ।
- करारमा सामाजिक परिचालकको नियुक्ति सम्बन्धमा गत आर्थिक वर्षमा सेवा गरेका प्राविधिक सामाजिक परिचालकहरूलाई वा गत वर्ष वैकल्पिक उम्मेदवारलाई कार्य सम्पादनको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तह र मुल समितिकाहरूको शिफारिसको आधारमा यस कार्यालयले नियुक्ति तथा पुनर्नियुक्ति गर्नेछ ।
- परिचालकको काम, कर्तव्य र अधिकार तपशिल बमोजिम हुनेछ :
  - अभिलेखिकरण, नियमित तथ्यांक संकलन र मासिक प्रेषण,
  - समुहरसमिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने,
  - बजारीकरणमा सहयोग गर्ने,
  - प्राविधिक कार्यहरू जस्तै: उपचार तथा खोप सेवा प्रदान गर्ने,
  - साफेदार संचालक मुल समितीको प्रत्यक्ष समन्वयमा कार्य गर्ने,
  - यस कार्यालय तथा मुल समितिबाट कार्यक्रम सम्बन्धि लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने,
  - निजको मासिक पारिश्रमिक नेपाल सरकारको रा.प.अ.न. द्वितीय (प्रा) कर्मचारि सरह हुनेछ ।

च) कार्यक्रम अनुगमन

यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन संघ प्रदेश र स्थानीय तह र अन्य सरोकारवाला निकायहरूबाट हुनेछ । मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन लगायतका उपलब्धिहरू विभाग मार्फत यस कार्यालयले पठाउनु पर्नेछ ।

छ) विविध

यस कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि तपशिल बमोजिमका समितिहरू रहनेछन् ।

१. खसी बोकामा आत्मनिर्भर केन्द्रीय कार्यान्वय समिति

संयोजक : महानिर्देशक, पशु सेवा विभाग

सदस्य : उप महानिर्देशक, पशुपन्छी आनुवांशिक श्रोत तथा आर्थिक विश्लेषण महाशाखा, पशु सेवा विभाग

सदस्य : उप महानिर्देशक, पशु क्वारेनटाईन महाशाखा, पशु सेवा विभाग

सदस्य : उप महानिर्देशक, पशुपन्छी रोग अन्वेषण तथा नियन्त्रण महाशाखा, पशु सेवा विभाग

सदस्य : प्रमुख, आयोजना समन्वय इकाई, पशु सेवा विभाग

सदस्य : प्रमुख, भेडा बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, नार्क

सदस्य : अधिकृत प्रतिनिधि, पशुपक्षी व्यवशाय प्रवर्द्धन शाखा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

सदस्य : प्रतिनिधि, केन्द्रिय बाखा व्यवशायी संघ

सदस्य : प्रतिनिधि, कृषि उधम केन्द्र, नेपाल उधोग वाणिज्य महासंघ

सदस्य : अधिकृत प्रतिनिधि, योजना तथा अनुगमन शाखा, पशु सेवा विभाग

सदस्य सचिव : प्रमुख, राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय

समितिले आमन्त्रित सदस्यका रूपमा विज्ञ तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई राख्न सक्नेछ ।

समितिको बैठक प्रत्येक चौमासिकमा एक पटक अनिवार्य रूपमा बस्नेछ, आवश्यकता अनुसार बैठक थप हुनेछ ।

केन्द्रिय बाखा व्यवसाय समन्वय समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

- खसीबोकामा आत्मनिर्भरका कार्यक्रमहरू तर्जुमा, बजेट विनियोजन तथा व्यवस्थापनमा समन्वय गर्ने,
- कार्यक्रम संग सम्बन्धित कार्यविधि स्विकृति, संशोधन तथा परिमार्जनका लागि सरोकारवाला निकायहरू संग समन्वय गर्ने,
- कार्यक्रमको सहजताका लागि अनुसुचीहरू थपघट गर्ने,
- कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने, गराउने ।

छ) थपघट वा हेरफेर गर्न सक्ने

१. यो कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको कार्यान्वयनलाई थप व्यवस्थित प्रभावकारी बनाउन विभागले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधिमा थपघट, हेरफेर वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

२. यस कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अवरोध र अस्पष्टता आएमा त्यस्तो बाधा अवरोध फुकाउने प्रयोजनका लागि विभागले आवश्यकता अनुसार व्याख्या गर्न सक्नेछ ।

अनुसुची १

१० नमुना शहरहरू तपशिल बमोजिम हुनेछन् ।

- फिदिम : पांचथर
- बसन्तपुर : तेहथुम
- खुर्कोट : सिन्धुलि
- बैरेनी गल्छी : धादिङ
- डुम्रे भन्सार : तनहुँ
- बुर्तिबाड : बागलुङ
- चौरजहारी : पश्चिम रुकुम
- राकम : दैलेख
- साफेबगर : अछाम
- पाटन : बैतडी

अनुसुची २

५.१ दुवानी साधनको रिमोडलिङ्को सुचना

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय

खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालनका लागि दुवानी साधन रिमोडलिङ्को प्रस्ताव पेश गर्ने सम्बन्धि सुचना

प्रथम पटक सुचना प्रकाशन मिति _____

यस कार्यालयको आ.व..... को वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम अनुसार ..... जिल्लामा संचालित खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम अन्तरगत उत्पादन हुने खसीबोका दुवानी गर्नका लागि इच्छुक व्यक्तिरसमुहरसंघरसहकारीरकम्पनीले यो सुचना प्रकाशन भएको मितिले ..... दिन भित्र सम्बन्धित जिल्लाको भेटेरीनरि अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा रु ३०० राजशव दस्तुर तिरी शिलबन्दि प्रस्ताव पेश गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ । साथै कार्यक्रम संचालन प्रकृया र गाडीको रिमोडलिङ्क सम्बन्धि विस्तृत जानकारी का लागि पशु सेवाका निकायहरू वा यस कार्यालयको वेबसाईट धधध.लकिउय.नयख.लउ मा रहेको खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन विधि, २०७७ हेर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

५.२ खसीबोकामा आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालनका लागि दुवानी साधन रिमोडलिङ्को प्राविधिक स्पेशिफिकेशन पशु दुवानी मापदण्ड, २०६४ को परिच्छेद ४को बुंदा नं १६८ १६ बमोजिम पशु दुवानी गर्ने यातायातको साधनमा देहायको व्यवस्था गरिएको हुनु पर्ने छ ।

- क) प्रयाप्त हावाको आवागमन हुने व्यवस्था,
- ख) भुई वा सतहमा दुवानी गरिने पशु नचिल्ने गरी सोत्तर हालेको हुनु पर्ने ।
- ग) मलमुत्र सजिलै बगेर जान सक्ने व्यवस्था घाम पानीबाट जोगिने छाना र चोट नलाग्ने गरी नरम वस्तु सहितका भित्ता आदिको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने ।
- घ) दुवानी गर्दा गाडीमा चाहिने सतहको अनुमानित क्षेत्रफल : भेडाबाख्नाको लागि ०.२ देखि ०.३ वर्ग मिटर प्रति पशु हुनुपर्ने ।

रिमोडलिङ्क डिजाइन :

- दुवानी सवारी साधन अनिवार्य रूपमा मिनी ट्रक हुनु पर्ने छ ।
- गाडीमा बाख्ना राख्ने ठाउँ १२ फिट लम्बाई, ७.५ फिट चौडाई र ८ फिट उचाई भएको ।
- बाख्ना राख्नको लागि माथिल्लो र तल्लो गरी २ वटा तला भएको, प्रत्येक तला १२ फिट लम्बाई, ७.५ फिट चौडाई र ४ फिट उचाई भएको ।
- गाडीमा प्रयाप्त हावाको आवागमनको लागि दायाँ र बायाँ भित्तामा २२२ कादरले जम्मा ४ इयालको व्यवस्था गरिएको जाडोमा चिसो र वर्षादमा पानीबाट बच्नका लागि यी इयालहरू चाहिएको जति खोल्न र बन्द गर्न मिल्ने किसिमको भएको ।
- गाडीको दुवैतिरको भित्ताको बाहिरी भागमा २२२ गरी जम्मा ४ भर्याड्हरू राखिएको, दुवानीको दौरान समय समयमा यसैको सहाराले इयालबाट बाख्नाको स्वास्थ्य स्थिति हेर्न सकिने भएको,
- बाख्नाको पिसाब सजिले बगेर जाने व्यवस्था गरिएको यसका लागि दुबै तलाको सतहको दायाँ बायाँ भित्ता तिर ठाउँठाउँमा प्वाल राखिएको त्यहाँबाट पिसाब पाईपको माध्यमबाट बगदै करिब २० लिटर क्षमता भएको संकलन ट्यांकमा जम्मा हुने ।
- गाडीको माथिल्लो र तल्लो तलालाई २२२ वटा कोठामा बाँडिएको प्रत्येक कोठामा करिब १२ वटा बाख्ना अटाउने हुनु पर्ने ।
- बाख्ना निकाल्न र राख्नका लागि दायाँ बायाँको भित्तामा २२२ गरी जम्मा ४ ढोकाको व्यवस्था गरिएको ।
- गाडीमा प्राथमिक उपचार बक्सको व्यवस्था औषधि तथा सामाग्री सहित भएको ।

५.२ चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन २०७७)

पृष्ठभूमी

चौरीपालन नेपालको हिमाली भेगमा बस्ने समुदायले सदियौदेखि परम्परागत रूपमा पालन गर्दै आएको मुख्य व्यवसाय हो । याक संसार कै बलियो र बहुउद्देशिय घरपालुवा जनावर हो । यो उच्च पहाड तथा हिमाली क्षेत्रको लागि शक्ति र समृद्धिको आधार पनि हो । चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका साथै कृषि पर्यटन प्रवर्द्धनका माध्यमबाट यहाका समुदायको मुहार फेर्न सकिन्छ । नाक र चौरीको दूधबाट चिज, बटर, घिऊ, दही, मही, छेना, छुर्पा, गालीम बनाइन्छ । यिनका लामा रौंबाट राङी, पाखी, लिउ, फेरे, डोरी बनाइन्छ । पुच्छर देवी देवतालाई चढाउने चमर हुन्छ । यसको छालाबाट बलियो जुत्ता तथा बुट बनाई प्रयोगमा त्याईन्छ । याक तथा भोपाहरू भारी बोकाउने तथा मालसमान ढुवानीको मुख्य साधन र बारी जोले काममा समेत उपयोगी हुन्छन । याक चीज पर्यटकहरू निकै रुचाउछन् र बिदेशी मुद्रा आर्जनको राम्रो स्रोत हुदा हुदै पनि यो पेशा अन्य पेशासंग प्रतिस्पर्धी बनाउन नसकेर यस पेशामा संलग्न कृषकहरू दिन प्रतिदिन घटदै गइरहेका छन । यस पेशामा कृषकहरूलाई आकर्षित गरी अड्याएर राख्नको लागि, रैथाने जातका याक, चौरीको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी गुणस्तरीय चौरीजन्य पदार्थको उत्पादनको लागि चौरी व्यवशायको प्रवर्द्धन गर्न अनुसन्धान र आवश्यक प्राविधिक ज्ञानको विकासका लागि व्यवस्था मिलाउनु अत्यन्त जरूरी देखिन्छ । उक्त कार्यको लागि उच्च उत्पादन क्षमता भएका चौरीको व्यवसायिकरण गर्न, नश्ल सुधार गरी चौरीजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न, जातिय संरक्षण गर्न र यसको उत्पादनको बजारिकरण गर्नमा सहज गराउन चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रमको आवश्यकतालाई महसुस गरी सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन २०६४ को दफा १४ बमोजिम यो चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन विधि पशु सेवा विभागबाट जारी गरिएको छ ।

१. प्रारम्भिक

(क) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) यो कार्यक्रम सञ्चालन विधिको नाम “चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६(पहिलो संशोधन २०७७)” रहेको छ ।
(२) यो विधि पशु सेवा विभागबाट स्वीकृत भएपछि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यक्रम सञ्चालन विधि मानिनेछः

- (क) “विधि” भन्नाले चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन २०७७) सम्झनु पर्छ ।
(ख) “मन्त्रालय” भन्नाले कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
(ग) “विभाग” भन्नाले पशु सेवा विभाग सम्झनु पर्छ ।
(घ) “अनुदान” भन्नाले यस कार्यक्रम सञ्चालन विधि अनुसार उपलब्ध गराईने अनुदान सम्झनु पर्छ ।
(ङ) “समिति” भन्नाले यस कार्यक्रममा आवद्ध कृषक समिति सम्झनु पर्छ ।
(च) “कृषक” भन्नाले कार्यक्रममा आवद्ध चौरी पालक कृषक सम्झनु पर्छ ।
(छ) “पकेट क्षेत्र” भन्नाले चौरी पालनको पकेट क्षेत्रलाई सम्झनु पर्छ ।
(ज) “कार्यालय” भन्नाले राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय सम्झनु पर्छ ।
(झ) “साफेदार” भन्नाले चौरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनमा छनौट भएको पक्षलाई सम्झनु पर्छ ।
(झ) “प्राविधिक सामाजिक परिचालक” भन्नाले यस विधिको परिच्छेद ३ (१) बमोजिम नियुक्त कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

३. उद्देश्यहरू :

- (क) चौरीको संरक्षण गरी चौरीजन्य उत्पादनमा वृद्धि तथा प्रवर्द्धन गर्ने,
(ख) कृषक समुदायमा दिगो र सहभागितामुलक चौरी पालन प्रणाली स्थापित गर्दै चौरीजन्य पदार्थको सहज आपूर्तिमा टेवा पुर्याउने,
(ग) चौरीपालन व्यवसायको मूल्य श्रृंखलामा उत्पादकदेखि उपभोक्तासम्म दिगो सम्बन्ध बनाई आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसर बृद्धि गर्ने ।

४. कार्यनीति :

दफा ३ को उद्देश्य प्राप्तिका लागि देहायको कार्यनीति अपनाईनेछ ।

- (क) निजी चौरी पालक फार्म, कृषक समुह, समिति र सहकारी संस्था मार्फत चौरीजन्य उत्पादनको रूपमा चौरीपालन प्रवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।
- (ख) चौरीको उत्पादन मापदण्डको अभिलेखिकरण, विश्लेषण र नश्ल सुधार गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गरिनेछ ।
- (ग) व्यवसायिक चौरीपालनका लागि चाहिने व्यवस्थित गोठ तथा घुम्ती गोठ, नश्ल सुधार, आहारा तथा व्यवस्थित चरन खर्क, स्वास्थ्य, चौरी जन्य पदार्थको बजार व्यवस्थापन एवं कृषकको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरूको प्याकेज क्रमिक रूपले उपलब्ध गराई नमूना चौरीपालनको रूपमा स्रोत क्षेत्र विकास गरिनेछ ।
- (घ) संचालित कार्यक्रमको अवधि समाप्ति पछि पनि संम्बन्धित साभेदारले यसलाई निरन्तरता दिई दिगो बनाउनेछ ।
- (ङ) निजी, सरकारी, सहकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने छ ।

५. कार्यक्रमको अवधि: यस कार्यक्रमको अवधि ५ वर्षको हुनेछ । कार्यक्रमको सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा कार्यक्रमलाई थप निरन्तरता दिनसकिनेछ ।

६. कार्यक्रम संचालन हुने जिल्ला तथा स्थान :

पहिलो वर्ष : स्याग्दी जिल्ला (आ.व. २०७६-७७ मा सञ्चालित फलोअप कार्यक्रम)

दोस्रो वर्ष : संखुवासभा र पांचथर (आ.व. २०७७-७८ मा शुरू कार्यक्रम)

तेस्रो वर्ष : हुम्ला, मुस्ताङ, ताप्लेजुङ

चौथो वर्ष : दार्चुला, मुगु, धादिङ

पाँचौं वर्ष : सोलुखुम्बु, मनाङ, रसुवा

कार्यक्रमको सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा आगामि वर्षहरूमा कार्यक्रमलाई अन्य जिल्लाहरूमा विस्तार गर्न सकिनेछ ।

७. कार्यक्रम संचालनका लागि क्षेत्र छनौटका आधारहरू :

१. व्यवस्थित तथा दिगो रूपमा व्यवसायिक चौरी पकेट क्षेत्र,
२. घांसको विकास भएको चरन खर्क वा विकास गर्न सकिने भू वनोट तथा हावापानी भएको क्षेत्र,
३. चौरीपालन विस्तारको पर्याप्त संभावना भएको,
४. Livestock Tourism क्षेत्र,
५. जिवीको पार्जनको लागि उपयोगी क्षेत्र,

८. कार्यक्रम संचालनको लागि साभेदार छनौटका आधारहरू :

१. व्यवसायिक रूपमा चौरी पालन गरिरहेको,
२. निजी व्यवसायिको हकमा कम्तिमा २५ प्रजनन् योग्य माउ चौरी पालन गरिरहेको,
३. समुह, समितिको हकमा १० जनाको एक समुह र समुहका प्रत्येक सदस्यले कम्तिमा १० प्रजनन् योग्य माउ चौरी पालन गरिरहेको,
४. समुहका सदस्यहरू एकै क्षेत्र वा एक आपसमा जोडिएका स्थानीय तहको क्षेत्रमा रहेको,
५. चरन खर्कमा आधारित घुम्ती गोठ प्रणालीबाट चौरीपालन गरेको,
६. विगतमा चौरीपालन कार्यक्रम सञ्चालन भएको क्षेत्र ।

९. कार्यक्रम संचालनका लागि साभेदार छनौट प्रकृया :

१. यस कार्यालयले कार्यक्रम सञ्चालनको लागि छनौट गरिएका जिल्लामा रहेका निजी फार्म, समुह, समिति, सहकारी, संघ, संस्था एवम् चौरीको पकेट क्षेत्रको विवरण सम्बन्धित भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र र सम्बन्धित स्थानिय तहसंगको समन्वयमा कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक निजी फार्म, समुह, समिति,

सहकारी, संघ, संस्थाहरूसंग कार्यक्रम बारे छलफल गरी बढी भन्दा बढीको सहभागीतामा साखेदार संस्था छनौट गरिने छ ।

१०. मुल समिति गठन, अभिमुखिकरण र कार्ययोजना तयारी :

- (क) छनौट भएका कृषकहरू वा समुहलाई प्रतिनिधित्व गराई १० जनाको प्रति समुहबाट १देखि २ जना सहभागिता हुने गरी १० देखि १५ सदस्यिय मुल समिति गठन गरिनेछ । पहिलो वर्षको कार्यक्रमका लागि एक मुल समिति हुनेछ र कार्यक्रमको प्रभावकारिताका आधारमा आगामि वर्षहरूमा थप समुह तथा मुल समिति गठन गरिनेछ ।
- (ख) कार्यक्रम बारे अभिमुखिकरण गरी सरोकारवाला पशु सेवाका निकायहरूको संलग्नतामा ५ वर्ष व्यवसायिक चौरीपालन, संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा बजारिकरण कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ । यसका लागि मुख्य संयोजन यस कार्यालयले गर्नेछ ।

११. प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू:

- (क) छनौट भएका साखेदार संचालनका लागि चौरीपालन समुहर समिति गठन तथा परिचालन, कार्यक्रम अभिमुखीकरण गोष्ठी, चौरीपालन व्यवस्थापन तालीम, आहारा व्यवस्थापनका लागि चरन खर्क सुधार एवं व्यवस्थापन तथा घांस उत्पादन तथा प्रवर्द्धन, नश्ल सुधारका लागि याक वितरण र पशु स्वास्थ्य प्याकेज कार्यक्रम अन्तरगत संक्रामक रोग विरुद्ध खोप र परजीवि नियन्त्रणका कार्यक्रम लगायत अन्य कार्कमहरू यस कार्यालयले सम्बन्धित स्थानीय तहको पशु सेवा शाखासंगको समन्वयमा संचालन गरिनेछ ।
- (ख) दफा ५, (क) मा उल्लेखित कार्यक्रम र क्रियाकलापहरूको लागि एकमुष्ठ रकम उपलब्ध गराइएको अवस्थामा मुल समितिको बैठक बसी स्थानीय आवश्यकतानुसार कार्यक्रमर क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि उपलब्ध वजेटको परिधि भित्र रही कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यालयबाट स्वीकृत गराई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।
- (ग) प्रजनन् याकको मापदण्ड पशु सेवा विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (घ) यस कार्यक्रम संलग्न कार्य क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण पशुहरूको पशु बीमा अनिवार्य गर्नु पर्ने छ ।

१२. बजार तथा बजारिकरण :

- (क) पशु सेवाका निकायहरूको समन्वयमा साना संकलन केन्द्रको पहिचान तथा चौरीजन्य उत्पादन बजारीकरणका लागि बजार सेवा समितिको गठन एवं संचालन गरिनेछ ।
- (ख) उत्पादकदेखि उपभोक्तासम्मका सबै सरोकारवालाहरूलाई बजार मुल्य श्रृङ्खलामा आवद्ध गराइनेछ ।

१३. प्राविधिक सामाजिक परिचालकको व्यवस्था

प्राविधिक कार्यहरूका लागि मुल समितिमा एक प्राविधिक सामाजिक परिचालक (पशु विज्ञानमा कम्तिमा जेटिए उत्तीर्ण) को व्यवस्था प्रतिश्पर्धात्मक छनौट प्रणाली अनुसार यस कार्यालयले गर्नेछ । कार्यक्रम अवधि भर निजको पारिश्रमिक समितिको खातामा जम्मा गर्नेछ ।

चालु आर्थिक वर्षमा पाँचथर र संखुवासभा जिल्लामा सञ्चालन हुने नयाँ कार्यक्रमको लागि प्राविधिक सामाजिक परिचालक (पशु सेवा तर्फको जेटिए योग्यता पुगेकालाई) कार्यालयले करारमा राख्न सक्नेछ ।

ग) प्राविधिक सामाजिक परिचालकको काम र कर्तव्य तपशिल बमोजिम हुनेछ :

१. अभिलेखिकरण, नियमित तथ्यांक संकलन र मासिक प्रगति प्रेषण यस कार्यालय र समितिको कार्यालयमा गर्नु पर्नेछ ।
२. समुहरसमिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने,
३. बजारीकरणमा सहयोग गर्ने,
४. प्राविधिक कार्यहरू जस्तै : उपचार तथा खोप सेवा, पशु प्रजनन्, पशु आहारा, बजार व्यवस्थापन लगायतका अन्य आवश्यक प्राविधिक सेवाहरू प्रदान गर्ने ।
५. साखेदार संचालक मुल समितिको प्रत्यक्ष समन्वयमा कार्य गर्ने,
६. कार्यालय तथा मुल समितिबाट कार्यक्रम सम्बन्धी लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने,

७. निजको मासिक पारिश्रमिक बढीमा नेपाल सरकारको रा.प.अन. द्वितीय (प्रा) कर्मचारी सरह हुनेछ ।
८. प्राविधिक सामाजिक परिचालकले हाजिरी मुल समितिको कार्यालयमा गर्नु पर्नेछ ।
  - घ) सामाजिक परिचालक नियुक्त गर्दा सम्बव भएसम्म स्थानीय बासिन्दालाई प्रोत्साहन गर्नुपर्नेछ ।
  - ड) करारमा सामाजिक परिचालकको नियुक्ति सम्बन्धमा गत आर्थिक वर्षमा सेवा गरेका प्राविधिक सामाजिक परिचालकहरूलाई वा गत वर्ष वैकल्पिक उम्मेदवारलाई कार्य सम्पादनको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तह र मुल समितिकाहरूको शिफारिसको आधारमा यस कार्यालयले नियुक्ति तथा पुनर्नियुक्ति गर्नेछ ।

१४. कार्यक्रम अनुगमन, मूल्यांकन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था :

१. यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन संघ प्रदेश र स्थानीय तह र अन्य सरोकारवाला निकायहरूबाट हुनेछ ।
२. मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन लगायतका उपलब्धिहरू यस कार्यालयले विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

१५. थपघट वा हेरफेर गर्न सक्ने

१. यो कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको कार्यान्वयनलाई थप व्यवस्थित प्रभावकारी बनाउन विभागले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधिमा थपघट, हेरफेर वा खारेज गर्न सक्नेछ ।
२. यस कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अवरोध र अस्पष्टता आएमा त्यस्तो बाधा अवरोध फुकाउने प्रयोजनका लागि विभागले आवश्यकता अनुसार व्याख्या गर्न सक्नेछ ।

५.३ च्याङ्गा स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७)

च्याङ्गा पालन नेपालका हिमालपारी र हिमाली जिल्लाहरूमा प्रचलनमा रहेको एक महत्वपुर्ण व्यवशाय हो । च्याङ्गाबाट मासु लगायत नेपालबाट निर्यातयोग्य पशुजन्य वस्तुहरूमध्यको एक पश्मिना उत्पादन हुने तथा विश्व व्यापार संगठनको प्रावधान अनुसार नेपालबाट निर्यात हुने पश्मिनाका सामाग्रीहरूमा कम्तिमा ८ प्रतिशत पश्मिनाको उत्पादन स्वदेशमै हुनुपर्ने भएकोले च्याङ्गा व्यवशायको प्रवर्द्धन गर्न अनुसन्धान, गुणस्तरिय उत्पादन र आवश्यक प्राविधिक ज्ञानको विकासका लागि व्यवस्था मिलाउनु अत्यन्त जरूरी देखिन्छ । उक्त कार्यको लागि उच्च उत्पादन क्षमता भएका च्याङ्गाको व्यवशायिकरण गर्न, नश्ल सुधार गरि मासु र पश्मिनाको उत्पादन वृद्धि गर्न, जातिय संरक्षण गर्न र यसको व्यवशायिकरण तथा बजारिकरणसहज गराउन च्याङ्गा स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रमको आवश्यकतालाई महसुस गरिसुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन २०६४ को दफा १४ बमोजिम देहायको विधि पशु सेवा विभागबाट जारी गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

- (क) यो कार्यक्रम संचालनकार्यविधिको नाम "च्याङ्गा स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७)" रहेको छ ।
(ख) यो कार्यक्रम संचालन विधि नेपाल सरकार, पशु सेवा विभागबाट स्वीकृत भएपछि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यक्रम संचालन विधिमा,

- (क) "कार्यक्रम संचालन विधि" भन्नाले च्याङ्गा स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७६ (पहिलो संशोधन, २०७७) सम्झनु पर्छ ।
(ख) "मन्त्रालय" भन्नाले कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
(ग) "विभाग" भन्नाले पशु सेवा विभाग सम्झनु पर्छ ।
(घ) "अनुदान" भन्नाले यस विधि अनुसार उपलब्ध गराईने अनुदान सम्झनु पर्छ ।
(ङ) "समिति" भन्नाले यस कार्यक्रममा आवद्ध कृषक समिति सम्झनु पर्छ ।
(च) "कृषक" भन्नाले कार्यक्रममा आवद्ध च्याङ्गा पालक कृषक सम्झनु पर्छ ।
(छ) "पकेट क्षेत्र" भन्नाले च्याङ्गा पालनको पकेट क्षेत्रलाई सम्झनु पर्छ ।
(ज) "कार्यालय" भन्नाले राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय सम्झनु पर्छ ।
(झ) "साफेदार" भन्नाले च्याङ्गा संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनमा छनौट भएको पक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

३. उद्देश्यहरू

- च्याङ्गास्रोतको संरक्षण गरि पश्मिनाको प्रवर्द्धन र च्याङ्गाको मासुउत्पादनमा वृद्धि गर्ने,
- कृषक समुदायमा दिगो र सहभागितामुलक च्याङ्गा पालन प्रणाली स्थापित गर्दै मासु र पश्मिनाकाको सहज आपूर्तिमा टेवा पुर्याउंदै क्रमिक रूपमा च्याङ्गा पालनमा टेवा पुर्याउने,
- च्याङ्गा पालन व्यवसायको मूल्य शृंखलामा उत्पादक देखि उपभोक्ता सम्म दिगो सम्बन्ध बनाई आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसर बढाइ गर्ने ।

४. कार्यनीति :

दफा ३ को उद्देश्य प्राप्तिका लागि देहायको कार्यनीति अपनाईनेछ ।

- (क) निजी च्याङ्गापालक फार्म, कृषक समुदायमा आधारित समुह, समिति र सहकारी संस्था मार्फत च्याङ्गा तथा पश्मिना उत्पादनको रूपमा च्याङ्गापालनलाई व्यवशायिकरण गर्दै लगिनेछ ।
(ख) च्याङ्गा को उत्पादन मापदण्डको अभिलेखिकरण, विश्लेषण र छनौट प्रकृयाको अवलम्बनबाट नश्ल सुधार गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गरिनेछ ।
(ग) व्यवशायिक च्याङ्गा पालनका लागि चाहिने व्यवस्थित खोर तथा घुस्ती गोठ, नश्ल सुधार, आहारा तथा व्यवस्थित चरन खर्क, स्वास्थ्य, मासु तथा पश्मिनाको बजार व्यवस्थापन एवं कृषकको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरूको प्याकेज क्रमिक रूपले उपलब्ध गराई नमुना च्याङ्गापालनको रूपमा स्रोत क्षेत्र विकास गरिनेछ ।

- (घ) संचालित कार्यक्रमको अवधि समाप्ति पछि पनि सम्बन्धित साभेदारले यसलाई निरन्तरता दिई दिगो बनाउनेछ ।
(ङ) निजी, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने छ ।

५. कार्यक्रमको अवधि :

यस कार्यक्रमको अवधि ५ वर्षको हुनेछ । कार्यक्रमको सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा कार्यक्रमलाई थप निरन्तरता दिईनेछ ।

६. कार्यक्रम संचालन हुने जिल्ला तथा स्थान :

- पहिलो वर्ष : डोल्पा जिल्ला
- दोश्रो वर्ष : डोल्पा जिल्लालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- तेस्रो वर्ष : मनाङ, हुम्ला, मुगु
- चौथो वर्ष : दार्चुला
- पाँचौ वर्ष : ताप्लेजुड र सोलुखुम्बु

कार्यक्रमको सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा आगामि वर्षहरूमा कार्यक्रमलाई अन्य जिल्लाहरूमा विस्तार गरिनेछ ।

७. कार्यक्रम संचालनका लागि क्षेत्र छनौट का आधारहरू :

- व्यवस्थित तथा दिगो रूपमा व्यवशायिक च्याङ्गा विकासको लागि कृषकको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक अवस्था अनुकूल रहेका च्याङ्गा पकेट क्षेत्र,
- घासको विकास भएको चरन खर्क वा विकास गर्न सकिने भूवनोट तथा हावापानि भएको क्षेत्र,
- च्याङ्गा पालन विस्तारको पर्याप्त संभावना भएको,
- विगतमा जिल्ला पशु सेवा कार्यालयले पकेट मानेको क्षेत्र,
- विज्ञ केन्द्र तथा स्थानिय निकायको पशु सेवा शाखा सँग समन्वय गरी पकेट क्षेत्र छनौट गर्ने

८. कार्यक्रम संचालनको लागि साभेदार संचालक छनौटका आधारहरू :

- व्यवशायिक रूपमा च्याङ्गा पालन गरिरहेको,
- निजी व्यवशायिको हकमा कम्तिमा १०० प्रजनन् योग्य माउ च्याङ्गा पालन गरिरहेको,
- समुह, समिति वा सहकारीको हकमा २० जनाको एक समुह र समुहका प्रत्येक सदस्यले कम्तिमा २५ प्रजनन् योग्य माउ च्याङ्गा पालन गरिरहेको,
- समुहका सदस्यहरू एकै क्षेत्र वा एक आपसमा नजिकको क्षेत्रमा रहेको,
- चरन खर्कमा आधारित घुम्तीगोठ प्रणालिबाट पशुपालन गरेको,
- च्याङ्ग्रा विकासको लागि प्रसस्त सम्भावना भएको क्षेत्र

९. कार्यक्रम संचालनका लागी साभेदार छनौट संचालन प्रकृया

यस कार्यालयले कार्यक्रम संचालनको लागि छनौट गरिएका जिल्लामा रहेका निजी फार्म, समुह, समिति, सहकारी, संघ, संस्था एवं च्याङ्ग्राको पकेट क्षेत्रको विवरण सम्बन्धित भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र र सम्बन्धित स्थानिय तहसँगको समन्वयमा कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक निजी फार्म, समुह, समिति, सहकारी, संघ, संस्थाहरूसँग कार्यक्रम बारे छलफल गरी बढी भन्दा बढीको सहभागितामा साभेदार संस्था छनौट गरिने छ ।

१०) मुल समिति गठन, अभिमुखिकरण र कार्ययोजना तयारी

छनौट भएका कृषकहरू वा समुहलाई प्रतिनिधित्व गराई २० जनाको एक समुह बाट ९० सदस्यिय मुल समिति गठन गरिनेछ । पहिलो वर्षको कार्यक्रमका लागि एक मुल समिति हुनेछ र कार्यक्रमको प्रभावकारिताका आधारमा आगामि वर्षहरूमा थप समुह तथा मुल समिति गठन गरिनेछ ।

कार्यक्रमबारे अभिमुखिकरण गरि, सरोकारवाला पशु सेवा का निकायहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा ५ वर्षे व्यवशायिक

च्याडग्रापालन, संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा बजारिकरण कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ । यसका लागि मुख्य संयोजन यस कार्यालयले गर्नेछ ।

११) प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू

- छनौट भएका साभेदार संचालकका लागि च्याडग्रापालन संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न आहारा व्यवस्थापनका लागि चरन खर्क व्यवस्थापन तथा घांस उत्पादन तथा प्रवर्द्धन, नश्ल सुधारका लागि प्रजनन् योग्य बोका वितरण र पशु स्वास्थ्य प्याकेज कार्यक्रम अन्तरगत संक्रामक रोग विरुद्ध खोप र परजीवि नियन्त्रणका कार्यक्रम जनचेतना अभिवृद्धि तालीम गोष्ठी तथा आवश्यक अन्य उपकरण सामाग्रीहरू यस कार्यालय संग सम्झौता गरि पशु सेवाका निकायहरू संगको प्रत्यक्ष समन्वयमा संचालन गरिनेछ ।
- कार्यक्रम र क्रियाकलापहरूको लागि एकमुष्टि रकम उपलब्ध गराइएको अवस्थामा मुल समितिको बैठक बसी स्थानीय आवश्यकतानुसार कार्यक्रमर क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि उपलब्ध वजेटको परिधि भित्र रही कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यालयबाट स्वीकृत गराई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।
- प्रजनन् योग्य बोकाको मापदण्ड पशु सेवा विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१२) बजार तथा बजारिकरण

- पशु सेवाका निकायहरूको प्रत्यक्ष समन्वयमा खसीबोकासंकलन केन्द्रको सम्भाव्यता तथा पहिचान र च्याडग्राजन्य उत्पादन बजारीकरणका लागि बजार सेवा समितिको गठन एवं संचालन गरिनेछ ।
- उत्पादक देखि उपभोक्ता सम्मका सबै सरोकारवालाहरूलाई बजार मुल्य श्रृंखलामा आवद्ध गराईनेछ ।

१३) प्राविधिक सामाजिक परिचालकको व्यवस्था

- प्राविधिक कार्यहरू का लागि एक मुल समिति एक प्राविधिक सामाजिक परिचालक (पशु विज्ञानमा कम्तिमा जेटिए उर्तिण) को व्यवस्था प्रतिश्पर्धात्मक छनौट प्रणालि बमोजिम यस कार्यालयले गर्नेछ । कार्यक्रम अवधि भर निजको पारिश्रमिक यस कार्यालयले समितिको खातामा जम्मा गर्नेछ ।
- सामाजिक परिचालक नियुक्त गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानिय लाई प्रोत्साहन गर्नुपर्नेछ ।
- करारमा सामाजिक परिचालकको नियुक्ति सम्बन्धमा गत आर्थिक वर्षमा सेवा गरेका प्राविधिक सामाजिक परिचालकहरूलाई वा गत वर्ष वैकल्पिक उम्मेदवारलाई कार्य सम्पादनको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तह र मुल समिति हरूको शिफारिसको आधारमा यस कार्यालयले नियुक्ति तथा पुनर्नियुक्ति गर्नेछ ।
- परिचालकको काम, कर्तव्य र अधिकार तपशिल बमोजिम हुनेछ
- अभिलेखिकरण, नियमित तथ्यांक संकलन र मासिक प्रेषण,
- समुह/समिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने,
- बजारीकरणमा सहयोग गर्ने,
- प्राविधिक कार्यहरू जस्तै :उपचार तथा खोप सेवा प्रदान गर्ने,
- साभेदार संचालक मुल समितीको प्रत्यक्ष समन्वयमा कार्य गर्ने,
- यस कार्यालय तथा मुल समितिबाट कार्यक्रम सम्बन्धि लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने,
- निजको मासिक पारिश्रमिक बढीमा नेपाल सरकारको राष्ट्रपति (प्रा) कर्मचारि सरह हुनेछ ।
- प्राविधिक सामाजिक परिचालकले हाजिरी मुल समितिको कार्यालयमा गर्नु पर्नेछ ।
- कार्यक्रम सञ्चालन हुने क्षेत्रका सम्पूर्ण च्याडग्राहरूको बीमा अनिवार्य रूपमा गर्नु पर्नेछ ।

१४) अनुगमन, मूल्याकन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धि व्यवस्था

1. यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन मन्त्रालय, विभाग, राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय तथा पशु सेवाका अन्य सरोकारवाला निकायहरूबाट हुनेछ ।
2. मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन लगायतका उपलब्धिहरू विभाग मार्फत मन्त्रालयमा राष्ट्रिय पशुपन्थी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयले पठाउनु पर्नेछ

१५) थपघट वा हेरफेर गर्न सक्ने

१. यो कार्य संचालन कार्यविधिको कार्यान्वयनलाई थप व्यवस्थित प्रभावकारी बनाउन विभागले आवश्यकता अनुसार यस विधिमा थपघट, हेरफेर वा खारेज गर्न सक्नेछ ।
२. यस कार्यक्रम संचालन कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अवरोध र अस्पष्टता आएमा त्यस्तो बाधा अवरोध फुकाउने प्रयोजनका लागि विभागले आवश्यकता अनुसार व्याख्या गर्न सक्नेछ ।

५.४ बंगुर व्यवशायका लागि स्रोत विकास तथा व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७७

पृष्ठभूमी

व्यवसायिक बंगुरपालन तर्फ कृषकहरूको बढ्दो आकर्षणका साथै दलित, जनजाति, महिला तथा विपन्न वर्गको आयआर्जन, रोजगारी श्रृजना र गरिवी न्यूनिकरणका लागि विगतका वर्षहरूबाटै सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूबाट बंगुर वितरण तथा व्यवशाय प्रवर्द्धनका कार्यक्रम भैरहेकोमा उक्त कार्यको लागि उच्च उत्पादन क्षमता भएका बंगुरको नश्ल अपर्याप्त भएको सन्दर्भमा नश्ल सुधार गरि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न, जातिय संरक्षण गर्न र यसको व्यवशायिकरणको लागि आवश्यक संख्यामा प्रजनन् योग्य वीर/भुनी साथै मासुका लागि फ्याटनरको उपलब्धता सहज गराउन दिगो रूपमा बंगुर स्रोत विकास तथा व्यवशाय प्रवर्द्धनको आवश्यकतालाई महशुस गरिएको छ । बंगुरको मासु (पोर्क) को माग परम्परागत उपभोक्ताहरू ले नै बढी जसो धानिरहेको अवस्थामा यसलाई आन्तरिक खपत वृद्धि गर्न साथै बंगुरपालन असल अभ्यासबाट गुणस्तरिय मासु उत्पादन गरी विदेशी पर्यटकहरूको समूहलाई आकर्षित गर्न सकिएको खण्डमा ठूलो परिमाणमा पोर्कको आन्तरिक खपत हुनुका साथै भारत, भुटान, तिब्बत लगायत मुलुकहरूमा पोर्क निर्यात भई बंगुर क्षेत्रको विकास तिव्र रूपमा हुन सक्छ । यो अवसरलाई उपयोग गर्न नेपाल सरकारले बंगुर व्यवशाय प्रवर्द्धन तथा दिगो स्रोत विकास कार्यक्रम अगाडी बढाएको छ । यो कार्यक्रमलाई सरल, सहज र पारदर्शी बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन २०६४ को दफा १४ बमोजिम पशु सेवा विभाग बाट यो कार्यक्रम संचालन विधि स्विकृत गरी जारी गरिएको छ ।

१. नाम र प्रारम्भः

- (क) यो कार्यक्रम संचालन विधिको नाम “बंगुर व्यवशायका लागि स्रोत विकास तथा व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन विधि, २०७७” रहेको छ ।
(ख) यो कार्यक्रम संचालन विधि पशु सेवा विभागले स्विकृत गरेको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

१.१ परिभाषा:

बिषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा,

- (क) “बंगुर व्यवशायका लागि स्रोत विकास तथा व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम” भन्नाले कुनै निश्चित क्षेत्र वा तोकिएको स्थानका बंगुरपालक व्यवशायिहरूलाई कार्यक्रमको सम्भाव्यताको आधारमा समुहमा आवद्ध गराई गठन गरिएको मुल समिति मार्फत पशु सेवा विभागबाट तोकिएको मापदण्ड एवं आचारसंहिताको परिधिभित्र रही संचालित बंगुर फार्महरू, (ब्रिडर फार्म, मल्टिप्लायर फार्म, फ्याटनर फार्म) लगायत कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र स्थापनाका साथै बजारिकरणका कार्यक्रमहरू सम्झनु पर्दछ ।
(ख) “बंगुर” भन्नाले जुनसुकै प्रकारको पाल्तु रैथाने सुंगुर वा उन्तत बंगुर सम्झनु पर्दछ ।
(ग) “न्यूकिलियस फार्म” भन्नाले पशु सेवा विभागबाट स्विकृत मापदण्ड पुरा गरी संचालनमा रहेका बंगुरका शुद्ध नश्ल उत्पादन गर्ने फार्मलाई सम्झनु पर्दछ ।
(घ) “ब्रिडर फार्म” भन्नाले न्यूकिलियस हर्डबाट प्राप्त उच्च नश्लका बंगुरलाई प्रजनन् गराई बंगुरको पाठापाठी उत्पादक फार्म सम्झनु पर्दछ ।
(ङ) “मल्टिप्लायर फार्म” भन्नाले ब्रिडर हर्डबाट प्राप्त उच्च नश्लका बंगुरलाई प्रजनन् गराई बंगुरको पाठापाठी उत्पादक फार्म सम्झनु पर्दछ ।
(च) “याटनर फार्म” भन्नाले माउबाट दुध छुटाई अलग गरिएका मल्टिप्लायर फार्मका बंगुरको पाठापाठी लाई वधयोग्य उमेर सम्म हुर्काउने फार्म सम्झनु पर्दछ ।
(छ) “मन्त्रालय” भन्नाले कृषि तथा पशुपन्ची विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्दछ ।
(ज) “विभाग” भन्नाले पशु सेवा विभागलाई सम्झनु पर्दछ ।
(झ) “असल अभ्यास” भन्नाले पशु सेवा विभागबाट स्वीकृत बंगुरपालन असल अभ्यास २०७३, सम्झनु पर्दछ ।
(झ) “समुह” भन्नाले यस कार्यक्रमका लागि संगठित कृषकहरू सम्झनु पर्दछ ।
(ट) “मुल समिति” भन्नाले यस कार्यक्रमका लागि गठित समुहबाट छनौट भई गठिन गरिएको समिति सम्झनु पर्दछ ।

(ठ) "कार्यालय" भन्नाले राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ ।

२. उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

- भौगोलिक क्षेत्र तथा हावापानी सुहाउँदो उन्नत नश्लको बंगुरपालन बाट उत्पादनशील र प्रजननयोग्य वीररभुनीहरूको उपलब्धता बढाउँदै लैजाने ।
- मूल्य श्रृंखलामा आधारित व्यवसायिक बंगुरपालनका स्रोत र उत्पादन प्रवर्द्धन गर्दै उन्नत वीररभुनीहरूको संख्यामा वृद्धि गरि मासुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न सहयोग पुर्याउने ।
- वातावरणीय प्रदुषणको कारण धेरैजसो फार्महरू विस्थापित हुने चरणमा रहको हुंदा क्रमिक रूपमा एकिकृत बंगुरपालन तथा यसको संरक्षणमा टेवा पुर्याउदै वातावरण मैत्री दिगो बंगुर स्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने ।
- असल अभ्यास अवलम्बन गरि गुणस्तरिय उत्पादन प्रणाली विकास गर्दै स्वरोजगार मार्फत आयआर्जनमा टेवा पुर्याउने ।

३. कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी व्यवस्था :

३.१ जिल्ला छनौट : यो कार्यक्रम पहिलो चरणमा सुनसरी जिल्ला मा संचालन गरिनेछ भने सफलता र प्रभावकारिताको आधारमा आगामि वर्षहरूमा क्रमिक रूपले अन्य सम्भावित जिल्लाहरूमा कार्यक्रम विस्तार गर्दै लिनेछ ।

यो कार्यक्रमको अवधि बढिमा ५ वर्षको हुनेछ । सो अवधि पश्चात कार्यक्रम संचालनको लागि समुह तथा मुल समिति आत्मनिर्भर भई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने छ ।

३.२ स्थानको छनौट : बंगुर व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनका लागि जिल्ला स्थित पशु सेवाका संघिय कार्यालय, भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, पालिकास्तरिय पशु सेवा शाखा साथै जिल्ला बंगुर व्यवशायि संघ लगायत अन्य साखेदार सरोकारवालाहरूको समन्वयमा स्थान छनौट गरिनेछ ।

यसरी स्थान छनौट गर्दा विगत २ वर्ष भित्रमा बंगुर व्यवशाय संग सम्बन्धित सरकारी कार्यक्रमा समावेश नभएका व्यवशायिहरू, कार्यक्रम संचालन नभएका क्षेत्र वा स्थान लाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

३.३ समुह समिति गठन तथा परिचालन :

- छनौट भएको स्थानका व्यवशायिक बंगुरपालक कृषकहरूको आधारभुत तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण कार्यालयबाट गरिनेछ,
- संकलित विवरणका आधारमा सरोकारवाला निकायहरूको समन्वय एवं सहकार्यमा फिल्ड भेरिफिकेशन गरिनेछ,
- ब्रिडर र मल्टिप्लायर हर्ड संचालक हुनका लागि कम्तिमा क्रमशः १५ र ५ माउ बंगुर पालन गरिरहेको साथै प्रयाटनर हर्ड का हकमा कम्तिमा १५ फ्र्याटनर हुक्काइरहेको हुनुपर्नेछ,
- फिल्ड भेरिफिकेशन पश्चात छनौट भएका व्यवशायीहरूलाई समुहमा आवद्ध गराईनेछ, प्रति समुह १० जना व्यवशायी रहने गरि ५० जना व्यवशायी छनौट गरि ५ समुह गठन गरिनेछ र प्रत्येक समुहबाट २/२ जनाका दरले १० जनाको मुल समिति गठन गरिनेछ । यसरी समुह गठन गर्दा १ ब्रिडर समुह, २ मल्टिप्लायर समुह र २ फ्र्याटनर समुह हुने गरि व्यवशायीहरूलाई आवद्ध गराईनेछ,
- व्यवशायिहरू समुहमा आवद्ध हुनका लागि यस कार्यक्रम संचालन हुनु पहिले देखिनै आफ्नो व्यवशाय सरकारी निकायमा अनिवार्य दर्ता गरि संचालन गर्दै आएको हुनुपर्नेछ,
- पहिले वर्षको कार्यक्रमका लागि एक जिल्ला एक मुल समिति गठन गरिनेछ भने दोस्रो वर्ष देखि कार्यक्रमको सफलताका आधारमा एक जिल्ला एक भन्दा बढी मुल समिति गठन गरि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ,
- यसरी गठित समितिलाई आधिकारीक निकायमा दर्ता गरिनेछ । समुह/समिति दर्ता तथा व्यवस्थापन खर्च पहिले वर्षका लागि समुह/समिति आफैले र दोस्रो वर्ष पश्चात कार्यक्रम अवधिभर यस कार्यालयबाट वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम अनुसार समुह/समितिहरूको नविकरण तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ,
- साविकमा सहकारी/समुह/समिति मा आवद्ध भई बंगुरपालन व्यवशाय संचालन गर्दै आईरहेका व्यवशायिहरूलाई कार्यक्रममा पहिले प्राथमिकतामा राखिनेछ, यसरी व्यवशायि छनौट गर्दा एक वर्षको कार्यक्रमका लागि प्रति

- सहकारी/समुह/समिति मा आवद्ध व्यवशायिहरू मध्येबाट १० जना सम्म लाई कार्यक्रमको लागि समावेश गरिनेछ,
- कुनै सहकारी/समुह/समिति मा पशु विज्ञान विषयमा कम्तिमा जे.टि.ए.उर्तिण गरि आवद्ध भई बंगुरपालन व्यवशाय संचालन गर्दै आईरहेको भएमा वा प्राविधिकको रूपमा कार्य गरिरहेको भएमा उक्त सहकारी/समुह/समितिलाई विशेष प्राथमिकतामा राखि निज प्राविधिक व्यवशायि समेत संलग्न रहेको मुल समिति गठन गरिनेछ । समुह गठन गर्दा केहि विवाद उत्पन्न भएमा अन्तिम निर्णय कार्यालयको हुनेछ,
- समुह तथा मुल समिति गठन पश्चात केन्द्रीय बंगुर व्यवशाय समन्वय समितिसंगको समेत सहकार्य र समन्वयबाट अन्य कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ,
- समुहरसमिति को मासिक बैठक नियमित रूपमा बस्नुपर्नेछ र निर्णयहरू लिपिवद्ध गरि मुल समितिले राख्नुपर्नेछ ।

समुह समिति गठन, परिचालन तथा कार्यक्रमलाई दिगो रूपमा संचालन गर्नका लागि आवश्यक पर्ने तथ्यांक संकलन, कम्पाईल तथा व्यवस्थापनका लागि कम्तिमा प्रविणता प्रमाण पत्र तह उर्तिण गरी कम्प्युटर विषयको आधारभूत तालिम प्राप्त व्यक्ति लाई कार्यालयको वार्षिक स्विकृत वजेट तथा कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुरूप यस कार्यक्रमका लागि कार्यालयमा तथ्यांक सहायक करारमा नियुक्ति गरिनेछ । तथ्यांक सहायकको काम, कर्तव्य, अधिकार तपशिल बमोजिम हुनेछ,

- कार्यक्रमको आवश्यकता अनुसार समुहरसमिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने,
- समुह तथा मुल समिति संग नियमित सम्पर्कमा रहि प्रत्यक्ष समन्वयमा कार्य गर्ने,
- कार्यक्रमको अभिलेखिकरण, नियमित तथ्यांक संकलन, कम्पाईलेसन, विश्लेषण र मासिक प्रगति तयार गरि आधिकारिक निकायहरूमा प्रेषण गर्ने,
- कार्यालय तथा मुल समितिबाट कार्यक्रम सम्बन्धि लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने,
- निजको मासिक पारिश्रमिक नेपाल सरकारको रा.प.अन. द्वितीय श्रेणीको कर्मचारी सरह हुनेछ ।

कार्यक्रममा पशु स्वास्थ्य, प्रजनन्, आहारा तथा व्यवस्थापन लगायतका प्राविधिक कार्यहरू गर्नका लागि एक मुल समिति एक प्राविधिक सामाजिक परिचालक (पशु विज्ञान विषयमा कम्तिमा जे.टि.ए.उर्तिण) को व्यवस्था वार्षिक स्विकृत वजेट तथा कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुरूप कार्यालयले गर्नेछ । सामाजिक परिचालक नियुक्त गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानिय व्यक्तीहरू लाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । यसरी नियुक्त भएका सामाजिक परिचालकको काम, कर्तव्य र अधिकार तपशिल बमोजिम हुनेछ ।

- समुहरसमिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने,
- प्राविधिक कार्यहरू जस्तै : पशु उपचार तथा खोप सेवा प्रदान गर्ने,
- अभिलेखिकरण, नियमित तथ्यांक संकलन र मासिक प्रगति प्रेषण,
- बजारीकरणमा सहयोग गर्ने,
- साफेदार संचालक मुल समितिको प्रत्यक्ष समन्वयमा कार्य गर्ने,
- मुल समितिको सदस्य सचिव भई जिम्मेवारि वहन गर्ने,
- कार्यालय तथा मुल समितिबाट कार्यक्रम सम्बन्धि लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने,
- प्राविधिक सामाजिक परिचालकको मासिक पारिश्रमिक बढीमा नेपाल सरकारको रा.प.अन. द्वितीय (प्रा) कर्मचारि सरहको हुनेछ ।

३.४ बंगुर व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तरगत संचालन गरिने कार्यक्रम तथा कृयाकलापहरू :

- सम्बन्धित सरोकारवालाहरू को उपस्थितिमा कार्यक्रमको सार्वजनिकिकरण तथा अभिमुखिकरण गरिनेछ,
- कार्यक्रमबारेको अभिमुखिकरण तथा छलफल पश्चात व्यवशायिहरू तथा सरोकारवाला पशु सेवा का निकायहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा मुल समितिबाट बंगुर व्यवशाय प्रवर्द्धन तथा दिगो स्रोत केन्द्र स्थापनाका लागि आहारा, प्रजनन्, स्वास्थ्य, बजारिकरण र क्षमता विकास लाई प्राथमिकतामा राखि ५ वर्ष कार्यक्रम संचालन कार्ययोजना कार्यालयको संयोजनमा तयार गरिनेछ,
- कार्यक्रम संचालन पुर्व प्रत्येक वर्षका लागि स्विकृत कार्यक्रम अनुसारको विस्तृत कार्यविवरण सहित द्विपक्षिय सम्झौता गरि कार्यक्रम अगाडि बढाईनेछ,
- पहिलो चरणमा खोर निर्माणरसुधार, बंगुरका पाठापाठी वितरण, फार्म यान्त्रिकरण, आहारा तथा स्वास्थ्य सेवा का

कार्यक्रमहरू, जैविक सुरक्षा व्यवस्थापन तथा क्षमता विकास का माध्यमबाट असल बंगुरपालन अभ्यास लागू भएका फार्म (ब्रिडर, मल्टिप्लायर र फ्याटनर) संचालन हुनेछन् । साथै क्रमशः पछिल्ला वर्षहरूमा सार्वजनिक नीजि साखेदारिको अवधारणामा पूर्ण रूपमा दिगो बंगुर स्रोत केन्द्र स्थापना गरि संचालन गरिनेछ ,

- कार्यक्रमका लागि वितरण गरिने बंगुरका पाठापाठीका लागि प्राविधिक स्पेशिफिकेशन तयार गरि सरकारी तथा दर्तावाल निजी फार्महरूलाई स्रोत मानि कार्यक्रम अगाडि बढाईनेछ,
- नश्ल सुधारका लागि प्राकृतिक तथा कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र, स्वच्छ मासु उत्पादन तथा विक्री वितरणका लागि प्रविधि र क्षमता विकास, बजार संयन्त्र संजाल विकास लगायतका आवश्यक कार्यक्रमहरू ऋमिक रूपले संचालन गरिनेछ,
- कार्यक्रम संचालन गर्दा सार्वजनिक नीजि साखेदारीमा विषय तथा क्षेत्र अनुसार निजी क्षेत्र र सरकारी क्षेत्र बिच सहकार्य स्विकृत कार्यक्रम अनुसार वा ५०२५० प्रतिशत साखेदारिमा गरिनेछ,
- उल्लेखित सम्पुर्ण कृयाकलापहरू कार्यालयमा सो कार्यक्रमका लागि विनियोजित वार्षिक वजेटको परिधिमा रही प्रचलित ऐन, नियमावली, नर्मस् बमोजिम ऋमिक रूपले संचालन गरिनेछ
- प्रत्येक वर्षको कार्यक्रम संचालन पश्चात आषाढ महिनामा सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा कार्यक्रमको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यालयबाट गरिनेछ,
- स्रोत केन्द्रको दिगो रूपमा संचालन तथा प्रवर्द्धनमा सहयोग एव समन्वय का लागि केन्द्रीय बंगुर व्यवशाय समन्वय समिति को समेत अहम भुमिका रहनेछ ।